PROJEKT

Gmina Płońsk
BLISKO LUDZI

Program ochrony środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2027-2030

LISTOPAD 2026

EKOPROJEKT

ZAMAWIAJĄCY:

Gmina Płońsk
ul. Pułtuska 39,
09-100 Płońsk

WYKONAWCA:

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

OPRACOWAŁA:
MGR INŻ. ALEKSANDRA BRUDZYŃSKA

Spis treści

2

1. Streszczenie w języku niespecjalistycznym 6
2. Wstęp 9
   2.1. Metodyka opracowania Programu 9
   2.2. Procedura opracowania, opiniowania i uchwalenia Programu 10
3. Charakterystyka Gminy Płońsk 11
   3.1. Położenie 11
   3.2. Zabytki 12
   3.3. Gospodarka 13
   3.4. Demografia 15
4. Założenia Programu Ochrony Środowiska 16
   4.1. Dokumenty międzynarodowe 16
   4.2. Dokumenty krajowe 17
   4.3. Dokumenty wojewódzkie 18
   4.4. Dokumenty powiatowe 20
   4.5. Dokumenty gminne 20
5. Analiza stanu środowiska na terenie Gminy Płońsk 22
   5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza 22
      5.1.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza 25
      5.1.2. Odnawialne źródła energii 26
      5.1.3. Analiza dotychczasowych działań naprawczych w latach 2021–2025 27
      5.1.4. Zagadnienia horyzontalne 29
   5.2. Zagrożenia hałasem 31
      5.2.1. Stan aktualny 31
      5.2.2. Źródła hałasu 32
      5.2.3. Zagadnienia horyzontalne 33
   5.3. Pole elektromagnetyczne 34
      5.3.1. Stan aktualny 34
      5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego 35
      5.3.3. Zagadnienia horyzontalne 35
   5.4. Gospodarowanie wodami 37
      5.4.1. Wody powierzchniowe 37
      5.4.2. Obszary zagrożenia powodzią 38
      5.4.3. Obszary zagrożenia suszą 38

5.4.4. Jakość wód powierzchniowych 39
5.4.5. Wody podziemne 41
5.4.6. Jakość wód podziemnych 42
5.4.7. Zagadnienia horyzontalne 42
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa 44
5.5.1. Zaopatrzenie w wodę 44
5.5.2. Odprowadzanie ścieków 46
5.5.3. Zagadnienia horyzontalne 48
5.6. Zasoby geologiczne 50
5.6.1. Stan aktualny 50
5.6.2. Zagadnienia horyzontalne 52
5.7. Gleby 54
5.7.1. Stan aktualny 54
5.7.2. Zagadnienia horyzontalne 55
5.8. Gospodarka odpadami 57
5.8.1. Zapobieganie powstawaniu odpadów 57
5.8.2. Zagadnienia horyzontalne 61
5.9. Zasoby przyrodnicze 63
5.9.1. Formy ochrony przyrody 63
5.9.2. Grunty leśne 64
5.9.3. Zagadnienia horyzontalne 65
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami 67
5.10.1. Stan aktualny 67
5.10.2. Zagadnienia horyzontalne 69
6. Analiza SWOT 72
7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie Gminy Płońsk 80
7.1. Diagnoza ekspercka uwarunkowań i presji ekologicznych 80
7.2. Wyniki partycypacyjnych badań ankietowych wśród Radnych Gminy Płońsk 81
7.3. Podsumowanie i wnioski strategiczne do planu działań POŚ 83
8. Podsumowanie efektów realizacji dotychczas realizowanych działań na rzecz ochrony środowiska 84
8.1. Podstawa formalno-prawna oceny sprawozdawczej 84
8.2. Analiza wykonania zadań w rozbiciu na komponenty środowiskowe (2023–2024) 84
8.3. Wnioski z realizacji poprzedniego POŚ 86
9. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i finansowanie 87
9.1. Cele Programu 87

9.2. Kierunki interwencji, zadania i wskaźniki ... 88
9.3. Harmonogram realizacji zadań wraz z ich finansowaniem ... 96
9.4. Źródła finansowania ... 101
9.5. Analiza ryzyk realizacji Programu ... 101
9.6. Oddziaływanie realizacji Programu na środowisko, obszar Natura 2000 i zdrowie ludzi ... 103
10. Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość z realizacji Programu Ochrony Środowiska ... 105
10.1. System monitorowania i kontroli wdrażania programu ... 105
10.2. Wskaźniki efektywności realizacji Programu ... 105
10.3. Procedura sprawozdawczości i ewaluacji ... 108
10.4. System realizacji Programu – instrumenty i podmioty ... 109
11. Wykaz skrótów ... 110
12. Wykaz źródeł ... 113
Spis tabel ... 114
Spis rysunków ... 114

1. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2027–2030", który wyznacza główne kierunki polityki ekologicznej samorządu. Dokument został sporządzony zgodnie z wymogami ustawy – Prawo ochrony środowiska i zachowuje pełną spójność z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego oraz ze Strategią Rozwoju Gminy Płońsk na lata 2025–2035. Nadrzędnym celem Programu jest systematyczna poprawa jakości życia mieszkańców, ochrona lokalnych zasobów przyrodniczych oraz skuteczne przystosowanie gminy do postępujących zmian klimatu.

Program Ochrony Środowiska stanowi niezbędne narzędzie zarządzania środowiskiem na szczeblu lokalnym, przekładające cele strategiczne na konkretne działania inwestycyjne i organizacyjne. W opracowaniu szczegółowo oceniono stan środowiska w dziesięciu obszarach interwencji, łącząc twarde dane z państwowego monitoringu (GIOŚ, GUS, PSSE, Baza Azbestowa) z wnioskami z badań ankietowych przeprowadzonych wśród Radnych Gminy Płońsk. Najważniejsze ustalenia z przeprowadzonej diagnozy w podziale na poszczególne obszary przedstawiają się następująco:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza. W rocznej ocenie jakości powietrza strefa mazowiecka, w której leży gmina, otrzymuje klasę C ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Główną przyczyną jest ogrzewanie budynków paliwami stałymi. Według Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków w gminie pracuje 801 kotłów pozaklasowych i 535 kotłów klasy 3–4, które zgodnie z uchwałą antysmogową trzeba wymienić najpóźniej do końca 2027 r. W latach 2021–2025 wymieniono 135 źródeł ciepła. Rozwija się fotowoltaika prosumencka, a na terenie gminy wydano 19 decyzji środowiskowych dla farm fotowoltaicznych, w tym dla największych: we Wroninku (do 12 MW) i w Ilinie (do 10 MW i do 11 MW).
- Zagrożenie hałasem. Głównym źródłem ponadnormatywnego hałasu jest ruch drogowy na trasach tranzytowych przecinających gminę (droga ekspresowa S7 oraz drogi krajowe nr 10 i nr 50). W głębi terenów wiejskich klimat akustyczny jest korzystny i spokojny, a przekroczenia norm mają charakter liniowy i dotyczą głównie zabudowy położonej w bezpośrednim sąsiedztwie głównych węzłów drogowych (m.in. w rejonie Siedlina).
- Pola elektromagnetyczne (PEM). Źródłami pól są stacje bazowe telefonii komórkowej oraz linie elektroenergetyczne 110 kV. Pomiary prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w województwie mazowieckim nie wykazują przekroczeń poziomów dopuszczalnych.
- Gospodarowanie wodami. Główną rzeką gminy jest Płonka, prawy dopływ Wkry. Jednolite części wód Płonki mają zły stan. Wzdłuż Płonki wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią (p=10% i p=1%). Gmina jest narażona na susze oraz lokalne podtopienia po opadach nawalnych. Odpowiedzią samorządu jest budowa zbiorników małej retencji (I etap zbiornika w Jeżewie zrealizowano w 2024 r.) oraz współpraca z PGW Wody Polskie przy utrzymaniu cieków.
- Gospodarka wodno-ściekowa. Z wodociągu korzysta 98,5% mieszkańców (GUS, 2025). Wodę dostarczają trzy wodociągi Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o.: Szerominek, Krępica i Cholewy. W 2026 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny stwierdził przydatność wody do

spożycia we wszystkich trzech. Z kanalizacji korzysta tylko 12,4% mieszkańców. Pozostali korzystają z 2 374 zbiorników bezodpływowych (GUS, 2025) oraz z przydomowych oczyszczalni ścieków, których na terenie gminy funkcjonuje obecnie 457 (dane Urzędu Gminy Płońsk).

- Zasoby geologiczne. Na terenie gminy występują liczne, udokumentowane złoża kruszyw naturalnych (piasków i żwirów), które są eksploatowane metodą odkrywkową na potrzeby budownictwa i drogownictwa. Kluczowym zadaniem samorządu jest ochrona tych złóż przed zabudową w dokumentach planistycznych, zwalczanie nielegalnego poboru piasku z tzw. dzikich wyrobisk oraz nadzór nad rekultywacją terenów poeksploatacyjnych.
- Gleby. Użytki rolne zajmują 87,8% powierzchni gminy. Grunty klas II–III stanowią ok. 26% gruntów rolnych, więcej niż średnio w powiecie (22%). Głównym zagrożeniem jest wyłączanie dobrych gruntów pod zabudowę w strefie podmiejskiej oraz zakwaszenie gleb.
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów. W 2025 r. z terenu gminy odebrano 3 049,1 Mg odpadów komunalnych. Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu wyniósł 46,8%, przy wymaganych 55% (art. 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach). Wymagany poziom rośnie do 60% w 2030 r. Do usunięcia pozostaje 3 934 Mg wyrobów zawierających azbest (64,5% zinwentaryzowanej masy). Mieszkańcy korzystają z PSZOK prowadzonego przez PGK Sp. z o.o. w Płońsku.
- Zasoby przyrodnicze. Obszarowe formy ochrony przyrody zajmują ok. 6,5% gminy: Krysko-Joniecki i Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu oraz obszar Natura 2000 „Aleja Pachnicowa” (PLH140054). W gminie jest też 11 pomników przyrody i 2 użytki ekologiczne. Lesistość wynosi 6,8% (859 ha lasów, GUS 2025) i jest znacznie niższa od średniej krajowej. Dlatego szczególne znaczenie mają parki podworskie, zadrzewienia śródpolne i zieleń w sołectwach.
- Zagrożenia poważnymi awariami. Na terenie gminy nie funkcjonują zakłady przemysłowe dużego ani zwiększonego ryzyka (dyrektywy Seveso III). Główne ryzyko wystąpienia poważnej awarii środowiskowej wiąże się z tranzytowym transportem drogowym substancji niebezpiecznych (ADR) po drogach S7, DK10 i DK50 oraz z przebiegiem gazociągów wysokiego ciśnienia. Wysoki poziom bezpieczeństwa zapewniają gminne jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (w tym dwie jednostki włączone do KSRG: OSP Kownaty i OSP Siedlin) współpracujące z KP PSP w Płońsku.

Aby skutecznie rozwiązać zdiagnozowane problemy, w harmonogramie na lata 2027–2030 zaplanowano szereg konkretnych działań inwestycyjnych i organizacyjnych:

- Wsparcie finansowe dla mieszkańców na budowę przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków na terenach o zabudowie rozproszonej, wymianę starych pieców (w ramach programu „Czyste Powietrze”), montaż odnawialnych źródeł energii (OZE) oraz usuwanie wyrobów azbestowych i folii rolniczych.
- Inwestycje gminne w retencję i infrastrukturę, obejmujące budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych (m.in. w Szerominku, Jeżewie, Cempkowie, Arcelinie, Pilitowie i Dalanówku), współpracę z PGW Wody Polskie przy utrzymaniu koryta Płonki, rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, termomodernizację budynków publicznych oraz wymianę oświetlenia na energooszczędne LED.

- Ochrona planistyczna, nadzór i edukacja, polegające na ochronie najcenniejszych gleb i złóż kruszyw przed chaotyczną zabudową w Planie Ogólnym Gminy, regularnych kontrolach szamb i palenisk domowych, doposażeniu gminnych jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) w sprzęt ratownictwa ekologicznego oraz organizacji warsztatów ekologicznych dla dzieci i dorosłych.

Realizacja założeń Programu będzie finansowana z budżetu Gminy Płońsk, dotacji krajowych (NFOŚiGW, WFOŚiGW w Warszawie), funduszy unijnych (Fundusze Europejskie dla Mazowsza, FEnIKS) oraz ze środków własnych mieszkańców i zarządców infrastruktury. Postępy we wdrażaniu dokumentu będą monitorowane przy pomocy zestawu mierzalnych wskaźników, a co dwa lata Wójt Gminy Płońsk będzie przedstawiał Radzie Gminy oficjalny raport z realizacji Programu.

2. Wstęp

Opracowanie i uchwalenie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2027–2030" stanowi realizację ustawowego obowiązku nałożonego na organy wykonawcze samorządu terytorialnego. Głównym aktem prawnym determinującym konieczność przygotowania niniejszego dokumentu jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2026 r. poz. 1453). Zgodnie z art. 17 ust. 1 tejże ustawy, organ wykonawczy gminy (wójt) w celu realizacji polityki ochrony środowiska sporządza gminny program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach i programach

Dodatkowymi aktami prawnymi o charakterze komplementarnym, na których oparto strukturę zadań operacyjnych, są:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662, z późn. zm.), definiująca ochronę środowiska i przyrody oraz gospodarkę wodną jako zadania własne gminy,
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733, z późn. zm.).

Niniejszy Program jest kontynuacją „Programu ochrony środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2023–2026 z perspektywą na lata 2027–2030", przyjętego uchwałą nr LIX/410/2023 Rady Gminy Płońsk z dnia 24 lutego 2023 r. Uwzględnia wnioski z raportu z jego realizacji za lata 2023–2024, przyjętego uchwałą nr XXI/139/2025 z dnia 29 października 2025 r. Raport wykazał postęp w rozbudowie sieci wodociągowej (2,37 km w latach 2023–2024), wymianie źródeł ciepła (65 instalacji) i modernizacji oświetlenia (714 opraw LED). Jednocześnie rozbudowa kanalizacji była symboliczna (ok. 0,23 km), a raport nie zawierał mierzalnych wskaźników. Rekomendował dalsze działania w zakresie transportu niskoemisyjnego, zielonej infrastruktury i gospodarki wodnej. Wnioski te, a także kontynuacja zadań rozpoczętych (m.in. zbiorniki retencyjne, termomodernizacja) wyznaczają zakres Programu na lata 2027–2030.

2.1. Metodyka opracowania Programu

Program opracowano zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" (Ministerstwo Środowiska, 2015 r., z aktualizacją załączników z 2020 r.). Zgodnie z wytycznymi Program:

- obejmuje ocenę stanu środowiska w dziesięciu obszarach interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze oraz zagrożenia poważnymi awariami;
- dla każdego obszaru uwzględnia zagadnienia horyzontalne: adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska;
- zawiera analizę SWOT, identyfikację problemów środowiskowych, cele, kierunki interwencji, zadania z przypisanymi wskaźnikami, harmonogram rzeczowo-finansowy, analizę ryzyk oraz system monitorowania i raportowania.

Ocenę stanu środowiska sporządzono na podstawie ogólnodostępnych danych instytucji państwowych (GUS – Bank Danych Lokalnych, GIOŚ – Państwowy Monitoring Środowiska, PGW Wody Polskie, PIG-PIB, RDOŚ i GDOŚ), danych i dokumentów Gminy Płońsk (budżet na 2027 r., Wieloletnia Prognoza Finansowa, wykaz zadań inwestycyjnych, sprawozdanie z gospodarowania odpadami komunalnymi, dane CEEB i Bazy Azbestowej), Strategii Rozwoju Gminy Płońsk na lata 2025–2035, raportu z realizacji poprzedniego Programu oraz ankiety przeprowadzonej wśród radnych. Wykaz źródeł zamieszczono na końcu dokumentu. Zadania własne i ich koszty przyjęto wyłącznie na podstawie dokumentów budżetowych gminy; zadania innych podmiotów ujęto jako zadania monitorowane.

2.2. Procedura opracowania, opiniowania i uchwalenia Programu

Projekt Programu sporządza Wójt Gminy Płońsk (art. 17 ust. 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska). Przed uchwaleniem projekt przechodzi następujące etapy:

- opinia Zarządu Powiatu Płońskiego – projekt gminnego programu ochrony środowiska podlega zaopiniowaniu przez zarząd powiatu (art. 17 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska);
- strategiczna ocena oddziaływania na środowisko – projekt Programu jest dokumentem, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy ooś. Ponieważ dotyczy obszaru jednej gminy, a jego realizacja nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko (rozdz. 9.6), Wójt wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Mazowieckiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny (art. 48 ust. 1 i 3 ustawy ooś). Informację o odstąpieniu wraz z uzasadnieniem podaje się do publicznej wiadomości;
- udział społeczeństwa – projekt Programu zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej Urzędu Gminy Płońsk, a mieszkańcy będą mogli zgłaszać do niego uwagi i wnioski w terminie wskazanym w ogłoszeniu;
- uchwalenie – po uzyskaniu opinii i uzgodnień Program uchwala Rada Gminy Płońsk (art. 18 ust. 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska); uchwałę wraz z Programem publikuje się w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy.

Uwagi zgłoszone przez organy opiniujące i społeczeństwo oraz sposób ich uwzględnienia zostaną zestawione w tabeli stanowiącej załącznik do uzasadnienia uchwały.

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

3. Charakterystyka Gminy Płońsk

3.1. Położenie

Gmina Płońsk graniczy z siedmioma gminami powiatu płońskiego: gminą miejską Płońsk, którą otacza, gminą Sochocin (wschód), Joniec (południowy wschód), Załuski i Naruszewo (południe), Dzierzążnia (zachód) oraz Baboszewo (północny zachód). Przez gminę przebiegają droga ekspresowa S7, droga krajowa nr 10 (część zachodnia), droga krajowa nr 50 (z południa) oraz droga wojewódzka nr 632 (Poświętne, Strachówko, Strachowo). Sieć dróg gminnych liczy 212,1 km, w tym 83,4 km nieutwardzonych (GUS, 2023). Przez gminę przebiega też linia kolejowa nr 27 Nasielsk–Sierpc ze stacjami w Arcelinie i Dalanówku.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski gmina leży w makroregionie Nizina Północnomazowiecka, w mezoregionie Wysoczyzna Płońska. Jest gminą wiejską w centralnej części powiatu płońskiego, w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Powstała w 1992 r. po podziale Miasta i Gminy Płońsk.

Jednostka ta zajmuje powierzchnię ogólną wynoszącą 127 km² (12 700 ha). W strukturze podziału administracyjnego obszar Gminy dzieli się na 41 obrębów (Arcelin, Bogusławice, Bońki Zawady, Brody, Cempkowo, Cholewy, Cieciórki, Ćwiklin, Ćwiklinek, Dalanówek, Ilino, Ilinko, Jeżewo, Kluczewo, Słoszewo Kolonia, Krępica, Lisewo, Michalinek, Michowo, Młyńsk, Koziminy Nowe, Poczernin, Pilitowo, Poświętne, Pruszyn, Raźniewo, Siedlin, Skarżyn, Skrzynki, Słoszewo, Koziminy Stachowe, Koziminy Stare, Strachowo, Strachówko, Strubiny, Szeromin, Szerominek, Szpondowo, Szymaki, Woźniki, Wroninko), które składają się na 37 sołectw.

Rysunek 1 Gmina Płońsk

Gmina otacza ze wszystkich stron miasto Płońsk, które jest odrębną gminą miejską i siedzibą władz gminy wiejskiej (tzw. gmina obwarzankowa). Miasto pełni funkcję lokalnego ośrodka usług i rynku pracy. Bliskość miasta wpływa na środowisko gminy: napływ mieszkańców i rozwój zabudowy w obrębach przylegających do miasta (Szerominek, Skarżyn, Boński, Siedlin, Szeromin, Ilinko) zwiększa zapotrzebowanie na wodę, ilość ścieków i odpadów oraz presję na grunty rolne. Gmina i miasto korzystają ze wspólnej infrastruktury: oczyszczalni ścieków PGK w Poświętnem, Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Płońsku oraz zlewni Płonki.

3.2. Zabytki

Ochrona zabytków na terenie gminy opiera się na ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Do rejestru zabytków województwa mazowieckiego wpisano 9 obiektów i zespołów (stan na 30 czerwca 2023 r., Narodowy Instytut Dziedzictwa), a gminna ewidencja zabytków obejmuje 82 obiekty. Gmina realizuje Program Opieki nad Zabytkami Gminy Płońsk na lata 2025–2028.

Tabela 1 Zabytki wpisane do rejestru zabytków na terenie Gminy Płońsk

Lp.	Miejscowość	Zakres wpisu	Nr rejestru	Data wpisu
1	Bogusławice	zespół dworski, 3 ćw. XIX w.: dwór, park	A-189	1.06.1980
2	Ćwiklin	park dworski, XIX/XX w.	A-210	30.08.1980
3	Dalanówek	zespół dworski, 2 poł. XIX w.: dwór, park, obszar po zabudowie gospodarczej	A-278	5.05.1994
4	Ilinko	park dworski, XIX/XX w.	A-190	1.06.1980
5	Jeżewo	zespół dworski, XIX w.: dwór, park	A-211	30.08.1980
6	Nowe Koziminy	zespół dworski, pocz. XX w.: dwór drewniany, budynek gospodarczy, piwnica, park	A-316	3.06.1997
7	Skarżyn	zespół dworski, po 1920 r.: dwór, park	A-245	16.07.1997
8	Strachówko	zespół dworski, 1 poł. XIX w.: dwór, park z aleją dojazdową	A-213	30.08.1980
9	Szpondowo	park dworski, XIX/XX w.	A-191	1.06.1980

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Płońsk 2025–2035 (tab. 9), na podstawie rejestru NID wg stanu na 30.06.2023 r.

Dominującym typem zabytków są zespoły dworskie i parki podworskie z XIX i początku XX wieku. Mają one znaczenie także przyrodnicze, bo w warunkach niskiej lesistości są ostoją starych drzew, ptaków i owadów. Część obiektów rejestrowych znajduje się w złym stanie technicznym. W gminnej ewidencji zabytków są także kapliczki i krzyże przydrożne oraz dawna kaplica mariawitów w Lisewie. Ochronę zabytków uwzględnia się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i w opracowywanym planie ogólnym gminy.

3.3. Gospodarka

Struktura gospodarcza Gminy Wiejskiej Płońsk charakteryzuje się dynamicznym i stabilnym rozwojem sektora prywatnego oraz silną, tradycyjną funkcją agrarną, która dominuje w strukturze użytkowania powierzchni ziemi. Bliskość aglomeracji warszawskiej oraz bezpośrednie sąsiedztwo ze strategicznymi korytarzami transportowymi dróg krajowych DK7 (S7) oraz DK10 stanowią kluczowy katalizator dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Zgodnie z oficjalnymi, najnowszymi danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz rejestru REGON, według stanu na dzień 31 grudnia 2025 roku na obszarze Gminy Wiejskiej Płońsk. Wskaźnik podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wyniósł 1 074 na 10 tys. ludności, co odpowiada ok. 909 podmiotom. Strukturę podmiotów według sekcji PKD (dane GUS za 2024 r., Strategia Rozwoju Gminy Płońsk) przedstawia tabela poniżej.

Tabela 2 Podmioty gospodarki narodowej działające na terenie Gminy Płońsk w 2024 r. według sekcji PKD

Sekcja PKD	Nazwa sekcji	Liczba podmiotów w 2024 r.	Udział [%]
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	203	23
F	Budownictwo	142	16
S i T	Pozostała działalność usługowa	76	9
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	74	9
C	Przetwórstwo przemysłowe	72	8
H	Transport i gospodarka magazynowa	67	8
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	40	5
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	36	4
J	Informacja i komunikacja	33	4
P	Edukacja	25	3
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	20	2
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19	2
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18	2
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11	1
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10	1
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	9	1
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	1
B	Górnictwo i wydobywanie	4	0
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0
	OGÓŁEM	864	100

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Płońsk na lata 2025–2035 (tab. 11), na podstawie danych GUS.

Według danych GUS za 2024 r. najwięcej podmiotów działało w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (203 podmioty, 23%), w sekcji F – budownictwo (142, 16%), w sekcjach S i T – pozostała działalność usługowa (76, 9%) oraz w sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (74, 9%). W sekcji B – górnictwo i wydobywanie – zarejestrowane były 4 podmioty, a w sekcji E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja – 9 podmiotów.

Gospodarka gminy ma charakter podmiejsko-rolniczy. W pobliżu miasta Płońsk i dróg S7, DK10 i DK50 rozwijają się handel, usługi, budownictwo oraz transport i magazynowanie, a rolnictwo pozostaje podstawową formą użytkowania ziemi: użytki rolne zajmują 87,8% powierzchni gminy, a według Powszechnego Spisu Rolnego 2020 działało 881 indywidualnych gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 10,33 ha. Dla środowiska oznacza to presję zabudowy na grunty rolne w strefie podmiejskiej, emisję z transportu drogowego oraz potrzebę zagospodarowania odpadów z działalności rolniczej (folie, opakowania).

3.4. Demografia

Liczba mieszkańców Gminy Płońsk systematycznie rośnie. Według Banku Danych Lokalnych GUS na koniec 2025 r. gminę zamieszkiwało 8 465 osób, a gęstość zaludnienia wzrosła z 64,8 os./km² w 2020 r. do 66,7 os./km² w 2025 r. Mimo wzrostu gęstość jest znacznie niższa od średniej dla województwa mazowieckiego (ok. 153 os./km²), co odpowiada wiejskiemu charakterowi gminy. Liczbę ludności, przyrost naturalny i saldo migracji w latach 2020–2025 przedstawia tabela 3.

Tabela 3 Liczba ludności, ruch naturalny i migracje w Gminie Płońsk w latach 2020–2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gęstość zaludnienia na [osoba/km2]	64,8	65,1	65,9	66,6	66,7	66,7
Liczba ludności	8 224	8 266	8 365	8 454	8 471	8 465
mężczyźni	4 106	4 119	4 168	4 207	4 221	4 223
kobiety	4 118	4 147	4 197	4 247	4 250	4 242
Przyrost naturalny	-1	-23	-6	-1	-33	-34
Saldo migracji ogółem	71	70	87	90	47	39

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (zmienne: 72305, 72300, 68, 1365234), stan na listopad 2026 r.; gęstość obliczona dla powierzchni 127 km².

Wzrost liczby ludności o 241 osób w latach 2021–2025 wynika wyłącznie z dodatniego salda migracji (łącznie +333 osoby), przy ujemnym przyroście naturalnym (łącznie −97 osób). Saldo migracji maleje: z 90 osób w 2023 r. do 39 osób w 2025 r. Napływ mieszkańców koncentruje się w obrębach graniczących z miastem Płońsk: Szerominek, Skarżyn, Bońki, Siedlin, Szeromin i Ilinko. W 2024 r. wydano w gminie 207 decyzji o warunkach zabudowy (24,4 na 1000 mieszkańców wobec 14,0 w powiecie), co potwierdza silną presję zabudowy w strefie podmiejskiej (Strategia Rozwoju Gminy Płońsk 2025–2035).

Zagęszczanie struktury osadniczej w strefie podmiejskiej generuje natychmiastowe wyzwania inżynieryjne. Wyższa liczba osób na kilometr kwadratowy to proporcjonalnie większy dobowy pobór wody z czwartorzędowych warstw podziemnych (wymóg rozbudowy SUW) oraz skomasowana produkcja ścieków bytowych. Wobec braku zbiorczej sieci w nowo powstających osiedlach, zagęszczenie to drastycznie podnosi ryzyko punktowego zanieczyszczenia wód i gleb biogenami, jeśli gospodarka oparta na zbiornikach bezodpływowych (szambach) nie zostanie zastąpiona systemami zbiorczymi lub biologicznymi oczyszczalniami.

4. Założenia Programu Ochrony Środowiska

4.1. Dokumenty międzynarodowe

Europejski Zielony Ład, ramy polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 r. i pakiet „Fit for 55”

Ramy polityki unijnej w dziedzinie klimatu i energii do roku 2030, zintegrowane ściśle z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu, definiują skrajnie ambitne, prawnie wiążące cele redukcyjne dla wszystkich państw członkowskich. Kluczowym elementem strategii jest pakiet legislacyjny „Fit for 55”, który zakłada redukcję emisji gazów cieplarnianych netto o co najmniej 55% do 2030 roku w porównaniu z poziomem z 1990 roku, dążąc do osiągnięcia pełnej neutralności klimatycznej kontynentu do 2050 roku.

Gmina nie jest bezpośrednim adresatem celów pakietu „Fit for 55”, ale jej działania wpisują się w ich realizację. Najważniejsze z nich to wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, termomodernizacja budynków gminnych, rozwój odnawialnych źródeł energii i modernizacja oświetlenia. Działania te mogą być finansowane m.in. z programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027, programu FEnIKS oraz programu „Czyste Powietrze”.

Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Ocen Skutków Środowiskowych (Dyrektywa OOŚ i SOOŚ)

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE (Dyrektywa OOŚ) z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (z późn. zm.).
- Dyrektywa nr 2001/42/WE (Dyrektywa SOOŚ) w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Tryb strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i odstąpienia od niej opisano w rozdz. 2.2, a oddziaływanie Programu na środowisko – w rozdz. 9.6. Przydomowe oczyszczalnie ścieków o wydajności do 7,5 m³ na dobę wymagają zgłoszenia budowlanego (ustawa – Prawo budowlane), a odprowadzanie z nich oczyszczonych ścieków w ilości do 5 m³ na dobę mieści się w zwykłym korzystaniu z wód (art. 33 ust. 3 pkt 3 ustawy – Prawo wodne).

Inne akty prawa Unii Europejskiej istotne dla Programu:

- dyrektywa 2000/60/WE (Ramowa Dyrektywa Wodna) – osiągnięcie dobrego stanu wód,
- dyrektywa (UE) 2024/2881 w sprawie jakości powietrza – zaostrzenie norm od 2030 r.,
- dyrektywa (UE) 2024/3019 dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych – obowiązki dla aglomeracji od 1000 RLM,
- rozporządzenie (UE) 2024/1991 w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych,
- Strategia UE na rzecz bioróżnorodności 2030 oraz dyrektywa siedliskowa 92/43/EWG (obszar Natura 2000 „Aleja Pachnicowa”).

4.2. Dokumenty krajowe

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) z perspektywą do 2030 roku

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju stanowi nadrzędny dokument planowania gospodarczego w Polsce. Cel główny SOR – czyli zrównoważony i terytorialnie zrównoważony wzrost dochodów mieszkańców przy jednoczesnym wzmocnieniu spójności społecznej i środowiskowej – zakłada ścisłą integrację celów rynkowych z ochroną zasobów naturalnych.

W obszarze „Środowisko" SOR wyznacza dla samorządów następujące kierunki interwencji:

- Likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.
- Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód.
- Ochronę gleb przed degradacją strukturalną oraz zrównoważone zarządzanie zasobami geologicznymi.
- Gospodarkę odpadami w kierunku modelu cyrkularnego.

SOR kładzie nacisk na przeciwdziałanie wykluczeniu obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury publicznej podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną regionu. Dla Gminy Płońsk oznacza to konieczność realizacji zadań komunalnych (rozwój sieci wodociągowych, unowocześnianie dróg i oświetlenia energooszczędnego) w taki sposób, aby każda inwestycja minimalizowała swój ślad węglowy i środowiskowy.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (PEP2030)

PEP2030 stanowi bezpośrednie doprecyzowanie i operacjonalizację środowiskowych zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Dokument ten definiuje rozwijanie potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców jako cel nadrzędny całego systemu ochrony środowiska w Polsce. PEP2030 strukturyzuje zadania wokół trzech celów szczegółowych oraz celu horyzontalnego:

- Cel I: Środowisko i zdrowie. Koncentrujący się na poprawie jakości powietrza (likwidacja "kopciuchów"), zrównoważonym gospodarowaniu wodami (zapewnienie dostępu do czystej wody pitnej) oraz ochronie powierzchni ziemi i gleb.
- Cel II: Środowisko i gospodarka. Wspierający wdrażanie założeń gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) w sektorze odpadowym oraz zarządzanie bioróżnorodnością i dziedzictwem przyrodniczym.
- Cel III: Środowisko i klimat. Nakładający obowiązek wdrażania systemów adaptacji do zmian klimatycznych oraz zarządzania ryzykiem klęsk żywiołowych (susze, podtopienia).
- Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja. Rozwijający kompetencje i postawy ekologiczne społeczeństwa.

Struktura celów i kierunków interwencji Programu nawiązuje do celów PEP2030. Dla gminy szczególne znaczenie ma cel III – przeciwdziałanie skutkom suszy i podtopień poprzez rozwój małej retencji, zachowanie oczek wodnych i zadrzewień oraz ograniczanie uszczelniania gruntu.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028 (KPGO 2028)

KPGO 2028 określa rygorystyczne ramy transformacji systemu gospodarki odpadami w Polsce w kierunku modelu cyrkularnego (Gospodarki o Obiegu Zamkniętym). Dokument nakłada na gminy prawne i finansowe cele w zakresie zagospodarowania frakcji komunalnych.

Do najważniejszych pułapów strategicznych KPGO 2028 należą:

- Osiągnięcie poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 60% wagowo do 2030 roku.
- Radykalna minimalizacja ilości odpadów komunalnych kierowanych na składowiska – do poziomu maksymalnie 10% wagowo do 2035 roku.
- Zapewnienie pełnego, powszechnego i wysokojakościowego selektywnego zbierania bioodpadów „u źródła".
- Bezwzględne ograniczenie powstawania oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów.

Dla gminy oznacza to konieczność zwiększenia poziomu recyklingu odpadów komunalnych (w 2025 r. nie osiągnięto wymaganych 55%), rozwoju selektywnej zbiórki bioodpadów oraz kontroli segregacji. Właściciele nieruchomości kompostujący bioodpady w kompostownikach przydomowych mają obowiązkowo zwolnienie z części opłaty (art. 6k ust. 4a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach). Gmina powinna prowadzić ewidencję tych nieruchomości i kontrolować kompostowanie. Nieosiągnięcie wymaganych poziomów skutkuje karą pieniężną nakładaną przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska (art. 9z ustawy).

4.3. Dokumenty wojewódzkie

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 +. Innowacyjne Mazowsze

Strategia regionalna definiuje nadrzędne kierunki rozwoju gospodarczego i ekologicznego dla całego Mazowsza. W sferze środowiskowej dokument stawia za cel zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy jednoczesnym zrównoważonym gospodarowaniu zasobami przyrody.

- Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: Nowy Program Ochrony Środowiska realizuje założenia Strategii Wojewódzkiej poprzez aktywne wspieranie rozwoju energetyki rozproszonej u źródła (indywidualne mikroinstalacje prosumenckie OZE u mieszkańców) oraz głęboką termomodernizację budynków użyteczności publicznej w sołectwach.

Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Główny dokument planistyczny szczebla regionalnego, wyznaczający ramy operacyjne dla programów powiatowych i gminnych. Do jego kluczowych celów należy poprawa jakości powietrza, osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.

- Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: Program realizuje cele wojewódzkie poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Płońsk, wsparcie przydomowych oczyszczalni

ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie, kontrolę zbiorników bezodpływowych oraz działania na rzecz poprawy stanu wód w zlewni Płonki.

Program Ochrony Powietrza (POP) dla Strefy Mazowieckiej

Dokument o charakterze naprawczym, uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w związku z ryzykiem przekroczeń standardów jakościowych powietrza (pyłów PM10, PM2.5 oraz benzo(a)pirenu). POP nakłada na gminy wiejskie rygorystyczne obowiązki w zakresie likwidacji emisji powierzchniowej (komunalno-bytowej) oraz liniowej (komunikacyjnej).

- Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: Gmina realizuje nakazy POP poprzez funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego programu „Czyste Powietrze", zatrudnienie dedykowanego Ekodoradcy w projekcie „Mazowsze bez smogu" oraz prowadzenie ciągłych, rejestrowanych w bazie CEEB/ZONE kontroli palenisk domowych pod kątem zakazu spalania odpadów i paliw najgorszej jakości.

Uchwała Antysmogowa dla Województwa Mazowieckiego

Akt prawa miejscowego wprowadzający rygorystyczne ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych. Nakłada on na mieszkańców bezwzględne terminy wymiany bezklasowych kotłów grzewczych.

- Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: Od 1 stycznia 2023 r. nie wolno eksploatować kotłów pozaklasowych, a kotły klasy 3 i 4 trzeba wymienić do końca 2027 r. (uchwała nr 162/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 października 2017 r., zmieniona uchwałą nr 59/22 z dnia 26 kwietnia 2022 r.). W gminie dotyczy to ok. 1 336 kotłów (CEEB). Program przewiduje doradztwo w punkcie konsultacyjnym „Czyste Powietrze", kontrole palenisk i wsparcie mieszkańców w ramach projektu „Mazowsze bez smogu" (ekodoradca; WPF na lata 2024–2028: ok. 1,27 mln zł wydatków bieżących i 0,37 mln zł majątkowych).

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego (PGOMW)

Dokument regionalny wyznaczający ramy dla funkcjonowania systemów odpadowych, kładący nacisk na rozwój instalacji komunalnych, zwiększanie poziomów recyklingu oraz eliminację deponowania odpadów ulegających biodegradacji na składowiskach.

- Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: POŚ Gminy Płońsk wprost implementuje założenia PGOMW poprzez rygorystyczne egzekwowanie selektywnej zbiórki pięciu frakcji komunalnych, promowanie przydomowych kompostowników na wsiach oraz organizację bezpłatnych zbiórek odpadów foliowych dla rolników indywidualnych.

4.4. Dokumenty powiatowe

Strategia Rozwoju Powiatu Płońskiego

Dokument określający zintegrowane kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, wskazujący na konieczność ochrony unikalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych powiatu jako bazy dla rozwoju turystyki i podnoszenia jakości życia mieszkańców.

- Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: Gmina Płońsk, jako jednostka pierścieniowo otaczająca stolicę powiatu, realizuje założenia strategii poprzez rozwój infrastruktury rowerowej, pieszo-rowerowej oraz ochronę strefy podmiejskiej przed niekontrolowaną antropopresją urbanistyczną.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Płońskiego do roku 2029

Dokument koordynujący politykę ekologiczną na poziomie ponadgminnym. Wyznacza on wspólne priorytety dla powiatu, m.in. w zakresie ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP), modernizacji korytarzy transportowych oraz zarządzania gospodarką odpadami niebezpiecznymi (azbest). Program został uchwalony przez Radę Powiatu Płońskiego uchwałą nr LXXXI/463/2024 z dnia 27 marca 2024 r.; raport z jego wykonania za lata 2023–2024 Rada Powiatu przyjęła 26 listopada 2025 r. Kierunki interwencji niniejszego Programu (m.in. ochrona wód podziemnych, ograniczanie niskiej emisji, usuwanie wyrobów zawierających azbest, ochrona doliny Płonki i Wkry, edukacja ekologiczna) są zgodne z kierunkami programu powiatowego.

- Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: Program gminny zachowuje pełną komplementarność z celami powiatowymi. Współpraca manifestuje się w systemowym usuwaniu azbestu z gospodarstw (gdzie dane o masie odpadu są raportowane do krajowej bazy danych).

4.5. Dokumenty gminne

Strategia Rozwoju Gminy Płońsk na lata 2025–2035

Nadrzędny dokument planowania strategicznego samorządu, przyjęty Uchwałą Nr XXVII/186/2026 Rady Gminy Płońsk z dnia 29 kwietnia 2026 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2026 r. poz. 4501). Wyznacza on wizję rozwoju gminy w perspektywie dziesięcioletniej w oparciu o trzy cele strategiczne, ze szczególnym uwzględnieniem Celu Strategicznego I (Atrakcyjna przestrzeń zwiększająca potencjał rozwojowy gminy).

Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: Program Ochrony Środowiska stanowi bezpośredni dokument wykonawczy dla Celów Operacyjnych 1.1 (Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej) oraz 1.2 (Poprawa jakości stanu środowiska przyrodniczego) Strategii Rozwoju. Wszystkie zadania ujęte w harmonogramie POŚ – w tym likwidacja luki kanalizacyjnej poprzez wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, programy małej retencji (zbiorniki w Szerominku, Jeżewie, Cempkowie, Arcelinie, Pilitowie i Dalanówku) oraz redukcja niskiej emisji – są zgodne z kierunkami działań Strategii, a zadania inwestycyjne o zabezpieczonym finansowaniu ujęto w Wieloletniej Prognozie Finansowej i w budżecie

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

gminy na 2027 r. Pozostałe zadania Strategii (m.in. zbiorniki retencyjne) będą realizowane po pozyskaniu dofinansowania.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego / Plan Ogólny Gminy Płońsk

Kluczowe akty planistyczno-urbanistyczne samorządu. Określają one zasady ładu przestrzennego, granice stref rozwoju zabudowy oraz obszary wyłączone z inwestycji ze względów przyrodniczych.

- Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: Ustalenia Programu należy uwzględnić w planie ogólnym gminy i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Wszystkie formy ochrony przyrody, obszary szczególnego zagrożenia powodziowego od rzeki Płonki oraz pasy technologiczne linii elektroenergetycznych są obligatoryjnie uwzględniane w strukturze planistycznej, blokując lokalizację zabudowy mieszkaniowej na terenach wrażliwych.

Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Płońsk na lata 2023–2032

Dedykowany dokument sektorowy, określający harmonogram oczyszczania gminy z materiałów niebezpiecznych.

- Spójność i przełożenie na działania Gminy Płońsk: Program uwzględnia cele programu azbestowego. Według Bazy Azbestowej do usunięcia pozostaje 3 934,4 Mg wyrobów zawierających azbest (64,5% zinwentaryzowanej masy). Gmina będzie corocznie ubiegać się o dofinansowanie z WFOŚiGW w Warszawie na demontaż, transport i unieszkodliwianie tych wyrobów (zadanie GO.2.1).

Pozostałe dokumenty gminne uwzględnione w Programie: Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Płońsk i budżet gminy na 2027 r. (źródło kwot w harmonogramie – rozdz. 9), coroczny program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2025–2028 (ochrona parków podworskich) oraz program rewitalizacji gminy (w opracowaniu). Program ograniczenia niskiej emisji dla Gminy Płońsk na lata 2018–2024 wygasł; jego kontynuacją w zakresie planowania energetycznego jest zadanie OKJP.2.3.

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

5. Analiza stanu środowiska na terenie Gminy Płońsk

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził dla obszaru województwa mazowieckiego roczną ocenę jakości powietrza za rok 2025. Zgodnie z art. 87 ustawy – Prawo ochrony środowiska województwo mazowieckie podzielone zostało na następujące strefy:

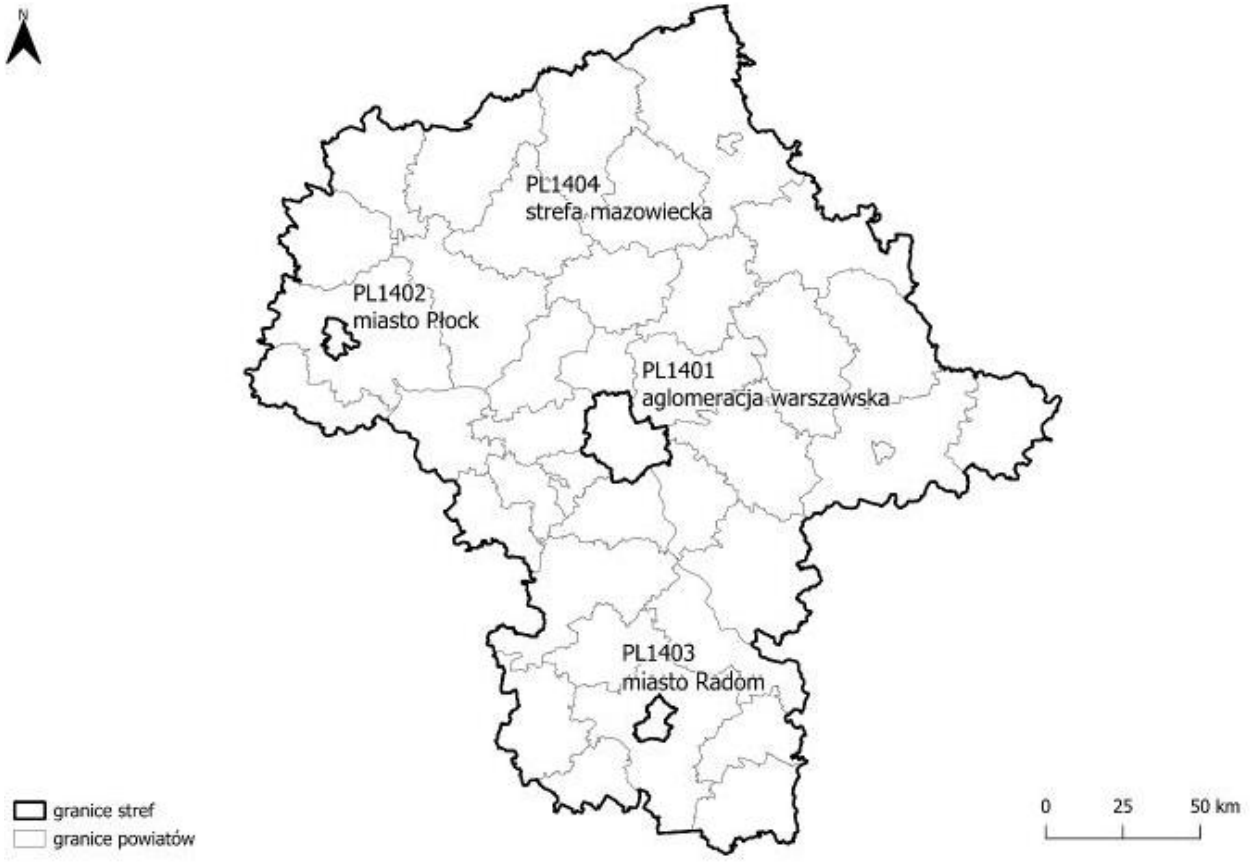
- PL1401 aglomeracja warszawska,
- PL1402 miasto Płock,
- PL1403 miasto Radom,
- PL1404 strefa mazowiecka.

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo Ochrony Środowiska Główny Inspektorat Ochrony Środowiska dokonał pełnej oceny poszczególnych zanieczyszczeń. Ocenę wykonano według kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia, dla 12 substancji:

- dwutlenku siarki SO2,
- dwutlenku azotu NO2,
- tlenku węgla CO,
- benzenu C6H6,
- ozonu - O3,
- pyłu PM10,
- pyłu PM2,5,
- ołowiu Pb w pyle PM10,
- arsenu As w pyle PM10,
- kadmu Cd w pyle PM10,
- niklu Ni w pyle PM10,
- benzo(a)pirenu w pyle PM10,

oraz kryteriów określonych w celu ochrony roślin, dla 3 substancji:

- dwutlenku siarki SO2,
- tlenków azotu NOx,
- ozonu O3 określonego współczynnikiem AOT40.

Rysunek 2 Podział województwa mazowieckiego na strefy

Źródło: opracowanie własne, na podstawie dokumentacji: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim" raport wojewódzki za rok 2025, GIOŚ

Efektem dokonania ww. oceny, zarówno pod kątem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia jak i w celu ochrony roślin, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub docelowych,
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe.

Gmina Płońsk położona jest w strefie mazowieckiej, której wyniki pomiarów jakości powietrza przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4 Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO_2	CO	NO_2	C_6H_6	PM10	PM2,5*	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O_3**
Strefa mazowiecka	PL1404	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

*Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny 20 µg/m³, strefa uzyskała klasę A

**Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2 (powyżej poziomu celu długoterminowego)

Źródło: opracowanie własne, na podstawie dokumentacji: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim" raport wojewódzki za rok 2025, GIOŚ

Tabela 5 Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
		SO_2	NOx	O_3*
Strefa mazowiecka	PL1404	A	A	A

*Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2 (powyżej poziomu celu długoterminowego)

Źródło: opracowanie własne, na podstawie dokumentacji: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim" raport wojewódzki za rok 2025, GIOŚ

W rocznej ocenie jakości powietrza za 2025 r. (GIOŚ, kwiecień 2026 r.) strefa mazowiecka (PL1404), w której leży gmina Płońsk, otrzymała według kryteriów ochrony zdrowia klasę C dla benzo(a)pirenu w pyle PM10. Oznacza to przekroczenie poziomu docelowego 1 ng/m³ (średnia roczna). Dla pozostałych substancji strefa otrzymała klasę A, a dla ozonu klasę D2 wobec poziomu celu długoterminowego. Według kryteriów ochrony roślin strefa otrzymała klasę A dla SO2, NOx i ozonu (poziom docelowy) oraz D2 dla ozonu (cel długoterminowy).

Klasyfikacja dotyczy całej strefy, a nie samej gminy. Na terenie gminy nie ma stacji pomiarowej Państwowego Monitoringu Środowiska. Przekroczenia benzo(a)pirenu występują w sezonie grzewczym i wynikają głównie z emisji z indywidualnego ogrzewania budynków paliwami stałymi, dlatego wymiana kotłów jest głównym kierunkiem interwencji w tym obszarze.

Analiza struktury emisji antropogenicznej wykazuje, że na profil aerosanitarny Gminy Płońsk kluczowy wpływ mają dwa główne sektory:

1. Niska Emisja Powierzchniowa (Sektor Komunalno-Bytowy):

Jest to fundamentalny czynnik degradacji jakości powietrza na tym obszarze. Indywidualne systemy grzewcze oparte na spalaniu paliw stałych (węgiel, drewno) w gospodarstwach domowych są głównym źródłem emisji benzo(a)pirenu oraz pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5. To ten sektor determinuje zimowe epizody smogowe w gminie.

2. Emisja Liniowa (Transport Drogowy):

Bliskość strategicznych szlaków komunikacyjnych (w tym arterii takich jak droga ekspresowa S7) generuje podwyższony poziom emisji tlenków azotu NO_X oraz pyłów pochodzących ze ścierania opon, klocków hamulcowych i nawierzchni oraz z wtórnego unosu z powierzchni jezdni.

Z punktu widzenia formalnego jakość powietrza w Gminie Płońsk spełnia restrykcyjne kryteria krajowe i unijne dla większości gazów i metali ciężkich. Krytycznym punktem zapalnym pozostaje jednak wysokie stężenie rakotwórczego benzo(a)pirenu, generowane przez sektor bytowy.

W celu osiągnięcia wymaganych poziomów docelowych, konieczne jest dalsze, intensywne prowadzenie działań w ramach Programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej. Priorytetem strategicznym dla gminy musi pozostać przyspieszenie wymiany nieefektywnych źródeł ciepła

(„kopciuchów"), promowanie głębokiej termomodernizacji budynków oraz systemowe wsparcie dla odnawialnych źródeł energii.

5.1.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Stan czystości powietrza atmosferycznego na obszarze Gminy Wiejskiej Płońsk jest determinowany przez specyficzny miks emisyjny, typowy dla regionów podmiejskich o silnie rozwiniętym profilu rolniczym i logistycznym. Zanieczyszczenia wprowadzane do atmosfery klasyfikowane są według kryteriów Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) na trzy zasadnicze kategorie:

- Emisja powierzchniowa (obszarowa): Związana z sektorem bytowo-komunalnym i indywidualnym systemem ogrzewania budynków,
- Emisja liniowa (komunikacyjna): Generowana przez intensywny ruch pojazdów silnikowych w korytarzach dróg publicznych,
- Emisja punktowa: Powiązana ze zorganizowanym wprowadzaniem pyłów i gazów z emitorów zakładów produkcyjnych i usługowych.

Głównym, zidentyfikowanym źródłem antropogenicznej presji emisyjnej w gminie jest emisja powierzchniowa. Wynika to bezpośrednio ze struktury zasobów mieszkaniowych oraz specyfiki pierścieniowej gminy. Brak liniowych sieci ciepłowniczych i gazowych w większości rozproszonych sołectw wymusza na mieszkańcach indywidualne zaspokajanie potrzeb grzewczych.

Według danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (zestawienie przekazane przez Urząd Gminy Płońsk na potrzeby Programu) w gminie zewidencjonowano 3 826 źródeł ciepła. Najliczniejsze są kotły na paliwo stałe z ręcznym podawaniem paliwa (1 386) oraz z automatycznym podawaniem (486). W dalszej kolejności są kotły gazowe (849), kominki i ogrzewacze na paliwo stałe (522), ogrzewanie elektryczne (232), pompy ciepła (107), trzony kuchenne (101), kolektory słoneczne (57), kotły olejowe (53), piece kaflowe (28) i sieć ciepłownicza (5).

Spośród 1 611 kotłów na paliwo stałe z określoną klasą 801 nie spełnia wymagań nawet klasy 3. Ich eksploatacja jest niezgodna z uchwałą antysmogową dla województwa mazowieckiego (uchwała nr 162/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 października 2017 r., zm. uchwałą nr 59/22 z dnia 26 kwietnia 2022 r.) od 1 stycznia 2023 r. Kolejne 535 kotłów klasy 3 (357) i 4 (178) trzeba wymienić do końca 2027 r. W okresie obowiązywania Programu wymiany wymaga więc ok. 1 336 urządzeń. Dla 261 kotłów klasy nie określono.

W latach 2021–2025 wymieniono 135 źródeł ciepła, czyli średnio 27 rocznie (tab. 8). Przy takim tempie dostosowanie wszystkich kotłów zajęłoby kilkadziesiąt lat. Wymaga to wielokrotnego przyspieszenia wymian oraz systematycznych kontroli.

Drugim strategicznym źródłem antropogenicznym jest emisja liniowa. Zgodnie z Generalnym Pomiarem Ruchu (GPR) przeprowadzonym przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad, Średni Dobowy Ruch Roczny (SDRR) na odcinku drogi krajowej DK7 (S7) przebiegającym przez terytorium gminy przekroczył pułap 28 500 pojazdów na dobę, przy czym udział ciężkiego transportu towarowego (samochodów ciężarowych z naczepami oraz ciągników siodłowych) ukształtował się na poziomie 24,5%. Na trasie DK10 w rejonie węzła Siedlin ruch dobowy oszacowano na 14 200 pojazdów/dobę (z udziałem transportu ciężkiego na poziomie 16,2%).

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

Emisja punktowa ma na terenie gminy znaczenie lokalne. Jej źródłami są kotłownie budynków użyteczności publicznej oraz instalacje zakładów przetwórstwa i usług – według decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanych w gminie są to m.in. zakład obróbki metali i stacja regazyfikacji LNG w Poczerninie oraz biogazownia rolnicza. Według Strategii Rozwoju Gminy Płońsk na terenie gminy nie występuje uciążliwy przemysł.

5.1.2. Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy rozwija się fotowoltaika prosumencka, wspierana m.in. przez program „Czyste Powietrze". Liczbę i moc mikroinstalacji przyłączonych do sieci gmina będzie pozyskiwać od operatora sieci dystrybucyjnej przy sporządzaniu raportów z realizacji Programu.

W latach 2019–2023 na terenie gminy wydano 19 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla elektrowni fotowoltaicznych (tabela 6). Łączna moc wskazana w tych decyzjach wynosi ok. 56 MW. Część decyzji dotyczy tych samych działek, więc moc możliwa do zrealizowania jest mniejsza. Największe przedsięwzięcia to „PV Wroninko" (do 12 MW) oraz „PV Płońsk" i „PV Płońsk 2" w obrębie Ilino (do 10 MW i do 11 MW). Wydanie decyzji nie oznacza, że instalacja została wybudowana – stan realizacji farm gmina będzie ustalać przy sporządzaniu raportów z realizacji Programu. W miejscowościach Michowo i Poczernin wydano także decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla elektrowni wiatrowych.

Tabela 6 Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach wydane dla elektrowni fotowoltaicznych na terenie Gminy Płońsk w latach 2019–2023

Lp.	Znak sprawy	Przedsięwzięcie i lokalizacja	Moc	Data decyzji
1.	GK.6220.09.2018	Elektrownia fotowoltaiczna „Poczernin PV I”, Poczernin (dz. 61/4, 62/12)	2 MW	25.03.2019
2.	GK.6220.10.2018	Elektrownia fotowoltaiczna „Poczernin PV II”, Poczernin (dz. 108/3)	0,999 MW	11.03.2019
3.	GK.6220.07.2019	System fotowoltaiczny Woźniki (dz. 57)	1 MW	14.01.2020
4.	GK.6220.03.2020	Farma fotowoltaiczna, Bogusławice (dz. 25), powierzchnia zabudowy do 2,16 ha	do 2 MW	10.08.2020
5.	GK.6220.05.2020	Dwie elektrownie fotowoltaiczne, Ilinek (dz. 1/6, 2/10), teren do 3,89 ha	2 × do 1 MW	04.12.2020
6.	GK.6220.07.2020	Farma fotowoltaiczna, Siedlin (dz. 6/2), powierzchnia zabudowy do 2,24 ha	do 4 MW	30.12.2020
7.	GK.6220.10.2020	Elektrownia fotowoltaiczna, Poczerń (dz. 17)	do 4,3 MW	09.04.2021
8.	GK.6220.05.2021	Instalacja fotowoltaiczna, Ćwiklinek (dz. 46/4)	do 1 MW	18.08.2021
9.	GK.6220.10.2021	Farma fotowoltaiczna z magazynem energii (opcjonalnie), Poczernin (część dz. 43/2)	do 1 MW	08.04.2022
10.	GK.6220.13.2021	Farma fotowoltaiczna, Woźniki (dz. 57)	–	03.06.2022
11.	GK.6220.15.2021	Instalacja fotowoltaiczna, Ćwiklinek (dz. 46/4)	do 1 MW	04.03.2022
12.	GK.6220.02.2022	Farma fotowoltaiczna „Poczernin 2” z magazynem energii (opcjonalnie), Poczernin (część dz. 43/2)	do 1 MW	24.06.2022
13.	GK.6220.06.2022	Farma fotowoltaiczna SPV Kluczewo (część dz. 83)	–	31.08.2022
14.	GK.6220.07.2022	Elektrownia fotowoltaiczna „PV Płońsk”, Ilino (dz. 125/16, 126/16)	do 10 MW	14.07.2022
15.	GK.6220.09.2022	Elektrownia fotowoltaiczna „PV Płońsk 2”, Ilino (dz. 57, 58, 59, 60, 61, 82, 104)	do 11 MW	07.10.2022
16.	GK.6220.12.2022	Instalacja fotowoltaiczna z przyłączem do sieci, Ilinek (dz. 1/6, 2/10) i Skarżyn (dz. 2)	do 3 MW	30.11.2022
17.	GK.6220.1.4.2023	Farma fotowoltaiczna „PV Wroninko”, Wroninko (dz. 17, 18/2)	do 12 MW	03.11.2023
18.	GK.6220.2.4.2023	Farma fotowoltaiczna, Jeżewo (część dz. 229/2)	–	02.08.2023
19.	GK.6220.2.3.2023	Farma fotowoltaiczna, Słoszewo Kolonia (część dz. 258)	–	25.07.2023

Źródło: Urząd Gminy Płońsk, pismo znak GK.1431.1.1.2026 z dnia 20 października 2026 r.

W latach 2023–2024 gmina zamontowała 43 lampy solarne oświetlające drogi.

5.1.3. Analiza dotychczasowych działań naprawczych w latach 2021–2025

Nadrzędnym instrumentem warunkującym poprawę jakości powietrza oraz ograniczenie zjawiska niskiej emisji na terenie gminy Płońsk są działania realizowane w ramach Programu Ochrony Powietrza (POP) dla województwa mazowieckiego. W celu weryfikacji skuteczności wdrażanych mechanizmów naprawczych – w szczególności w zakresie systemowego wsparcia mieszkańców w wymianie przestarzałych źródeł ciepła oraz termomodernizacji budynków – przeprowadzono retrospektywną analizę danych sprawozdawczych za lata 2021–2025.

Liczbę wymienionych kotłów i uzyskaną redukcję emisji, raportowane za pośrednictwem oficjalnej Platformy sprawozdawczej POP województwa mazowieckiego, zaprezentowano w poniższych tabelach.

Tabela 7 Uzyskana redukcja emisji [t] na terenie gminy Płońsk

rok	PM10	PM2,5	B(a)P	Uzyskana redukcja emisji razem
2021	0,568	0,552	0	1,121
2022	0,539	0,523	0	1,062
2023	0,628	0,61	0	1,239
2024	0,987	0,959	0,001	1,947
2025	0,808	0,785	0	1,593

Źródło: Platforma sprawozdawcza POP województwa mazowieckiego

Tabela 8 Liczba wymienionych kotłów [szt.] na terenie gminy Płońsk

rok	Kocioł węglowy ekoprojekt	Kocioł na pellet/biomasę ekoprojekt	Pompa ciepła	Kocioł gazowy	Ogrzewanie elektryczne	razem
2021	5	3	1	10	0	19
2022	0	6	2	8	2	18
2023	0	4	5	12	0	21
2024	1	10	3	30	0	44
2025	0	6	5	4	18	33

Źródło: Platforma sprawozdawcza POP województwa mazowieckiego

Zaprezentowane dane jednoznacznie potwierdzają, że w latach 2021–2025 na terenie gminy Płońsk nastąpiła intensyfikacja działań na rzecz ochrony atmosfery. W analizowanym pięcioleciu zlikwidowano i zastąpiono nowoczesnymi systemami grzewczymi łącznie 135 jednostek grzewczych. Odpowiada to ok. 10% z 1 336 kotłów, które według CEEB wymagają wymiany na podstawie uchwały antysmogowej (801 pozaklasowych i 535 klasy 3–4). Przy obecnym tempie ok. 27 wymian rocznie termin z końca 2027 r. jest nieosiągalny bez wielokrotnego zwiększenia skali dofinansowań i kontroli.

Analiza trendu wskazuje na wyraźną dynamikę rozwojową procesu modernizacji indywidualnych kotłowni. Największą intensywność działań odnotowano w 2024 roku (wymiana 44 sztuk) oraz w 2025 roku (33 sztuki), co było bezpośrednio podyktowane m.in. zbliżającymi się terminami wejścia w życie restrykcji wynikających z mazowieckiej uchwały antysmogowej oraz rosnącą dostępnością programów wsparcia finansowego. W strukturze nowo instalowanych źródeł ciepła dominowały kotły gazowe (64 sztuki w ujęciu 5-letnim), jednak widoczna jest również wyraźna dywersyfikacja technologiczna w kierunku rozwiązań zero- i niskoemisyjnych – w tym pomp ciepła (16 sztuk), kotłów na biomasę/pellet spełniających wymogi ekoprojektu (29 sztuk) oraz ogrzewania elektrycznego, którego skokowy wzrost (18 instalacji) zarejestrowano w 2025 roku.

Sukcesywna likwidacja przestarzałych urządzeń grzewczych wygenerowała bezpośredni, wymierny efekt proekologiczny. Skumulowana redukcja emisji kluczowych zanieczyszczeń pyłowych na terenie gminy Płońsk w latach 2021–2025 wyniosła łącznie 6,962 tony. Na ten wynik złożyło się ograniczenie emisji pyłu PM10 o 3,530 t oraz pyłu PM2,5 o 3,431 t. W horyzoncie czasowym najwyższy

roczny efekt ekologiczny przyniósł rok 2024 (redukcja o 1,947 t), co koreluje z rekordową liczbą zmodernizowanych w tamtym okresie kotłowni.

Mimo redukcji emisji pyłów strefa mazowiecka nadal ma klasę C dla benzo(a)pirenu. Redukcja emisji B(a)P raportowana w tonach jest bliska zera, ponieważ emisję tej substancji wyraża się w kilogramach (według tabeli 7 redukcja B(a)P wyniosła ok. 1 kg w 2024 r., a w pozostałych latach mniej niż 0,5 kg – wartości zaokrąglone w Platformie do 0,001 t). Tempo wymian – średnio 27 rocznie – jest wielokrotnie za niskie wobec ok. 1 336 kotłów, które według CEEB wymagają wymiany. Program zakłada więc zwiększenie liczby dofinansowanych wymian, systematyczne kontrole palenisk i doradztwo energetyczne.

5.1.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Adaptacja do globalnych i regionalnych zmian klimatycznych stanowi jedno z najważniejszych horyzontalnych wyzwań dla podmiejsko-rolniczej struktury gminy Płońsk. Zmiany te manifestują się wzrostem częstotliwości występowania fal upałów, długotrwałych susz oraz gwałtownych zjawisk burzowych i nawalnych deszczy. W tym kontekście działania horyzontalne gminy obejmują:

- Wdrażanie błękitno-zielonej infrastruktury: Sukcesywne wprowadzanie w dokumentach planistycznych gminy (w tym w nowo projektowanym Planie Ogólnym Gminy) wymogów dotyczących zachowania odpowiedniego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej oraz tworzenia systemów zieleni izolacyjnej i adaptacyjnej, w szczególności w dynamicznie rozbudowujących się sołectwach strefy podmiejskiej (Siedlin, Szerominek).
- Zwiększanie odporności sektora agro: Promowanie praktyk zwiększających retencję wodną gleb (zadrzewienia śródpolne, poplony, mulczowanie), co bezpośrednio adaptuje unikalne zasoby glebowe gminy (ok. 26% użytków rolnych w klasach II–III) do warunków chronicznego deficytu opadów na Mazowszu.
- Termo-adaptacja infrastruktury publicznej: Projektowanie i modernizacja budynków komunalnych i szkolnych w standardzie zapewniającym nie tylko izolację termiczną zimą (ograniczenie smogu), ale również ochronę przed przegrzewaniem latem (pasywne systemy chłodzenia, zacienianie).

Nadzwyczajne zagrożenia

Obszar ochrony powietrza i klimatu wykazuje silne, horyzontalne sprzężenie zwrotne z systemem bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego. Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe w tym komponencie dzielą się na dwa kluczowe aspekty:

- Ekstremalne zjawiska meteorologiczne jako destryktor infrastruktury: Gwałtowne huragany, burze i nawałnice niosą za sobą ryzyko masowych uszkodzeń napowietrznych sieci elektroenergetycznych. Tego typu awarie (blackouty) wtórnie paraliżują systemy napędzane

energią elektryczną, w tym m.in. ekologiczne pompy ciepła w domach mieszkańców oraz systemy sterowania na Stacjach Uzdatniania Wody (SUW) czy przepompowniach ścieków. Horyzontalnym działaniem gminy jest tu zapewnienie dywersyfikacji energetycznej i budowa systemów zasilania awaryjnego (agregaty, magazyny energii powiązane z OZE).

- Epizody smogowe: przy niekorzystnych warunkach meteorologicznych (inwersja, cisza wiatrowa) stężenia pyłów mogą przekroczyć poziom informowania lub alarmowy. Ostrzeżenia ogłasza Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, a działania krótkoterminowe określa Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej. Gmina przekazuje ostrzeżenia mieszkańcom (strona internetowa, Regionalny System Ostrzegania, sołtysi) i może zintensyfikować kontrole palenisk.

Działania edukacyjne

Efektywna transformacja energetyczna i poprawa jakości powietrza są niemożliwe do osiągnięcia bez horyzontalnego, stałego podnoszenia świadomości ekologicznej społeczności lokalnej. Działania edukacyjne gminy wiejskiej Płońsk w latach 2027–2030 będą realizowane wielotorowo:

- Edukacja systemowa w placówkach oświatowych: zajęcia, konkursy i akcje w szkołach podstawowych na terenie gminy dotyczące ochrony powietrza, mechanizmów powstawania smogu, roli odnawialnych źródeł energii (OZE) oraz przeciwdziałania marnotrawieniu energii.
- Lokalne doradztwo energetyczne (Punkt Konsultacyjny): Wykorzystanie gminnego punktu programu „Czyste Powietrze" jako horyzontalnego centrum edukacji dorosłych. Doradztwo obejmuje nie tylko pomoc w wypełnianiu wniosków, ale przede wszystkim edukowanie mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej budynków, korzyści z prawidłowo przeprowadzonej termomodernizacji oraz szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych.
- Kampanie informacyjno-promocyjne: Organizacja spotkań wiejskich, dystrybucja materiałów edukacyjnych (broszury, multimedia) oraz promocja dobrych praktyk w zakresie ecodrivingu (ekologicznej jazdy samochodem) i ograniczania emisji transportowej wzdłuż obciążonych tras DK10/DK50/S7

Monitoring środowiska

Monitoring jest narzędziem niezbędnym do weryfikacji skuteczności podejmowanych działań naprawczych oraz do bieżącego zarządzania jakością powietrza. System monitoringu w gminie opiera się na strukturze trójwarstwowej:

- Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ): Bazowanie na oficjalnych danych pomiarowych i modelach matematycznych dostarczanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Warszawie), prowadzący pomiary i modelowanie w strefie mazowieckiej
- Lokalna sieć sensorów niskobudżetowych: Rozważenie rozbudowy (lub integracji istniejących) autonomicznych czujników laserowych do pomiaru pyłów PM10 i PM2.5 przy obiektach

użyteczności publicznej (szkoły, urzędy) w celu dawania mieszkańcom natychmiastowego, publicznego wglądu w jakość powietrza w ich sołectwie.

- Monitoring emisyjny (Kontrole u źródła): Prowadzenie przez uprawnionych pracowników Urzędu Gminy (lub przy wsparciu wyspecjalizowanych służb) systematycznych, horyzontalnych kontroli palenisk domowych pod kątem przestrzegania zapisów Uchwały Antysmogowej dla Województwa Mazowieckiego oraz zakazu spalania odpadów.

Tendencje zmian stanu środowiska

Pozytywne:

wymiana 135 źródeł ciepła w latach 2021–2025 (Platforma POP), rozwój fotowoltaiki prosumenckiej, termomodernizacja budynków gminnych (SP Lisewo, budynek w Arcelinie), modernizacja oświetlenia (714 opraw LED, 43 lampy solarne).

Negatywne:

utrzymująca się klasa C strefy mazowieckiej dla benzo(a)pirenu, 801 kotłów pozaklasowych w CEEB i zbyt wolne tempo wymian, wzrost ruchu ciężkiego na S7, DK10 i DK50, ubóstwo energetyczne części gospodarstw domowych.

5.2. Zagrożenia hałasem

5.2.1. Stan aktualny

Klimat akustyczny Gminy Wiejskiej Płońsk jest kształtowany przede wszystkim przez ruch drogowy na głównych trasach tranzytowych oraz procesy suburbanizacji wokół miasta Płońsk. Na przeważającym obszarze gminy, obejmującym tereny rolnicze i rozproszoną zabudowę wiejską, warunki akustyczne są korzystne i stabilne. Ponadnormatywna emisja hałasu ma charakter liniowy i koncentruje się w bezpośrednim sąsiedztwie strategicznych korytarzy transportowych przebiegających przez teren gminy: drogi ekspresowej S7, drogi krajowej nr 10 oraz drogi krajowej nr 50.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska poprzez utrzymywanie poziomu dźwięku poniżej wartości dopuszczalnych lub co najmniej na tym poziomie. Standardy jakości klimatu akustycznego reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112), które różnicuje dopuszczalne normy w zależności od przeznaczenia terenu, rodzaju źródła emisji oraz pory doby (dzień: godz. 6:00–22:00, noc: godz. 22:00–6:00).

Na terenie Gminy Płońsk nie występują linie kolejowe o istotnym obciążeniu przewozowym, lotniska ani wielkoobszarowe zakłady przemysłu ciężkiego. Presja akustyczna wynika zatem z funkcjonowania następujących sektorów:

- Transport drogowy (emisja liniowa): Dominujące źródło hałasu w gminie, związane z wysokim natężeniem ruchu tranzytowego i ciężarowego na trasach S7, DK10 i DK50 oraz ruchem lokalnym na drodze wojewódzkiej DW 632 i sieci dróg powiatowych.

- Działalność gospodarcza i logistyczna (emisja punktowa): Lokalne bazy transportowo-magazynowe, składy materiałów budowlanych, warsztaty oraz zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego skupione głównie w strefie podmiejskiej oraz wzdłuż węzłów komunikacyjnych.

Poniższa tabela przedstawia obowiązujące w polskim prawie dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku dla terenów podlegających ochronie akustycznej, występujących w strukturze przestrzennej Gminy Płońsk.

Tabela 9 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku dla wybranych terenów

Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu drogowego L_{AeqD} (dzień) [dB]	Dopuszczalny poziom hałasu drogowego L_{AeqN} (noc) [dB]	Dopuszczalny poziom hałasu przemysłowego L_{AeqD} (dzień) [dB]	Dopuszczalny poziom hałasu przemysłowego L_{AeqN} (noc) [dB]
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	61	56	50	40
Tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowo-usługowej	65	56	55	45
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	65	56	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

5.2.2. Źródła hałasu

Głównym źródłem presji akustycznej w gminie jest transport drogowy. Poniższa tabela klasyfikuje zidentyfikowane źródła na terenie Gminy Płońsk według ich lokalizacji i stopnia uciążliwości:

Tabela 10 Charakterystyka głównych źródeł hałasu na terenie Gminy Płońsk

Typ hałasu	Główne źródło/lokalizacja	Charakterystyka uciążliwości
Liniowy (drogowy)	Trasa ekspresowa S7, drogi krajowe DK10 i DK50	Hałas ciągły, całodobowy, z dużym udziałem ruchu ciężkiego; zasięg przekroczeń określają mapy akustyczne GDDKiA
Liniowy (lokalny)	Droga wojewódzka DW632, wybrane drogi powiatowe	Hałas zmienny, największy w godzinach szczytu; lokalnie zwiększony przez zły stan nawierzchni
Punktowy (Przemysłowy)	Bazy logistyczne, składy budowlane i warsztaty , zakłady w strefie podmiejskiej)	Hałas okresowy, (przeładunki, praca maszyn), o zasięgu lokalnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (Generalny Pomiar Ruchu) oraz Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Dominującym źródłem hałasu w gminie jest ruch drogowy na drodze ekspresowej S7 oraz drogach krajowych nr 10 i 50. Zasięg przekroczeń poziomów dopuszczalnych przy tych drogach określają mapy akustyczne sporządzane przez zarządcę dróg (GDDKiA) (aktualne mapy akustyczne dróg krajowych

GDDKiA sporządzono w 2022 r. – IV runda, kolejne w 2027 r. Zagrożone są przede wszystkim budynki położone w pobliżu tych dróg, m.in. w Siedlinie, Bońkach i Poczerninie.

5.2.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Związki pomiędzy zmianami klimatycznymi a klimatem akustycznym mają charakter horyzontalny i przejawiają się głównie poprzez konieczność transformacji błękitno-zielonej infrastruktury:

- Wykorzystanie zieleni jako barier akustyczno-klimatycznych: Tradycyjne betonowe ekrany akustyczne wykazują tendencję do nagrzewania się, potęgując zjawisko lokalnych wysp ciepła. Gmina w swoich wytycznych planistycznych kładzie nacisk na adaptacyjne bariery roślinne – wielopoziomowe, gęste pasy zieleni izolacyjnej (drzewa i krzewy odporne na suszę i zasolenie), które jednocześnie rozpraszają fale akustyczne, obniżają temperaturę otoczenia w czasie fal upałów oraz zatrzymują wodę opadową.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zarządzanie klimatem akustycznym wykazuje silne korelacje z bezpieczeństwem publicznym i nadzwyczajnymi zagrożeniami, szczególnie w obszarze transportu kołowego:

- obszar ten ma ograniczone powiązania z nadzwyczajnymi zagrożeniami. Przy awariach i wypadkach na drogach tranzytowych hałas ma charakter krótkotrwały i nie wymaga odrębnych procedur.

Działania edukacyjne

Kształtowanie prawidłowych postaw w zakresie ochrony przed hałasem oraz redukcji smogu akustycznego realizowane jest poprzez ukierunkowane działania edukacyjne:

- Promocja ecodrivingu i kultury transportowej: Gmina, poprzez kampanie informacyjne w mediach lokalnych oraz współpracę z ośrodkami szkolenia kierowców, promuje zasady ekonomicznej i cichej jazdy (płynne przyspieszanie, hamowanie silnikiem), co bezpośrednio przekłada się na obniżenie emisji hałasu silnikowego i aerodynamicznego, zwłaszcza na drogach niższych kategorii przebiegających przez centra sołectw.
- Edukacja w zakresie izolacyjności akustycznej budynków: Prowadzenie akcji informacyjnych dla inwestorów indywidualnych, mających na celu podniesienie wiedzy na temat nowoczesnych materiałów budowlanych o wysokiej izolacyjności akustycznej (okna dźwiękoszczelne, odpowiednie materiały ścienne i stropowe). Edukacja ta jest horyzontalnie łączona z doradztwem w punkcie „Czyste Powietrze” (izolacja termiczna budynku idzie w parze z izolacją akustyczną).

- Budowanie świadomości zdrowotnej: Informowanie mieszkańców o długofalowych, negatywnych skutkach zdrowotnych przebywania w hałasie (podwyższone ryzyko chorób układu krążenia, bezsenność, nerwice), co ma na celu stymulowanie zachowań proekologicznych (np. rezygnacja z głośnych urządzeń ogrodowych w godzinach nocnych i porannych).

Monitoring środowiska

- Państwowy Monitoring Środowiska: strategiczne mapy hałasu dla dróg o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie (S7, DK10, DK50) sporządza zarządca drogi (GDDKiA), a programy ochrony środowiska przed hałasem uchwala Sejmik Województwa Mazowieckiego. Pomiary hałasu w ramach PMŚ prowadzi GIOŚ. Gmina uwzględnia wyniki map w planie ogólnym i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Tendencje zmian stanu środowiska

Pozytywne:

- Sukcesywna przebudowa i utwardzanie nawierzchni dróg gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich ograniczające hałas toczenia, budowa nowoczesnych ekranów akustycznych wzdłuż trasy ekspresowej S7 oraz wprowadzanie stref ochrony akustycznej w dokumentach planistycznych (MPZP i Plan Ogólny Gminy).

Negatywne:

- Stały wzrost natężenia ciężkiego ruchu tranzytowego na trasach S7, DK10 i DK50, zbliżanie się nowej zabudowy mieszkaniowej do głównych szlaków komunikacyjnych w strefie podmiejskiej (m.in. Siedlin, Boński, Poczernin)

5.3. Pole elektromagnetyczne

5.3.1. Stan aktualny

Klimat elektromagnetyczny na przeważającym obszarze Gminy Wiejskiej Płońsk – obejmującym tereny rolnicze, leśne oraz rozproszoną zabudowę zagrodową – jest bardzo korzystny. Wartości natężenia składowej elektrycznej pola na terenach niezurbanizowanych są minimalne i kształtują się daleko poniżej dopuszczalnych limitów prawnych. Główne źródła sztucznego pola elektromagnetycznego koncentrują się w strefach podmiejskich wokół miasta Płońsk, w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych oraz wzdłuż korytarzy napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448), dopuszczalne wartości w miejscach dostępnych dla ludności wynoszą od 28 V/m do 61 V/m (zakres 10 MHz–300 GHz) dla składowej elektrycznej fal radiowych (w zależności od częstotliwości) oraz 10 kV/m dla składowej elektrycznej o częstotliwości sieciowej 50 Hz. Badania realizowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz obowiązkowe pomiary porealizacyjne operatorów potwierdzają, brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych w punktach pomiarowych województwa mazowieckiego.

5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Źródła promieniowania elektromagnetycznego występujące na terenie Gminy Płońsk można podzielić na dwie zasadnicze grupy: instalacje radiokomunikacyjne (generujące pola wielkiej częstotliwości) oraz infrastrukturę elektroenergetyczną (generującą pola niskiej częstotliwości 50 Hz).

Na terenie gminy i w jej sąsiedztwie działają stacje bazowe telefonii komórkowej wszystkich operatorów. Ich lokalizację i parametry można sprawdzić w publicznym systemie SI2PEM prowadzonym przez Instytut Łączności – PIB. Instalacje te wymagają zgłoszenia organowi ochrony środowiska i wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych po uruchomieniu.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ wykonuje pomiary pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych na terenie województwa. W ostatnich latach w województwie mazowieckim nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych.

Drugim istotnym strukturalnie źródłem pól elektromagnetycznych jest infrastruktura przesyłowa i dystrybucyjna energii elektrycznej. Przez obszar Gminy Wiejskiej Płońsk przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, a także rozbudowana sieć linii średniego napięcia 15 kV oraz stacji transformatorowych (15/0,4 kV). Obiekty te generują pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości sieciowej 50 Hz, którego oddziaływanie ogranicza się wyłącznie do wyznaczonych pasów technologicznych, zlokalizowanych w przeważającej mierze na terenach rolnych z dala od zabudowy mieszkaniowej. Rozbudowa sieci 5G zwiększy liczbę instalacji w strefie podmiejskiej; każda nowa instalacja wymaga zgłoszenia i pomiarów, a wyniki pomiarów PMŚ są publikowane przez GIOŚ.

5.3.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Powiązania pomiędzy ochroną przed PEM a adaptacją do zmian klimatycznych mają charakter systemowy i dotyczą głównie odporności oraz efektywności infrastruktury nadawczej i przesyłowej:

- Odporność sieci elektroenergetycznych na anomalie pogodowe: Zmiany klimatu (gwałtowne huragany niszczące napowietrzne linie energetyczne) wymuszają horyzontalne wsparcie dla operatorów systemów dystrybucyjnych w procesach kablowania sieci, czyli przenoszenia linii średnich i wysokich napięć pod ziemię.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Komponent PEM jest kluczowym, choć często niewidocznym elementem horyzontalnego systemu zarządzania kryzysowego i przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom:

- Ciągłość łączności radiowej jako fundament ratownictwa: W przypadku wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń (np. katastrofalnych awarii transportowych ADR na trasach S7/DK50 bezawaryjne funkcjonowanie stacji bazowych i generowanych przez nie pól elektromagnetycznych o określonych częstotliwościach jest krytycznym warunkiem działania systemów łączności Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej, Policji oraz Pogotowia

Ratunkowego. Horyzontalna ochrona tych obiektów przed zniszczeniem (np. wyposażenie w awaryjne systemy zasilania) decyduje o sprawności akcji ratunkowych.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne gminy w zakresie PEM mają na celu rzetelne informowanie mieszkańców, zwłaszcza przy lokalizacji nowych stacji bazowych:

- Promocja transparentnych narzędzi weryfikacji (SI2PEM): Prowadzenie stałych kampanii informacyjnych edukujących mieszkańców w zakresie korzystania z publicznego, ogólnopolskiego systemu SI2PEM. Działanie to pozwala każdemu obywatelowi na samodzielne, zdalne i natychmiastowe sprawdzenie rzeczywistych poziomów PEM w dowolnym punkcie gminy, opierając dyskusję na twardych danych naukowych, a nie na mitach.

Monitoring środowiska

Horyzontalny monitoring poziomów PEM na terenie gminy wiejskiej Płońsk opiera się na integracji systemów państwowych, procedurach zgłoszeniowych oraz nadzorze inwestorskim:

- Weryfikacja danych Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ): Systematyczna analiza sprawozdań i wyników pomiarów tła elektromagnetycznego realizowanych na terenie województwa mazowieckiego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Dane te stanowią dla gminy punkt odniesienia do oceny ogólnego stanu środowiska elektromagnetycznego.
- Nadzór nad zgłoszeniami instalacji radiokomunikacyjnych: ewidencję instalacji wytwarzających PEM prowadzi Starosta Płoński; operatorzy mają obowiązek przedkładania wyników pomiarów porealizacyjnych organowi ochrony środowiska (Starosta Płoński) i Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu (art. 122a ustawy – Prawo ochrony środowiska). Gmina może występować do Starosty o informację, czy każda nowo uruchomiona stacja bazowa przeszła wymagane pomiary pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludności przed rozpoczęciem legalnej eksploatacji.
- Współpraca interwencyjna z GIOŚ i Państwową Inspekcją Sanitarną: Inicjowanie kontroli i interwencyjnych pomiarów natężenia pól elektromagnetycznych w przypadku uzasadnionych skarg mieszkańców lub podejrzenia zmiany parametrów nadawczych (np. kąta pochylenia anten) przez operatorów zewnętrznych bez wymaganych zgłoszeń administracyjnych.

Tendencje zmian stanu środowiska

Pozytywne:

- Wdrażanie nowoczesnych systemów antenowych wykorzystujących kształtowanie wiązki (beamforming) utrzymujących niskie tło elektromagnetyczne, pełna jawność pomiarów w publicznym systemie SI2PEM oraz wyznaczanie pasów technologicznych od linii 110 kV w planach miejscowych.

Negatywne:

- Sukcesywne zagęszczanie sieci stacji bazowych telefonii komórkowej (5G) i rozbudowa infrastruktury elektroenergetycznej w strefie podmiejskiej.

5.4. Gospodarowanie wodami

5.4.1. Wody powierzchniowe

Gmina Wiejska Płońsk położona jest w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły. Główną osią sieci hydrograficznej gminy jest rzeka Płonka, stanowiąca bezpośredni prawobrzeżny dopływ rzeki Wkry. Ciek ten odwadnia centralną część Wysoczyzny Płońskiej, pełniąc kluczową funkcję naturalnego odbiornika wód opadowych, roztopowych oraz melioracyjnych z powierzchni zlewni.

Sieć hydrograficzną uzupełniają dopływy Płonki, m.in. Żurawianka, oraz sieć rowów melioracyjnych. Urządzenia melioracji wodnych podstawowych utrzymuje Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (Nadzór Wodny w Płońsku), a rowy melioracji szczegółowych – właściciele gruntów lub spółki wodne (art. 205 ustawy Prawo wodne).

Poza wodami płynącymi, zasoby wód powierzchniowych gminy koncentrują się w sztucznych zbiornikach retencyjnych, rozproszonych stawach hodowlanych oraz lokalnych oczkach wodnych o wysokiej wartości przyrodniczej (zlokalizowanych m.in. w obrębie sołectw Siedlin, Lisewo, Ćwiklin oraz Szerominek). Zasoby te charakteryzują się znaczną sezonowością przepływów i stanów wody, bezpośrednio uzależnioną od rozkładu opadów atmosferycznych oraz wiosennych roztopów.

Zgodnie z podziałem hydrograficznym obowiązującym w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, na terenie Gminy Wiejskiej Płońsk lub na jej obrzeżach wyznaczono sześć jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), których zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 11 Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Płońsk

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP
1.	RW20001126879	Wkra od Mławki do Sony
2.	RW200010268949	Naruszewka
3.	RW2000102687289	Dobrzyca
4.	RW2000102687679	Płonka do Żurawianki
5.	RW2000112687299	Raciążnica od Rokitnicy do ujścia
6.	RW2000112687699	Płonka od Żurawianki do ujścia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (PGW Wody Polskie)

Centralną część obszaru gminy odwadniają dwie główne jednolite części wód zlewni Płonki (Płonka do Żurawianki oraz Płonka od Żurawianki do ujścia), natomiast fragmenty peryferyjne (północno-wschodnie, zachodnie i południowe) znajdują się w zlewniach sąsiednich dopływów Wkry: Raciążnicy, Dobrzycy oraz Naruszewki. Układ sieci hydrograficznej gminy przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 3 Sieć hydrologiczna gminy Płońsk

5.4.2. Obszary zagrożenia powodzią

Wzdłuż rzeki Płonki wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi 10% (raz na 10 lat) i 1% (raz na 100 lat), oraz obszary zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie 0,2% (raz na 500 lat). Ich zasięg przedstawiają mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (Hydroportal ISOK, PGW Wody Polskie). Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy określone w art. 77 ustawy – Prawo wodne, a ich granice muszą zostać uwzględnione w planie ogólnym gminy i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły ujęto dla Płonki m.in. działania dotyczące jazu w km 8+258 oraz zwiększenia przepustowości koryta na odcinku km 13+348–19+007. Poza doliną Płonki lokalne podtopienia występują po opadach nawalnych, zwłaszcza na terenach uszczelnionych w strefie podmiejskiej.

5.4.3. Obszary zagrożenia suszą

Gmina Płońsk zlokalizowana jest w regionie Środkowomazowieckim, definiowanym w krajowych opracowaniach hydrologicznych jako strefa skrajnie deficytowa pod względem opadów (średnia roczna suma opadów kształtuje się na poziomie 500–550 mm, przy jednoczesnym wysokim wskaźniku parowania terenowego). Obszarem najwyższego zagrożenia suszą rolniczą i hydrologiczną są

wielkoobszarowe kompleksy upraw polowych zlokalizowane w sołectwach Skarżyn, Ćwiklin oraz Szpondowo.

Zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy (rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. z 2021 r. poz. 1615) gmina leży na obszarze narażonym na susze atmosferyczną, rolniczą i hydrologiczną jednolite części wód Płonki, Dobrzycy i Raciążnicy zaliczono w nim do silnie zagrożonych suszą hydrologiczną. Susza rolnicza najsilniej dotyka gleb lżejszych, występujących wyspowo we wschodniej i południowo-wschodniej części gminy. Susza hydrologiczna objawia się niskimi przepływami w Płonce i okresowym wysychaniem rowów. Ograniczaniu skutków suszy służą: budowa zbiorników małej retencji, zatrzymywanie wody w rowach melioracyjnych, ochrona oczek wodnych i zadrzewień oraz zagospodarowanie wód opadowych na działkach.

5.4.4. Jakość wód powierzchniowych

Stan jednolitych części wód i cele środowiskowe określa aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r., Dz. U. z 2023 r. poz. 300). Wszystkie sześć JCWP na terenie gminy to naturalne części wód w regionie wodnym Środkowej Wisły, w zarządzie Zarządu Zlewni PGW Wody Polskie w Ciechanowie (Nadzór Wodny w Płońsku). Ich stan, ocenę ryzyka i cele środowiskowe według kart charakterystyki JCWP przedstawia tabela poniżej.

Tabela 12 Stan jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Płońsk i cele środowiskowe

Lp.	Kod i nazwa JCWP	Stan ekologiczny (wskaźniki poniżej stanu dobrego)	Ocena stanu wód (GIOŚ, do 2022 r.)	Ryzyko nieosiągnięcia celów	Cel środowiskowy	Odstępstwa (art. 4 RDW)
1.	RW20001126879 Wkra od Mławki do Sony	umiarkowany (azot azotanowy, fosfor fosforanowy)	zły	niezagrożona	dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny; drożność cieku dla migracji ryb	art. 4 ust. 4 – przedłużenie terminu do 2027 r.
2.	RW200010268949 Naruszewka	dobry	brak danych	niezagrożona	dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny	brak
3.	RW2000102687289 Dobrzyca	brak oceny (brak badań biologicznych; ocena ekspercka)	brak danych	zagrożona	dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny	art. 4 ust. 4 – do 2027 r. (wskaźniki biologiczne)
4.	RW2000102687679 Płonka do Żurawianki	umiarkowany (azot ogólny, azot azotanowy)	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny; drożność cieku	art. 4 ust. 4 – do 2027 r.; art. 4 ust. 7 (nowa zmiana hydromorfologiczna)
5.	RW2000112687299 Raciążnica od Rokitnicy do ujścia	umiarkowany (OWO, przewodność, azot ogólny i azotanowy, fosfor ogólny i fosforanowy)	zły	niezagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone: fosforany, przewodność); dobry stan chemiczny	art. 4 ust. 4 – do 2027 r.; art. 4 ust. 5 – mniej rygorystyczny cel
6.	RW2000112687699 Płonka od Żurawianki do ujścia	umiarkowany (azot ogólny, azot azotanowy)	zły	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzony: azot azotanowy); dobry stan chemiczny	art. 4 ust. 4 – do 2027 r.; art. 4 ust. 5 – mniej rygorystyczny cel

Źródło: opracowanie własne na podstawie kart charakterystyki JCWP – II aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (PGW Wody Polskie, karty.apgw.gov.pl). Stan chemiczny: w okresie oceny brak danych z monitoringu.

W czterech z sześciu JCWP – obu częściach Płonki, Raciążnicy i Wkrze – stan wód oceniono jako zły. Decyduje o tym umiarkowany stan ekologiczny wynikający z podwyższonych stężeń związków azotu (azot ogólny i azotanowy), a w Raciążnicy i Wkrze także fosforu. Dobry stan ekologiczny stwierdzono jedynie w Naruszewce, a dla Dobrzycy oceny nie wykonano ze względu na brak badań biologicznych. Stanu chemicznego w okresie oceny nie określono.

Za główne presje na wody uznano nawożenie i depozycję związków biogennych z rolnictwa (użytki rolne zajmują 72–97% powierzchni zlewni poszczególnych JCWP) oraz odpływ wód opadowych z terenów zurbanizowanych, a w zlewni Płonki i Dobrzycy także przekształcenia hydromorfologiczne (budowle piętrzące, prostowanie koryt). Zlewnie Płonki, Dobrzycy i Raciążnicy zaliczono do silnie i ekstremalnie zagrożonych suszą. Obie części Płonki oraz Dobrzycę oceniono jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Dla większości JCWP termin osiągnięcia celów przedłużono do 2027 r. (art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej), a dla Płonki od Żurawianki do ujścia i Raciążnicy ustalono mniej rygorystyczne cele dla wybranych wskaźników (art. 4 ust. 5). Dla Płonki do Żurawianki ustanowiono odstępstwo z art. 4 ust. 7, dotyczące nowej zmiany hydromorfologicznej. Program działań planu gospodarowania wodami

obejmuje w zlewni Płonki m.in. kontrole przestrzegania programu azotanowego, doradztwo dla rolników prowadzone przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz rozbudowę urządzeń kanalizacyjnych PGK w Płońsku. Te działania odpowiadają zadaniom GL.1.1 i GWS.2.4 Programu (rozdz. 9), a gminne zadania w zakresie kanalizacji, przydomowych oczyszczalni ścieków i kontroli zbiorników bezodpływowych ograniczają presję ze źródeł bytowych.

Na stan JCWP Płonki wpływają przede wszystkim presje typowe dla zlewni rolniczych. Główne presje to rolnictwo, ścieki bytowe z terenów nieskanalizowanych, zrzut ścieków oczyszczonych z oczyszczalni w Poświętnem oraz spływy z terenów zurbanizowanych i dróg.

Główne przyczyny obniżonej jakości wód powierzchniowych na terenie Gminy Płońsk wynikają ze specyfiki jej zagospodarowania oraz położenia przestrzennego:

- Presja obszarowa z rolnictwa: Intensywna produkcja roślinna prowadzona na blisko 88% powierzchni gminy (użytki rolne) sprzyja spływom powierzchniowym i podpowierzchniowym związków azotu oraz fosforu z nawozów mineralnych i naturalnych do rzeki Płonki oraz rowów melioracji szczegółowej, co przyspiesza proces eutrofizacji wód.
- Presja komunalno-bytowa na terenach nieskanalizowanych: Niski stopień skanalizowania gminy (12,4%) oraz dominacja zbiorników bezodpływowych (szamb) stwarzają stałe ryzyko przenikania zanieczyszczeń organicznych i bakteriologicznych do cieków wodnych poprzez nieszczelne instalacje lub nielegalne zrzuty.
- Oddziaływanie zlewni miejskiej i transportowej: Pierścieniowy układ gminy wokół miasta Płońsk sprawia, że rzeka Płonka przyjmuje wody opadowe i roztopowe z terenów zurbanizowanych miasta, a także spływy z głównych szlaków tranzytowych (S7, DK10, DK50), niosące zawiesiny, chlorki z zimowego utrzymania dróg oraz substancje ropopochodne.
- Niska zdolność samooczyszczania się cieków: Niewielkie przepływy w rzece Płonce i jej dopływach w okresach letnich niżówek oraz zamulenie koryta ograniczają naturalne procesy rozcieńczania i samooczyszczania wód.

Osiągnięcie celów środowiskowych wyznaczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły wymaga zatem konsekwentnej realizacji gminnych inwestycji w gospodarkę ściekową (wsparcie przydomowych oczyszczalni ścieków i kontrola szamb), rozwoju małej retencji oraz wdrażania dobrych praktyk rolniczych ograniczających wymywanie biogenów z pól.

5.4.5. Wody podziemne

Zaopatrzenie mieszkańców Gminy Wiejskiej Płońsk w wodę przeznaczoną do spożycia opiera się w 100% na zasobach wód podziemnych ujmowanych z utworów czwartorzędowych. Pod względem hydrogeologicznym obszar gminy znajduje się w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 49 (JCWPd 49), a głębsze piętro trzeciorzędowe (nieeksploatowane obecnie na cele komunalne) należy do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 – Subniecka warszawska.

Główny użytkowy poziom wodonośny budują osady czwartorzędowe (piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz rzeczne) o strukturze porowej, zalegające pod nadkładem glin zwałowych na głębokościach od 20 do ponad 40 metrów. Poziom ten zasilany jest przede wszystkim drogą infiltracji opadów atmosferycznych oraz dopływu podziemnego z wyżej położonych partii Wysoczyzny Płońskiej.

Warstwa wodonośna charakteryzuje się stabilną zasobnością i dobrą izolacją od powierzchni terenu w miejscach występowania zwartych pokładów glin zwałowych, natomiast w dolinie rzeki Płonki oraz na obszarach występowania piasków sandrowych jest bardziej podatna na migrację zanieczyszczeń z powierzchni.

Pobór i dystrybucja wód podziemnych na potrzeby komunalne są realizowane w układzie zdecentralizowanym, opartym na trzech gminnych wodociągach ze Stacjami Uzdatniania Wody (SUW Szerominek, SUW Krępica oraz SUW Cholewy), zarządzanych przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o., a także na punktowym zasilaniu z sieci miejskiej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o. dla części zabudowy graniczącej bezpośrednio z miastem.

Woda ujmowana ze studni głębinowych na terenie gminy odznacza się bardzo dobrą i stabilną czystością bakteriologiczną, jednak ze względu na budowę geologiczną Wysoczyzny Płońskiej wykazuje w stanie surowym naturalne przekroczenia zawartości związków żelaza i manganu. W celu doprowadzenia jej do parametrów wody pitnej, woda jest uzdatniana w gminnych stacjach uzdatniania wody (napowietrzanie, odżelazianie i odmanganianie na filtrach).

5.4.6. Jakość wód podziemnych

Wody głównego poziomu czwartorzędowego wykazują dobrą jakość chemiczną. Zgodnie z ocenami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Płońsku, woda dostarczana z ujęć komunalnych po procesie uzdatniania w pełni spełnia kryteria wody zdatnej do spożycia:

- Skład fizykochemiczny wody surowej: Charakterystyczną cechą naturalną są podwyższone stężenia żelaza ogólnego (wartość dopuszczalna w wodzie do spożycia: 0,2 mg/l) oraz manganu (wartość dopuszczalna: 0,05 mg/l).
- Zagrożenia antropogeniczne (Płytkie warstwy): W przypowierzchniowych wodach gruntowych oraz nielicznych studniach kopanych notuje się lokalne, antropogeniczne zanieczyszczenia związkami azotu. Jest to bezpośredni skutek infiltracji odcieków z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz nadmiernego stosowania nawozów sztucznych w pasie upraw.

5.4.7. Zagadnienia horyzontalne

<u>Adaptacja do zmian klimatu</u>

Adaptacja zasobów wodnych do globalnych i regionalnych zmian klimatycznych stanowi absolutny priorytet horyzontalny dla gminy Płońsk. Zmiany te, objawiające się wydłużonymi okresami bezopadowymi oraz gwałtownymi, punktowymi opadami nawalnymi, wymagają zmiany podejścia z ekstensywnego odprowadzania wody na jej maksymalne retencjonowanie:

- Systemowe wdrażanie założeń Małej Retencji: Gmina horyzontalnie wspiera odtwarzanie i modernizację urządzeń melioracji szczegółowej (zastawki, jazy, progi), co pozwala na zatrzymywanie wód odpływowych w rowach melioracyjnych po roztopach wiosennych. Działanie to, realizowane we współpracy ze spółkami wodnymi, bezpośrednio przeciwdziała suszy rolniczej i chroni unikalną strukturę glebową gminy (ok. 26% użytków rolnych w klasach II–III)

- Ograniczanie uszczelniania gruntu (Błękitno-zielona infrastruktura): Wprowadzanie w miejscowych planach (MPZP) oraz nowo projektowanym Planie Ogólnym Gminy restrykcyjnych zapisów dotyczących minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej. W sołectwach podmiejskich (Siedlin, Szerominek) gmina promuje stosowanie nawierzchni przepuszczalnych (geokraty, asfalty drenażowe), co stymuluje retencję infiltracyjną i odbudowuje zasoby czwartorzędowego poziomu wód podziemnych.
- Zagospodarowanie wód opadowych przy obiektach publicznych: Projektowanie systemów ogrodów deszczowych, muld chłonnych oraz podziemnych zbiorników retencyjnych przy szkołach i świetlicach wiejskich, służących do gromadzenia deszczówki i wykorzystywania jej w okresach suszy.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Obszar gospodarki wodnej jest kluczowym, krytycznym ogniwem w gminnym systemie zarządzania kryzysowego:

- Zarządzanie ryzykiem suszy hydrologicznej: Długotrwałe okresy bezopadowe generują ryzyko krytycznego spadku ciśnienia w sieci wodociągowej (z powodu masowego podlewania trawników i upraw przez mieszkańców) oraz wysychania lokalnych ujęć. Horyzontalnym działaniem administracji jest wdrażanie procedur wprowadzania czasowych zakazów używania wody pitnej do celów innych niż bytowo-sanitarne,
- Zabezpieczenie przed powodziami błyskawicznymi (Flash floods): Występowanie gwałtownych deszczy nawalnych stwarza ryzyko nagłego zalania niżej położonych sołectw, dróg i piwnic. Systemy kryzysowe gminy integrują monitoring meteorologiczny z planami udrażniania przepustów drogowych wzdłuż tras S7/DK50 oraz utrzymania sprawności zbiorników retencyjnych w celu natychmiastowego przejęcia fali wezbraniowej.

Działania edukacyjne

Podnoszenie kultury wodnej oraz świadomości mieszkańców w zakresie poszanowania zasobów wodnych realizowane jest poprzez ukierunkowane programy edukacyjne:

- Edukacja w zakresie mikroretencji deszczówki: Prowadzenie kampanii informacyjnych (np. „Złap deszczówkę") promujących i edukujących mieszkańców w zakresie montażu naziemnych i podziemnych zbiorników na wodę opadową przy domach jednorodzinnych, co pozwala na ograniczenie zużycia uzdatnionej wody pitnej z sieci wodociągowej do celów ogrodowych.
- Szkolenia dla rolników z zakresu racjonalnego nawadniania: Współpraca z Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego (MODR) w organizowaniu warsztatów dla producentów rolnych na temat nowoczesnych, oszczędnych systemów nawadniania kropelkowego oraz metod agrotechnicznych ograniczających parowanie wody z gleby (retencja glebowa).
- Programy edukacyjne w szkołach: Organizacja cyklicznych warsztatów i konkursów w szkołach podstawowych (np. z okazji Światowego Dnia Wody), kształtujących nawyki oszczędzania wody w codziennym życiu wśród dzieci i młodzieży.

Monitoring środowiska

Horyzontalny monitoring stanu i ilości zasobów wodnych na terenie gminy wiejskiej Płońsk opiera się na strukturze wielopoziomowej:

- Weryfikacja danych Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ): Stała analiza raportów, ocen stanu ilościowego i chemicznego wód powierzchniowych oraz podziemnych dostarczanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) oraz Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (Nadzór Wodny w Płońsku).
- Kontrola jakości wód powierzchniowych w sytuacjach kryzysowych: Procedura szybkiej weryfikacji i poboru prób wód z rzeki Płonki i jej dopływów we współpracy z Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska (Delegatura w Ciechanowie) w przypadku podejrzenia nielegalnych zrzutów ścieków zanieczyszczonych związkami biogennymi lub substancjami chemicznymi.

Tendencje zmian stanu środowiska

Pozytywne:

- Realizacja gminnych inwestycji w małą retencję (budowa i planowanie zbiorników w Szerominku, Jeżewie, Cempkowie, Arcelinie, Pilitowie i Dalanówku), regularna konserwacja cieków we współpracy z PGW Wody Polskie i spółkami wodnymi oraz promocja zagospodarowania deszczówki na posesjach prywatnych.

Negatywne:

- Postępująca susza hydrologiczna i obniżanie zwierciadła wód gruntowych w okresie letnim, uszczelnianie powierzchni gruntu w sołectwach podmiejskich (Siedlin, Szerominek) przyspieszające spływ powierzchniowy oraz lokalne podtopienia w dolinie rzeki Płonki po opadach nawalnych

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę zapewnia Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. z trzech ujęć wód podziemnych ze stacjami uzdatniania w Szerominku, Krępicy i Cholewach. Z sieci o długości 236,1 km korzysta 98,5% mieszkańców (GUS, 2025). Z sieci kanalizacyjnej o długości 12,1 km korzysta 12,4% mieszkańców, przy średniej 37,3% dla powiatu i 71,8% dla województwa. Ścieki trafiają do oczyszczalni Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Płońsku, położonej na terenie gminy w Poświętnem (ul. Pułtuska 5). Oczyszczalnia ma przepustowość 66 660 RLM i odprowadza ścieki oczyszczone do Płonki. Miejscowości Boński, Szeromin, Szerominek, Skarżyn i Arcelin należą do aglomeracji Płońsk (uchwała nr XXXIX/282/2020 Rady Miejskiej w Płońsku, RLM 31 932). Na pozostałym obszarze ścieki gromadzone są w 2 374 zbiornikach bezodpływowych (GUS, 2025) lub oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków, których obecnie funkcjonuje 457 (dane Urzędu Gminy Płońsk).

- Rozwój liniowy sieci: W 2017 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 218,2 km, natomiast w wyniku konsekwentnej polityki inwestycyjnej wzrosła do 236,1 km w 2025 roku

(GUS). W roku 2026, dzięki realizacji projektów infrastrukturalnych współfinansowanych ze środków KPO, sieć powiększa się o kolejne 2,54 km (m.in. w miejscowościach Szerominek, Michowo, Siedlin, Poświętne, Skarżyn, Strubiny i Brody), konsolidując układ dystrybucyjny.

- Dostępność usług: Wskaźnik zwodociągowania gminy wzrósł z poziomu ok. 97,5% w 2017 roku do 98,5% w 2025 r. (GUS). Oznacza to, że niemal cała ludność gminy posiada zapewniony bezpośredni dostęp do sieciowej wody pitnej.
- Optymalizacja poboru i cyfryzacja: Trendem ostatnich lat jest odejście od ekstensywnej rozbudowy na rzecz podnoszenia efektywności technicznej systemu. Kluczowym elementem modernizacji w latach 2025–2026 stało się wdrożenie zintegrowanego systemu zdalnego odczytu (montaż ponad 3,2 tys. nowoczesnych wodomierzy radiowych). Działanie to bezpośrednio przekłada się na ograniczenie strat wody w sieci oraz precyzyjne bilansowanie zasobów.

Tabela 13 Rozwój infrastruktury wodociągowej oraz wskaźniki zużycia wody w Gminie Wiejskiej Płońsk w latach 2017–2025

rok	Długość sieci wodociągowej	Liczba przyłączy wodociągowych	Ludność korzystająca z wodociągu	Średnie roczne zużycie wody na 1 mieszkańca
	[km]	[szt.]	[%]	[m³]
2017	220,7	2 429	98,3	36,8
2018	221,2	2 446	98,3	41,1
2019	222,7	2 515	98,4	39,0
2020	224,2	2 465	98,3	37,6
2021	230,0	2 564	98,4	36,8
2022	232,0	2 642	98,4	35,9
2023	232,8	2 701	98,5	39,9
2024	234,7	2 774	98,5	40,6
2025	236,1	2 826	98,5	41,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) – Bank Danych Lokalnych (BDL), stan na 9.11.2026 r. Długość sieci: w latach 2017–2019 sieć rozdzielcza, od 2020 r. sieć eksploatowana (rozdzielcza i przesyłowa); przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania; zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca.

Analiza infrastruktury wodociągowej oraz zużycia wody w latach 2017–2025 jednoznacznie potwierdza intensywny rozwój techniczny Gminy Płońsk, odzwierciedlając bezpośredni wpływ podmiejskiej presji osadniczej i procesów suburbanizacji na systemy komunalne. W badanym okresie długość sieci wodociągowej wzrosła o 15,4 km – z poziomu 220,7 km do 236,1 km, czemu towarzyszył przyrost liczby przyłączy o 16,3%, oznaczający podłączenie 397 nowych budynków i wzrost ich ogólnej liczby z 2 429 do 2 826 sztuk. Tak wysoka dynamika przełożyła się na niemal pełne nasycenie usługami, co dokumentuje wskaźnik ludności korzystającej z sieci wodociągowej, który osiągnął w 2025 roku 98,5%, sytuując gminę w subregionalnej czołówce województwa mazowieckiego. Równolegle odnotowano stałą tendencję wzrostową w sferze jednostkowego zapotrzebowania na zasoby wodne, gdzie średnie roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca wzrosło z poziomu 36,8 m³ w 2017 roku do 41,0 m³ w 2025 roku (GUS). Zjawisko to, przy jednoczesnym wzroście ogólnej liczby ludności gminy do poziomu 8 465 mieszkańców, generuje liniowy i skumulowany wzrost dobowego poboru zasobów z czwartorzędowego poziomu wodonośnego.

Wodę do sieci gminnej dostarczają trzy wodociągi Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. (komunikaty Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Płońsku, 2026 r.):

- wodociąg Szerominek – 15 miejscowości (Szerominek, Kluczewo, Arcelin, Ćwiklin, Ilino, Ćwiklinek, Szymaki, Słoszewo, Słoszewo-Kolonia, Cieciórki, Koziminy Nowe, Koziminy Stare, Koziminy Stachowe, Ilinko, Szeromin) oraz ul. Graniczna, ok. 4 076 mieszkańców; stacja uzdatniania przebudowana w 2024 r.,
- wodociąg Krępica – 15 miejscowości; modernizacja stacji uzdatniania (poprawa wydajności) zaplanowana w WPF na lata 2027–2028 (300 tys. zł), po opracowaniu dokumentacji technicznej w 2026 r.,
- wodociąg Cholewy – 13 miejscowości, ok. 2 584 mieszkańców; stacja uzdatniania po modernizacji oddana do użytku 13 lutego 2026 r. (koszt 4,17 mln zł).

We wszystkich trzech wodociągach PPIS w Płońsku stwierdził w 2026 r. przydatność wody do spożycia.

Główny ciężar zaopatrzenia w wodę spoczywa na zmodernizowanej w 2024 roku stacji SUW Szerominek (ok. 4 076 mieszkańców) oraz na zmodernizowanej w 2026 r. stacji SUW Cholewy (ok. 2 584 mieszkańców).

Wzrost jednostkowego zużycia wody (41,0 m³ na mieszkańca w 2025 r.) nie wynika wyłącznie z potrzeb bytowo-sanitarnych. Na obszarach wiejskich i podmiejskich (Siedlin, Szerominek) w okresie letnim odnotowuje się masowe wykorzystywanie uzdatnionej wody pitnej z sieci komunalnej do podlewania przydomowych trawników, ogrodów oraz upraw warzywnych, co w okresach suszy prowadzi do krytycznych spadków ciśnienia w sieci. Konieczne jest zatem stymulowanie mieszkańców do budowy systemów mikroretencji (zbiorników na wodę opadową) przy budynkach jednorodzinnych, co pozwoli odciążyć sieć wodociągową w fazach chronicznego deficytu opadów na Mazowszu.

5.5.2. Odprowadzanie ścieków

Gospodarka ściekowa na terenie gminy wiejskiej Płońsk stanowi jeden z najbardziej wymagających obszarów zarządzania środowiskowego. Specyfika gminy – charakteryzująca się rozproszoną strukturą osadniczą w większości sołectw oraz dynamicznym rozwojem zabudowy podmiejskiej w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Płońsk – determinuje uwarunkowania techniczne i ekonomiczne rozwoju liniowej infrastruktury sanitarnej.

W przeciwieństwie do niemal w pełni rozwiniętej sieci wodociągowej, zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej na terenie gminy ma charakter punktowy i ograniczony terytorialnie. Gmina nie posiada własnej, centralnej oczyszczalni ścieków komunalnych. Ścieki odprowadzane siecią grawitacyjno-tłoczną oraz transportowane taborem asenizacyjnym trafiają do oczyszczalni ścieków Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Płońsku, położonej w Poświętnem na terenie gminy.

Tabela 14 Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej oraz liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Wiejskiej Płońsk w latach 2017–2025

rok	Długość sieci kanalizacyjnej	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	Ilość przydomowych oczyszczalni
2017	9,4	253	11,5	396
2018	9,4	255	11,6	461
2019	9,4	256	11,6	472
2020	9,4	262	11,8	472
2021	9,4	274	12,2	472
2022	10,7	241	11,1	472
2023	11,2	260	11,8	254
2024	11,3	264	11,9	254
2025	12,1	280	12,4	254

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) – Bank Danych Lokalnych (BDL), stan na 9.11.2026 r. Przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania; liczba przydomowych oczyszczalni – stan na 31 grudnia. Według aktualnych danych Urzędu Gminy Płońsk na terenie gminy funkcjonuje obecnie 457 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Analiza szeregów czasowych z lat 2017–2025 ujawnia głęboką, strukturalną asymetrię pomiędzy stopniem zwodociągowania gminy (wynoszącym 98,5%) a poziomem jej skanalizowania zbiorczego. Na przestrzeni 9 lat liniowa sieć kanalizacyjna przyrosła zaledwie o 2,7 km (z 9,4 km do 12,1 km), a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wzrosła o 27 (z 253 do 280). W konsekwencji odsetek ludności korzystającej z systemów zbiorczego odprowadzania ścieków wzrósł symbolicznie z 11,5% do 12,4%. Ta powolna dynamika rozwoju sieci kanalizacyjnej wynika bezpośrednio ze specyfiki przestrzennej gminy wiejskiej Płońsk, charakteryzującej się silnym rozproszeniem zabudowy zagrodowej na obszarze 127 km². Budowa zbiorczych kolektorów grawitacyjno-tłocznych w takich warunkach jest ekonomicznie i technicznie nieuzasadniona, ponieważ nie spełnia wymaganego wskaźnika koncentracji (co najmniej 120 mieszkańców na 1 km planowanej sieci kanalizacyjnej, a na obszarach chronionych – 90). W odpowiedzi na te bariery na terytorium gminy zaszedł proces intensywnej decentralizacji sanitarnej, w którym głównym wektorem ochrony wód i gleb stał się skokowy rozwój systemów rozproszonych. Według GUS w 2025 r. w gminie funkcjonowały 254 przydomowe oczyszczalnie ścieków i 2 374 zbiorniki bezodpływowe. Według aktualnych danych Urzędu Gminy Płońsk na terenie gminy funkcjonuje obecnie 457 przydomowych oczyszczalni ścieków. Spadek liczby oczyszczalni w statystyce (w latach 2019–2022 – 472) i jednoczesny wzrost liczby zbiorników bezodpływowych (z 617 w 2022 r. do 2 374 w 2023 r.) wynikają z aktualizacji gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków przekazywanej do GUS.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania, w latach 2027–2030 gmina będzie – po pozyskaniu środków zewnętrznych – wspierać zakup i montaż certyfikowanych przydomowych oczyszczalni ścieków, zgodnych z normą PN-EN 12566-3, ze szczególnym uwzględnieniem dynamicznie rozwijających się sołectw nieskanalizowanych. Równolegle kluczowym zadaniem staje się likwidacja uchybień w nadzorze nad zbiornikami bezodpływowymi. Różnica pomiędzy całkowitą liczbą gospodarstw domowych w gminie a sumą przyłączy zbiorczych i przydomowych oczyszczalni ścieków jednoznacznie wskazuje, że dominująca większość ścieków bytowych, obsługująca ponad 70% populacji, jest nadal

deponowana w tradycyjnych szambach, co stanowi krytyczny punkt zapalny dla czwartorzędowych wód podziemnych. Gmina jest obowiązana prowadzić ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontrolować umowy i dowody opróżniania zbiorników co najmniej raz na dwa lata (art. 3 ust. 3 oraz art. 6 ust. 5a i 5aa ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – kontrola co najmniej raz na dwa lata, zgodnie z planem kontroli), dążąc do całkowitej eliminacji zjawiska nielegalnego zrzutu ścieków nieoczyszczonych do rowów i gleby. Dodatkowo w sołectwach o najwyższej dynamice suburbanizacji mieszkaniowej, graniczących bezpośrednio z miastem Płońsk, takich jak Siedlin i Szerominek, należy bezwzględnie dążyć do włączania nowych osiedli do miejskiej sieci i Oczyszczalni Ścieków w Płońsku, wykorzystując zewnętrzne środki finansowe, co pozwoli odciążyć grunt na obszarach o wysokim zagęszczeniu ludności.

5.5.3. Zagadnienia horyzontalne

Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze gminy wiejskiej Płońsk stanowi fundamentalne wyzwanie horyzontalne całego Programu Ochrony Środowiska. Ze względu na krytyczną lukę infrastrukturalną między stopniem zwodociągowania (98,5%) a stopniem skanalizowania (12,4%), działania gminy muszą wykazywać charakter wielopłaszczyznowy. Zarządzanie tym sektorem wymaga ścisłej integracji z polityką planistyczną, nadzorem sanitarno-ewidencyjnym, przeciwdziałaniem nadzwyczajnym ryzykom infiltracyjnym oraz systematyczną edukacją ekologiczną mieszkańców.

Adaptacja do zmian klimatu

Wpływ zmian klimatycznych na strukturę wodno-ściekową gminy ma charakter bezpośredni i wymusza horyzontalną zmianę założeń projektowych oraz eksploatacyjnych:

- Zrównoważone bilansowanie i cyfryzacja sieci wodnej: Nasilające się zjawiska długotrwałych susz letnich drastycznie podnoszą dobowy pobór wody. Horyzontalną odpowiedzią adaptacyjną gminy, wdrożoną w latach 2025–2026 ze środków KPO, jest pełne wykorzystanie systemu zdalnego (radiowego) odczytu wodomierzy. Pozwala to na bieżąco monitorować rozbiór wody pitnej, eliminować straty ukryte (wycieki) oraz przeciwdziałać spadkom ciśnienia na Stacjach Uzdatniania Wody (SUW) w okresach krytycznych.
- Projektowanie systemów sanitarnych odpornych na opady nawalne: Gwałtowne deszcze, będące skutkiem zmian klimatu, stwarzają ryzyko przeciążenia sieci kanalizacyjnych i miejskiej oczyszczalni ścieków poprzez nielegalne wpinanie rur spustowych deszczówki do kanalizacji sanitarnej. Horyzontalnym działaniem gminy w ramach MPZP jest rygorystyczne rozdzielanie systemów kanalizacji sanitarnej od deszczowej i egzekwowanie budowy lokalnych systemów rozsączania wód opadowych na terenie posesji inwestorów prywatnych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Sektor wodno-ściekowy wykazuje silne, krytyczne powiązania z planami reagowania kryzysowego i ochrony przed nadzwyczajnymi zagrożeniami:

- Zabezpieczenie ujęć przed skażeniem antropogenicznym: Ponieważ blisko 88% mieszkańców gminy nie korzysta z kanalizacji, a większość z nich odprowadza ścieki do zbiorników bezodpływowych, masowe awarie, rozszczelnienia starych szamb lub celowe, nielegalne zrzuty ścieków surowych na pola stwarzają nadzwyczajne zagrożenie skażenia czwartorzędowego poziomu wodonośnego. System zarządzania kryzysowego gminy horyzontalnie integruje procedury natychmiastowego odcięcia zanieczyszczonych studni głębinowych i uruchomienia alternatywnych dostaw wody pitnej,
- Zapewnienie ciągłości działania infrastruktury (Blackouty): Ryzyko wystąpienia gwałtownych nawałnic niszczących sieci elektroenergetyczne stwarza bezpośrednie zagrożenie zatrzymania pracy SUW oraz przepompowni ścieków. Wskazane jest zapewnienie zasilania awaryjnego (agregaty prądotwórcze) dla stacji uzdatniania wody i przepompowni ścieków.

Działania edukacyjne

Przełamywanie oporów społecznych przed poprawną gospodarką ściekową oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej mieszkańców realizowane jest poprzez działania edukacyjne:

- Edukacja w zakresie obowiązków ustawowych (Kontrole szamb): Prowadzenie szerokich kampanii informacyjnych wyjaśniających mieszkańcom cele i zasady obowiązkowych, cyklicznych kontroli umów i dowodów opłat za wywóz szamb i osadów ściekowych. Edukacja ta ma na celu uświadomienie społeczności lokalnej, że nieszczelne szambo sąsiada bezpośrednio zatruwa wodę w lokalnych ujęciach.
- Promocja przydomowych oczyszczalni ścieków: Organizacja spotkań informacyjnych i warsztatów technicznych dla mieszkańców terenów nieskanalizowanych, prezentujących korzyści ekonomiczne i środowiskowe wynikające z zamiany tradycyjnego szamba na certyfikowaną, biologiczną przydomową oczyszczalnię ścieków o wysokim stopniu redukcji biogenów.
- Kampanie przeciwko zanieczyszczaniu sieci: Edukowanie użytkowników sieci kanalizacyjnej (zwłaszcza w strefie podmiejskiej – Siedlin, Szerominek) w zakresie zakazu wrzucania do toalet odpadów stałych, tłuszczów czy artykułów higienicznych, co drastycznie obniża awaryjność i koszty eksploatacji przepompowni.

Monitoring środowiska

Horyzontalny monitoring w sektorze wodno-ściekowym stanowi kluczowe narzędzie weryfikacji legalności i ekologiczności obrotu ściekami na terenie gminy:

- Cyfrowa ewidencja i systematyczna kontrola właścicieli nieruchomości: Pełne wdrożenie i bieżąca aktualizacja elektronicznego rejestru zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych

oczyszczalni ścieków. Uprawnieni pracownicy Urzędu Gminy realizują horyzontalny monitoring emisyjny, kontrolując minimum raz na dwa lata każdą nieruchomość nieskanalizowaną pod kątem liczby wywiezionych metrów sześciennych ścieków w stosunku do ilości pobranej wody pitnej.

- Monitoring porealizacyjny i eksploatacyjny przydomowych oczyszczalni ścieków: Kontrola sprawności technicznej i prawidłowości eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków, w tym weryfikacja dowodów regularnego opróżniania osadników gnilnych przez przedsiębiorców posiadających zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych.
- Współpraca z Inspekcją Sanitarną i GIOŚ: Stały, laboratoryjny monitoring jakości wody dostarczanej mieszkańcom (realizowany przez PPIS w Płońsku) oraz monitoring wód powierzchniowych zlewni rzeki Płonki w celu natychmiastowego wykrywania i likwidowania ognisk nielegalnego zrzutu ścieków surowych do rowów i gruntów.

Tendencje zmian stanu środowiska

Pozytywne:

- Niemal pełny dostęp mieszkańców do wody sieciowej (98,5%), modernizacja Stacji Uzdatniania Wody i cyfryzacja sieci (wodomierze radiowe), rozwój przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków (obecnie 457 instalacji wg danych Urzędu Gminy Płońsk) oraz uszczelnienie kontroli i ewidencji wywozu nieczystości ciekłych.

Negatywne:

- Głęboka dysproporcja między zwodociągowaniem a skanalizowaniem gminy (12,4%), wysokie koszty budowy sieci liniowej na terenach o rozproszonej zabudowie oraz stałe ryzyko infiltracji zanieczyszczeń z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych (szamb) do płytkich wód gruntowych.

5.6. Zasoby geologiczne

5.6.1. Stan aktualny

Zasoby geologiczne Gminy Wiejskiej Płońsk charakteryzują się występowaniem wyłącznie kopalin pospolitych, w których dominującą rolę odgrywają złoża kruszyw naturalnych (piasków i żwirów). Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy położony jest w mezoregionie Wysoczyzna Płońska, stanowiącym część Niziny Północnomazowieckiej. Budowa geologiczna tego terenu została ukształtowana głównie w wyniku działalności akumulacyjnej i erozyjnej zlodowaceń czwartorzędowych (środkowopolskiego oraz północnopolskiego). Powierzchnię strukturalną gminy budują przede wszystkim:

- Gliniaste i piaszczysto-gliniaste utwory morenowe (gliny zwałowe),
- Grubookruchowe osady fluwioglacjalne (piaski i żwiry sandrowe oraz formy kemowe),
- Młodsze osady aluwialne i organogeniczne (piaski rzeczne, mady oraz torfy), zalegające w dnach dolin rzecznych, głównie w zlewni rzeki Płonki.

Głębsze podłoże podczwartorzędowe stanowią utwory trzeciorzędowe (neogen) w postaci iłów plioceńskich oraz starsze osady mezozoiczne (kreda), które nie mają jednak bezpośredniego wpływu na współczesną rzeźbę terenu ani na powierzchniową gospodarkę surowcową.

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (system MIDAS) oraz powiatowym rejestrem kopalin, baza zasobowa na terenie Gminy Wiejskiej Płońsk opiera się na dwóch głównych grupach surowców:

1. Surowce okruchowe (piaski i żwiry): Na terenie gminy udokumentowano 68 złóż piasków i żwirów (dane Państwowego Instytutu Geologicznego, 2022 r.). Występują w postaci nagromadzeń wodnolodowcowych w strefach przypowierzchniowych i są powszechnie wykorzystywane w lokalnym budownictwie kubaturowym, drogownictwie oraz do produkcji betonu towarowego.

2. Surowce ilaste ceramiki budowlanej: Na terenie gminy udokumentowano 15 złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej (PIG-PIB, 2022 r.). Są to głównie gliny zwałowe i iły zastoiskowe, przydatne do produkcji tradycyjnych materiałów ściennych.

Większość udokumentowanych złóż na terenie gminy ma charakter mały lub średni, a ich eksploatacja prowadzona jest metodą odkrywkową. Intensywność wydobycia podlega wyraźnym wahaniom rynkowym, bezpośrednio powiązanym z dynamiką inwestycji drogowych, infrastrukturalnych oraz mieszkaniowych w regionie płońskim.

Aktualne uwarunkowania gospodarowania zasobami geologicznymi na terenie gminy kształtują trzy główne procesy:

- Koncesjonowanie i popyt inwestycyjny: W ostatnich latach Starosta Płoński wydał szereg decyzji zatwierdzających projekty robót geologicznych oraz udzielił koncesji na wydobywanie kopalin pospolitych ze złóż o prostej budowie geologicznej. Stabilny popyt na kruszywa napędzany jest przez modernizację szlaków komunikacyjnych (w tym trasy S7 i dróg lokalnych) oraz rozwój budownictwa w strefie podmiejskiej.
- Zjawisko nielegalnej eksploatacji („dzikie wyrobiska”): Okresowym problemem monitorowanym przez samorząd i organy nadzoru górniczego jest niekoncesjonowany, punktowy pobór piasku i żwiru na potrzeby własne przez osoby prywatne, prowadzony z pominięciem procedur Prawa geologicznego i górniczego. Działania te powodują lokalną degradację rzeźby terenu, niszczenie warstwy próchniczej gleby oraz stwarzają zagrożenie osuwiskowe.
- Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych: Pozytywną tendencją obserwowaną w ostatnich latach jest wzrost dyscypliny w zakresie rekultywacji wyrobisk po zakończeniu wydobycia. Zgodnie z decyzjami wydawanymi przez Starostę Płońskiego, przedsiębiorcy realizują rekultywację głównie w kierunku rolnym, leśnym lub wodnym (tworząc zbiorniki pożwirowe wspomagające lokalną retencję).

W perspektywie do 2030 roku kluczowym zadaniem Gminy Płońsk pozostaje trwałe zabezpieczenie granic udokumentowanych złóż kopalin w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w Planie Ogólnym Gminy przed ich bezpowrotnym zablokowaniem przez zabudowę mieszkaniową, a także ścisła współpraca ze Starostą Płońskim i Okręgowym Urzędem Górniczym w Warszawie w zakresie kontroli wyrobisk. Strategia Rozwoju Gminy wskazuje udokumentowane złoża kopalin m.in. w miejscowościach Dalanówek, Lisewo i Michalinek.

5.6.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Powiązania między gospodarką zasobami geologicznymi a adaptacją do zmian klimatycznych mają charakter strukturalny i dotyczą głównie zarządzania odpornością terenów poeksploatacyjnych:

- Wykorzystanie wyrobisk do retencji wodno-klimatycznej: Nasilające się zjawiska suszy glebowej i hydrologicznej na Mazowszu wymuszają horyzontalną zmianę podejścia do procesów zamykania kopalń odkrywkowych. Gmina w swoich wytycznych promuje kierunek rekultywacji wodnej dla wyrobisk, które naruszyły zwierciadło wód gruntowych. Tworzenie sztucznych zbiorników pożwirowych sprzyja odbudowie lokalnego poziomu wodonośnego, podnosi wskaźnik małej retencji i łagodzi mikroklimat (redukcja lokalnych wysp ciepła).
- Ochrona wyrobisk przed erozją ulewną: Wzrost częstotliwości występowania gwałtownych deszczy nawalnych tworzy ryzyko rozmywania skarp kopalnianych, osuwisk oraz zamulania okolicznych rowów melioracyjnych. Działania adaptacyjne polegają na obligowaniu przedsiębiorców do horyzontalnego zabezpieczania geometrii skarp poprzez szybkie wprowadzanie roślinności pionierskiej i drenażu naturalnego.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Działalność geologiczno-górnicza na obszarze gminy generuje specyficzne ryzyka, które muszą być uwzględnione w horyzontalnym systemie reagowania kryzysowego:

- Zagrożenia geotechniczne i wypadkowe: Istnienie głębokich wyrobisk odkrywkowych (zwłaszcza nielegalnych „dzikich wyrobisk") stwarza nadzwyczajne zagrożenie osunięcia się mas ziemnych, co zagraża bezpośrednio życiu ludzi oraz stabilności przyległej infrastruktury drogowej (w tym lokalnych dróg sołeckich). Procedury zarządzania kryzysowego gminy obejmują natychmiastowe zabezpieczanie takich stref i egzekwowanie działań naprawczych.
- Awarie techniczne i środowiskowe w strefie wydobycia: Eksploatacja ciężkiego sprzętu górniczego (koparki, kruszarki, przesiewacze) wiąże się z ryzykiem nagłego rozszczelnienia układów hydraulicznych i wycieku substancji ropopochodnych bezpośrednio na dno wyrobiska. Z racji braku naturalnego nadkładu humusu w kopalniach, chemia ta ma bezpośrednią drogę penetracji do warstw wodonośnych.

Działania edukacyjne

Podnoszenie kultury eksploatacyjnej oraz świadomości społeczności lokalnej w sferze ochrony kopalin realizowane jest poprzez działania edukacyjne:

- Edukacja w zakresie legalności wydobycia: Prowadzenie kampanii informacyjnych dla mieszkańców sołectw wiejskich na temat restrykcyjnych zapisów Prawa geologicznego i górniczego. Edukacja ta ma na celu eliminowanie procederu nielegalnego poboru piasku na cele

prywatne z tzw. „dzikich wyrobisk" poprzez wyjaśnianie kar administracyjnych oraz zagrożeń środowiskowych z tym związanych.

- Promocja gospodarki o obiegu zamkniętym (Recykling kruszyw): Edukowanie inwestorów indywidualnych oraz firm budowlanych w zakresie możliwości i korzyści płynących z wykorzystania kruszyw wtórnych (np. z recyklingu betonu, gruzu budowlanego, destruktu asfaltowego) w pracach utwardzeniowych. Pozwala to na horyzontalne zmniejszenie presji na zasoby naturalne ze złóż pierwotnych.

Monitoring środowiska

Horyzontalny monitoring procesów geologicznych i wydobywczych na terenie gminy wiejskiej Płońsk opiera się na instrumentach kontroli administracyjnej i terenowej:

- Weryfikacja bazy zasobowej i koncesyjnej (System MIDAS): Stały monitoring rejestrów Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG) oraz decyzji koncesyjnych wydawanych przez Starostę Płońskiego w celu bieżącej kontroli wolumenu wydobycia i stanu wyczerpywania lokalnych złóż.
- Terenowy monitoring emisyjny i rekultywacyjny: Prowadzenie przez uprawnionych pracowników Urzędu Gminy regularnych wizji lokalnych terenów poeksploatacyjnych. Monitoring ten ma na celu weryfikację, czy przedsiębiorcy górniczy wywiązują się z harmonogramów etapowej rekultywacji gruntów oraz czy eksploatacja nie wykracza poza formalne granice obszaru górniczego.
- Zwalczanie nielegalnej eksploatacji kopalin: Ścisła współpraca interwencyjna z Okręgowym Urzędem Górniczym (OUG) w Warszawie oraz Policją w zakresie natychmiastowego zgłaszania, dokumentowania i karania procederu bezkoncesyjnego wydobywania kruszyw na terenach prywatnych i komunalnych gminy.

Tendencje zmian stanu środowiska

Pozytywne:

- Skuteczna ochrona udokumentowanych złóż piasku i żwiru przed zabudową w miejscowych planach i Planie Ogólnym Gminy, rosnąca dyscyplina przedsiębiorców w zakresie rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych oraz ścisły nadzór we współpracy ze Starostą Płońskim i OUG w Warszawie.

Negatywne:

- Wysoki popyt na kruszywa powodujący przekształcenia rzeźby terenu i lokalne zaburzenia poziomu wód gruntowych, punktowe zjawisko nielegalnego poboru piasku z tzw. dzikich wyrobisk oraz konflikty społeczne i niszczenie dróg przez transport ciężki.

5.7. Gleby

5.7.1. Stan aktualny

Struktura glebowa gminy jest genetycznie powiązana z czwartorzędową działalnością lodowcową na obszarze Wysoczyzny Płońskiej. Dominującymi typami gleb są:

- Gleby brunatne i płowe: Wytworzone z glin zwałowych oraz piasków gliniastych, charakteryzujące się średnim i dobrym stopniem żyzności
- Czarne ziemie: Występujące w lokalnych obniżeniach terenu o utrudnionym odpływie wody, wykazujące wysoką zawartość materii organicznej (próchnicy)
- Gleby bielicowe i rdzawe: Wykształcone na luźnych piaskach sandrowych, charakteryzujące się niską wartością rolniczą i podatnością na degradację
- Mady rzeczne i gleby torfowo-murszowe: Zalegające w dnach dolin rzecznych, głównie w zlewni rzeki Płonki

Aktualna struktura powierzchniowa Gminy Wiejskiej Płońsk jednoznacznie potwierdza jej rolniczy profil. Powierzchnia geodezyjna gminy wynosi 12 700 ha (127 km²). Dominującym sposobem zagospodarowania przestrzeni są użytki rolne, które stanowią ok. 87,8% ogólnej powierzchni gminy. Grunty leśne zajmują 865,8 ha, w tym lasy 859,3 ha, co odpowiada lesistości zaledwie 6,8% (GUS 2025), co oznacza bardzo niską lesistość (znacznie poniżej średniej krajowej wynoszącej 29,6%). Pozostałe ok. 5,4% stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, grunty pod wodami oraz nieużytki. Strategia Rozwoju Gminy Płońsk podaje dla 2024 r. powierzchnię lasów 497 ha i lesistość 3,9% – wartość ta obejmuje wyłącznie lasy prywatne; łącznie z lasami Skarbu Państwa lesistość wynosiła według GUS 6,7% w 2024 r. i 6,8% w 2025 r.

Stan zasobów glebowych Gminy Płońsk pod względem jakościowym jest bardzo korzystny. Gmina posiada wysoki udział gleb o wysokiej przydatności rolniczej, które na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych podlegają szczególnej ochronie prawnej. Aktualna struktura klas bonitacyjnych gruntów ornych na terenie gminy przedstawia się następująco:

- Gleby bardzo dobre i dobre (klasy II–III): Stanowią około 26% użytków rolnych w gminie. Są to gleby brunatne właściwe, brunatne kwaśne oraz czarne ziemie wytworzone na glinach zwałowych. Charakteryzują się wysokim potencjałem produkcyjnym i optymalnymi warunkami wodno-napowietrznymi. To więcej niż średnio w powiecie (22%). Największy udział takich gleb mają sołectwa: Michowo (79%), Poświętne (71%), Ćwiklin (58%) i Siedlin (56%) (Strategia Rozwoju Gminy Płońsk)
- Gleby średniej jakości (klasy IVa, IVb): Stanowią największą część gruntów rolnych. Są to gleby o zmiennych warunkach wilgotnościowych, podatne na okresowe susze, jednak przy właściwej kulturze rolnej dające stabilne plony.
- Gleby słabe i bardzo słabe (klasy V i VI): Występują wyspowo, a ich większe obszary skupiają się we wschodniej i południowo-wschodniej części gminy (Strategia Rozwoju Gminy Płońsk).

Na podstawie badań stacji chemiczno-rolniczych oraz monitoringu chemizmu gleb ornych prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (GIOŚ), ogólny stan sanitarny gleb na terenie Gminy Wiejskiej Płońsk ocenia się jako dobry:

- Zawartość metali ciężkich: Aktualne stężenia metali ciężkich (kadm, ołów, cynk, miedź, nikiel, chrom) w profilu ornym układają się w granicach wartości naturalnych (tło geochemiczne). Nie odnotowuje się obszarów wielkoobszarowego skażenia chemicznego gleb.
- Odczyn gleb (pH): Aktualnym problemem strukturalnym jest zakwaszenie gleb. Województwo mazowieckie należy do regionów o najwyższym udziale gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych; problem ten dotyczy również użytków rolnych gminy. Jest to stan częściowo naturalny dla utworów polodowcowych, jednak potęgowany przez wieloletnie intensywne nawożenie fizjologicznie kwaśnymi nawozami azotowymi
- Wskaźnik humusu (materia organiczna): Poziom próchnicy w glebach utrzymuje się na stabilnym, średnim poziomie, wykazując jednak lokalne tendencje spadkowe w rejonach, gdzie dominuje monokultura upraw zbożowych i kukurydzy przy ograniczonym nawożeniu organicznym

Najwyższy stopień degradacji fizycznej gleb (poprzez zabetonowanie i usunięcie warstwy próchniczej) występuje w strefie podmiejskiej (Siedlin, Szerominek, Arcelin). Z kolei zagrożenia o charakterze punktowym ograniczone są do pasów drogowych dróg krajowych (DK10, DK50) oraz trasy ekspresowej S7, gdzie występuje podwyższona presja związana z zasoleniem gleb (zimowe utrzymanie dróg) oraz emisją pyłów komunikacyjnych.

5.7.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Procesy adaptacji pokrywy glebowej do zmian klimatycznych na obszarze gminy mają charakter kluczowy dla utrzymania bezpieczeństwa żywnościowego i struktury gospodarczej regionu:

- Przeciwdziałanie erozji eolicznej (Wietrznej): Nasilające się zjawisko bezśnieżnych, suchych zim oraz gwałtownych susz wiosennych powoduje mechaniczne wywiewanie najcenniejszej, próchnicznej warstwy gleby z otwartych przestrzeni polowych. Horyzontalną odpowiedzią adaptacyjną gminy jest stymulowanie odtwarzania i ochrony zadrzewień śródpolnych oraz remiz o charakterze pasów wiatrochronnych, które zatrzymują tuman próchnicy i stabilizują mikroklimat polowy.
- Podnoszenie retencji glebowej (Gospodarka próchnicą): Gmina w ramach doradztwa horyzontalnego promuje wśród producentów rolnych praktyki podnoszące zawartość materii organicznej w glebie (stosowanie poplonów, mulczowanie, uprawy bezorkowe). Zwiększenie poziomu humusu drastycznie podnosi zdolności retencyjne gleby, pozwalając jej magazynować wodę z gwałtownych opadów nawalnych i przetrwać długotrwałe fale letnich upałów.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Ochrona powierzchni ziemi wykazuje ścisłe powiązania z systemami reagowania na nadzwyczajne zagrożenia, w szczególności w pasach technicznych i komunikacyjnych:

- Skażenia chemiczne wzdłuż korytarzy transportowych (ADR): Przebieg przez gminę tras S7, DK10 i DK50 stwarza permanentne zagrożenie nagłego, katastrofalnego skażenia profilu glebowego substancjami toksycznymi lub ropopochodnymi w wyniku wypadków cystern. Usuwanie skutków takich zdarzeń należy do sprawcy, pod nadzorem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie); gmina zapewnia działania ratownicze OSP i informowanie mieszkańców.
- Awaryjne ogniska zanieczyszczeń w gospodarstwach: Ryzyko wycieków paliw z baz maszynowych lub rozszczelnienia zbiorników na gnojowicę i środki ochrony roślin.

Działania edukacyjne

Podnoszenie kultury agrotechnicznej oraz świadomości inwestycyjnej w zakresie nienaruszalności gleb realizowane jest poprzez systematyczne działania edukacyjne:

- Edukacja w zakresie przeciwdziałania zakwaszeniu gleb: Z uwagi na to, że znaczna część użytków rolnych w gminie ma odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny, gmina prowadzi kampanie informacyjne na temat konieczności regularnego badania pH gleb i korzyści płynących z systematycznego wapnowania, co zapobiega uwalnianiu do roztworu glebowego toksycznego dla roślin glinu,
- Propagowanie zasad zrównoważonej agrotechniki: Organizacja we współpracy z Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego (MODR) szkoleń z zakresu rolnictwa precyzyjnego i kodeksu dobrej praktyki rolniczej, uświadamiających rolników o szkodliwości nadmiernej chemizacji oraz ubocznych skutkach powstawania tzw. podeszwy płużnej (zagęszczenia gruntu przez ciężki sprzęt).
- Budowanie świadomości wartości bonitacyjnej: Edukowanie inwestorów indywidualnych i deweloperów w zakresie unikalności gleb klas I–III w strukturze gminy, promujące zagospodarowywanie pod budownictwo w pierwszej kolejności gruntów najsłabszych (klas V–VI).

Monitoring środowiska

Horyzontalny monitoring stanu gleb i powierzchni ziemi na terenie gminy wiejskiej Płońsk opiera się na analizach laboratoryjnych oraz nadzorze planistycznym:

- Współpraca z Okręgową Stacją Chemiczno-Rolniczą w Warszawie (OSChR): Bazowanie na okresowych, wielkoobszarowych badaniach laboratoryjnych zasobności i odczynu gleb, realizowanych na terenie gminy. Dane te pozwalają gminie na monitoring trendów zmian chemizmu powierzchni ziemi.
- Restrykcyjny monitoring procesów odrolnieniowych: Stały nadzór nad realizacją zapisów miejscowych planów (MPZP).

- Monitoring zanieczyszczeń punktowych i porealizacyjnych: Współpraca z Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska (Delegatura w Ciechanowie) w zakresie poboru prób i badań stopnia zanieczyszczenia gleb w rejonach stacji paliw, baz logistycznych oraz składowiska odpadów w Dalanówku w celu wczesnego wykrywania potencjalnych ognisk migracji zanieczyszczeń.

Tendencje zmian stanu środowiska

Pozytywne:

- Ochrona zwartych kompleksów gleb najwyższych klas bonitacyjnych (I–III) przed odrolnieniem w Planie Ogólnym Gminy, rosnące wdrażanie przez rolników ekoschematów i praktyk zatrzymujących próchnicę oraz eliminacja punktowych źródeł skażeń dzięki budowie przydomowych oczyszczalni i usuwaniu azbestu.

Negatywne:

- Stała presja suburbanizacyjna wokół Płońska prowadząca do bezpowrotnego wyłączania z produkcji rolnej najżyźniejszych gruntów (m.in. w Szerominku, Siedlinie i Arcelinie), wysokie zakwaszenie użytków rolnych oraz podatność na erozję wietrzną.

5.8. Gospodarka odpadami

5.8.1. Zapobieganie powstawaniu odpadów

System gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wiejskiej Płońsk został zorganizowany i funkcjonuje zgodnie z wymogami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Samorząd w pełni koordynuje procesy odbioru, transportu oraz nadzoru nad strumieniem odpadów generowanych w gospodarstwach domowych (usługę odbioru realizuje Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o.), dążąc do maksymalnego ograniczenia składowania na rzecz odzysku i recyklingu.

Gmina Wiejska Płońsk nie posiada własnych, samorządowych instalacji przetwarzania odpadów, w związku z czym system opiera się na współpracy regionalnej w ramach aglomeracji płońskiej:

- Instalacja Komunalna (Przetwarzanie): Głównym miejscem zagospodarowania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz odpadów ulegających biodegradacji zbieranych z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów w Poświętnem (zarządzany przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o.), funkcjonujący jako nowoczesny zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (MBP).
- Unieszkodliwianie (Składowanie): Pozostałości z sortowania oraz procesów stabilizacji biologicznej, które nie nadają się do odzysku, deponowane są na Składowisku Odpadów w Dalanówku (zlokalizowanym na terenie Gminy Wiejskiej Płońsk), posiadającym charakter podpoziomowo-nadpoziomowy i składającym się z trzech kwater.
- Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK): Mieszkańcy gminy mają zapewniony bezpłatny dostęp do stacjonarnego PSZOK-u w Płońsku (prowadzonego przez PGK), gdzie mogą przekazywać odpady problemowe, wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (ZSEE), zużyte opony oraz odpady niebezpieczne powstające w gospodarstwach domowych (m.in. chemikalia i przeterminowane leki).

W bilansie sprawozdawczym za 2025 rok łączna masa odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Wiejskiej Płońsk wyniosła 3 049,1 Mg, z czego 53,20% (1 622,1 Mg) stanowiły odpady niesegregowane (zmieszane) [kod 20 03 01], natomiast 46,80% (1 427,0 Mg) przypadło na frakcje zbierane w sposób selektywny. Dynamikę zmian ilościowych strumienia odpadów w latach 2017–2025 przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 15 Odpady komunalne zebrane z terenu Gminy Płońsk w latach 2017–2025 (masa w Mg; wskaźniki w kg/mieszkańca)

rok	Ludność ogółem	Odpady komunalne ogółem	Odpady zmieszane	Odpady zebrane selektywnie	Masa wytworzonych odpadów ogółem na 1 mieszkańca	Odpady zmieszane w ciągu roku na 1 mieszkańca	Odpady odebrane selektywnie na 1 mieszkańca
2017	7 846	1 993,1	1 510,9	482,2	254,0*	193,7	61,5
2018	7 891	2 180,3	1 635,1	545,2	276,3*	208,2	69,1
2019	7 943	2 488,3	1 752,4	735,9	314,1	221,2	92,7
2020	8 224	2 630,2	1 984,5	645,8	322,7	243,5	78,5
2021	8 266	2 691,7	1 956,6	735,1	326,0	236,8	88,9
2022	8 365	2 703,0	1 948,9	754,1	326,3	235,3	90,2
2023	8 454	2 782,9	1 875,1	907,8	331,2	223,2	107,4
2024	8 471	3 032,9	1 964,7	1 068,2	358,2	232,1	126,1
2025	8 465	3 162,0	1 948,2	1 213,7	372,4	229,4	143,4

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych – BDL, stan na 9.11.2026 r.). Odpady ogółem = odpady zmieszane i zebrane selektywnie od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i z innych źródeł. * Wartość obliczona (masa odpadów ogółem / liczba ludności) – GUS nie publikuje wskaźnika dla lat 2017–2018.*

Dane w tabeli 15 pochodzą z Banku Danych Lokalnych GUS i obejmują odpady zebrane od właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz z innych źródeł (usługi, handel, instytucje). Sprawozdanie gminy z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2025 r. podaje mniejszą masę (3 049,1 Mg wobec 3 162,0 Mg w GUS), a Strategia Rozwoju Gminy Płońsk (tab. 12) – jeszcze inne wartości dla lat 2023–2024 (np. 2 833,42 Mg w 2024 r.), ponieważ dokumenty te opierają się na innych zestawieniach sprawozdawczych. W Programie jako wartości bazowe wskaźników przyjęto dane ze sprawozdania gminy za 2025 r., ponieważ na ich podstawie gmina rozlicza poziomy recyklingu.

Analiza szeregów czasowych z lat 2017–2025 w komponencie gospodarki odpadowej jednoznacznie obrazuje dynamiczne przemiany strukturalne i ilościowe, będące bezpośrednią konsekwencją procesów suburbanizacji oraz zmian nawyków konsumpcyjnych mieszkańców Gminy Wiejskiej Płońsk. W badanym okresie skumulowana masa wytworzonych odpadów komunalnych ogółem wzrosła o 58,6% – z poziomu 1 993,1 Mg w 2017 roku do 3 162,0 Mg w 2025 roku (GUS). Ten liniowy przyrost determinowany był zarówno wzrostem liczby ludności (z 7 846 do 8 465 mieszkańców), jak i dynamicznym wzrostem jednostkowego wskaźnika generowania odpadów, który zwiększył się do 372 kg na jednego mieszkańca w 2025 r. (GUS).

Kluczowym, pozytywnym trendem diagnostycznym jest wyraźna poprawa segregacji u źródła. Masa odpadów zmieszanych wzrosła w latach 2017–2025 o 29% (z 1 510,9 Mg do 1 948,3 Mg; w

przeliczeniu na mieszkańca z 193,7 kg do 229,4 kg), natomiast masa frakcji zbieranych selektywnie zwiększyła się ponad 2,5-krotnie (z 482,2 Mg do 1 213,7 Mg, tj. z 61,5 kg do 143,4 kg na osobę). Udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach ogółem wzrósł z 24,2% do 38,4% (GUS). Szczegółową strukturę kodową odpadów odebranych bezpośrednio od właścicieli nieruchomości oraz dostarczonych do PSZOK-u w 2025 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16 Struktura ilościowa strumienia odpadów komunalnych odbieranych bezpośrednio od właścicieli nieruchomości w Gminie Płońsk w 2025 roku

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
20 01 01	Papier i tektura	274,42
20 01 02	szkło	213,44
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	1,84
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	4,23
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 i 20 01 35	6,10
20 01 39	Tworzywa sztuczne	411,63
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	487,85
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	3,05
20 03 01	Niesegregowane odpady komunalne	1 622,10
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	24,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania Wójta Gminy Płońsk z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2025 rok (Baza BDO).

Tabela 17 Strumień odpadów zagospodarowywanych za pośrednictwem Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Gminie Płońsk w 2025 roku

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	2,15
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	5,30
15 01 07	Opakowania ze szkła	1,02
16 01 03	Zużyte opony	16,50
20 01 11	tekstylia	0,14
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,25
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 i 20 01 35	4,10
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	12,20
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	24,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania Wójta Gminy Płońsk z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2025 rok (Baza BDO).

Ze względu na wybitnie rolniczy profil Gminy Wiejskiej Płońsk, istotnym elementem systemu gospodarowania odpadami jest nadzór nad dwoma strumieniami odpadów niemieszkalnych, wymagającymi odrębnych procedur unieszkodliwiania:

- Odpady z działalności rolniczej: Obejmują folie kiszonkowe, siatki i sznurki do owijania balotów oraz opakowania po nawozach i środkach ochrony roślin (typu BIG-BAG). Odpady te nie należą do strumienia komunalnego, jednak samorząd organizuje dla rolników cykliczne, bezpłatne zbiórki przy wsparciu dotacji z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) – przykładowo w 2024 roku odebrano i unieszkodliwiono z gospodarstw rolnych 77,244 Mg tych odpadów.
- Wyroby zawierające azbest (eternit): Gmina konsekwentnie realizuje zaktualizowany Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Płońsk na lata 2023–2032, finansując demontaż, transport i utylizację płyt eternitowych ze środków własnych oraz dotacji Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w Warszawie.

Tabela 18 Stan zinwentaryzowanych oraz unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Płońsk

lp	Kategoria	Ilość zinwentaryzowana ogółem	Ilość unieszkodliwiona dotychczas	Ilość pozostała do unieszkodliwienia	Stopień realizacji programu
		[kg]	[kg]	[kg]	[%]
1.	Osoby fizyczne	5 941 963	2 133 390	3 808 573	35,90%
2.	Osoby prawne	157 899	32 064	125 835	20,31%
RAZEM		6 099 862	2 165 454	3 934 407	35,50%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Systemu Teleinformatycznego Baza Azbestowa (Ministerstwo Rozwoju i Technologii) dla Gminy Wiejskiej Płońsk

Zgodnie z danymi ewidencyjnymi Bazy Azbestowej, łączna masa zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy wyniosła 6 099 862 kg (6 099,86 Mg). Dotychczas w ramach realizowanych programów unieszkodliwiono 2 165 454 kg (2 165,45 Mg) tego odpadu, co odpowiada stopniowi realizacji programu na poziomie 35,50%. Do bezpiecznego demontażu i utylizacji pozostaje nadal 3 934 407 kg (3 934,41 Mg) wyrobów azbestowych, z czego aż 96,8% (3 808 573 kg) znajduje się na nieruchomościach należących do osób fizycznych, głównie w zabudowie zagrodowej sołectw wiejskich.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania, w nadchodzącej perspektywie strategicznej do 2030 roku kluczowym wyzwaniem dla samorządu Gminy Płońsk staje się osiągnięcie rygorystycznych, unijnych i krajowych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, które zgodnie z założeniami Gospodarki o Obiegu Zamkniętym (GOZ) muszą osiągnąć pułap co najmniej 60% wagowo w 2030 roku (wobec 46,80% osiągniętych w 2025 roku).

Dalsza redukcja udziału odpadów niesegregowanych (zmieszanych) poniżej progu 40% wymaga wdrożenia zaawansowanych mechanizmów uszczelniania systemu: zintensyfikowania kontroli poprawności segregacji u źródła (szczególnie w nowo powstałych osiedlach sołectw podmiejskich, takich jak Siedlin czy Szerominek), rozbudowy i modernizacji infrastruktury Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Płońsku pod kątem przyjmowania odpadów budowlanych i

wielkogabarytowych, a także szerokiego promowania i ewidencjonowania przydomowego kompostowania bioodpadów, co pozwoli na obniżenie masy frakcji ulegającej biodegradacji przekazywanej do regionalnych instalacji komunalnych.

Tabela 19 Poziomy recyklingu oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych osiągnięte w 2025 roku na terenie Gminy Wiejskiej Płońsk [%]

Wyszczególnienie	Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania [%]	Poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych [%]	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych [%]
Wartość dopuszczalna/wymagana prawna w 2025r.	maksymalnie 35,00%	maksymalnie 30,00%	minimum 55,00%
Wynik osiągnięty przez Gminę Płońsk w 2025 r.	11,40 %	24,50 %	46,80 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania Wójta Gminy Płońsk z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2025 rok.

Analiza przedstawionych wskaźników pozwala na sformułowanie trzech kluczowych wniosków diagnostycznych dla Programu Ochrony Środowiska:
1. Pełna kontrola nad składowaniem odpadów: Wskaźnik składowania na poziomie 24,50% (przy dopuszczalnym limicie do 30%) oraz bardzo niski udział frakcji biodegradowalnej kierowanej na składowisko (11,40% wobec limitu 35%) potwierdzają wysoką skuteczność procesów mechaniczno-biologicznego przetwarzania (MBP) w Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Poświętnem.
2. Niedotrzymanie ustawowego poziomu recyklingu w 2025 r.: Osiągnięty poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu (46,80%) jest niższy od wymaganych w 2025 r. 55% (art. 3b ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach). Za nieosiągnięcie wymaganego poziomu wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza gminie karę pieniężną (art. 9z ustawy).
3. Wyzwanie prognostyczne na lata 2026–2030: Wymagany poziom rośnie co roku (56% w 2026 r., 57% w 2027 r.), a w kolejnych latach wymagane prawem progi recyklingu rosną (docelowo do 60,00% w 2030 roku). Utrzymanie zgodności z przepisami wymaga konsekwentnego wdrożenia działań zaplanowanych w Programie, w tym uszczelnienia segregacji u źródła oraz rozwoju przydomowego kompostowania.

5.8.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Powiązania pomiędzy gospodarką odpadami a adaptacją do zmian klimatycznych mają charakter systemowy i koncentrują się wokół redukcji śladu węglowego oraz zapobiegania emisjom zjawiskowym:

- Optymalizacja logistyki odbioru w celu redukcji emisji: Rozproszona struktura osadnicza sołectw typowo wiejskich wymusza długie trasy przejazdów taboru specjalistycznego (śmieciarek), co potęguje emisję gazów cieplarnianych. Horyzontalnym działaniem adaptacyjnym gminy w

ramach przetargów jest wymóg optymalizacji tras odbioru przy użyciu systemów GPS i algorytmów logistycznych, a także sukcesywne promowanie pojazdów nisko- i zeroemisyjnych.

- Zamykanie obiegu bioodpadów u źródła: Nasilające się fale letnich upałów przyspieszają procesy zagniwania frakcji organicznej (kod 20 02 01) w pojemnikach na posesjach, co generuje uciążliwości odorowe i mikrobiologiczne. Horyzontalną odpowiedzią gminy jest masowe wspieranie przydomowego kompostowania. Pozostawienie bioodpadów na miejscu ich wytworzenia eliminuje konieczność ich transportu do ZZO w Poświętnem, ogranicza koszty systemu i redukuje emisję gazów cieplarnianych z transportu.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Sektor odpadowy jest integralną częścią gminnego systemu zarządzania kryzysowego, ze względu na ryzyko wystąpienia specyficznych zagrożeń pożarowych i biologicznych:

- Przeciwdziałanie pożarom miejsc magazynowania odpadów: Nielegalne deponowanie odpadów lub punktowe, niekontrolowane nagromadzenie frakcji wysokokalorycznych (np. zużytych opon – kod 16 01 03 w PSZOK czy tworzyw sztucznych – kod 20 01 39) stwarza nadzwyczajne zagrożenie pożarowe. Pożary składowisk generują ekstremalną emisję toksycznych gazów do atmosfery oraz skażenie wód gaśniczych.
- Likwidacja skutków awarii transportowych (ADR): W przypadku katastrof drogowych z udziałem substancji niebezpiecznych na trasach S7, DK10 czy DK50, neutralizacja skażenia generuje duże ilości odpadów niebezpiecznych (zanieczyszczona gleba, zużyte sorbenty).Za usunięcie odpadów powstałych w wyniku takiego zdarzenia odpowiada ich wytwórca (sprawca), a gmina współdziała ze służbami ratowniczymi.

Działania edukacyjne

Radykalne zmniejszenie masy odpadów zmieszanych (53,20% w stanie aktualnym) na rzecz czystych frakcji surowcowych realizowane jest poprzez nowoczesne, systemowe działania edukacyjne:

- Programy selekcji u źródła w placówkach oświatowych: Wdrożenie praktycznej edukacji ekologicznej w szkołach podstawowych (praktyczna segregacja, zasada 5R: Refuse, Reduce, Reuse, Recycle, Rot), połączone z udziałem młodzieży w ogólnopolskich akcjach typu „Sprzątanie Świata”.
- Edukacja kompostowa i ogrodnicza mieszkańców: Organizacja warsztatów dla właścicieli nieruchomości jednorodzinnych i zagrodowych na temat prawidłowego prowadzenia przydomowego kompostownika. Mieszkańcy są edukowani, jak uzyskiwać pełnowartościowy humus z bioodpadów, co łączy się z promocją ulg w opłacie za gospodarowanie odpadami.
- Kampanie informacyjne dotyczące odpadów problemowych (odpady rolnicze i PSZOK): Prowadzenie stałych akcji informacyjnych dedykowanych rolnikom w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami z działalności agro (folie rolnicze, opakowania po środkach ochrony roślin), wskazując ścieżki ich legalnej i bezpłatnej utylizacji w ramach akcji dotowanych przez

NFOŚiGW. Edukacja obejmuje również popularyzację oferty PSZOK w zakresie bezkosztowego oddawania elektroodpadów (kody 20 01 35*, 20 01 36) i gabarytów (kod 20 03 07).

Monitoring środowiska

Horyzontalny monitoring systemu odpadowego na terenie gminy wiejskiej Płońsk stanowi podstawowe narzędzie kontroli szczelności i zgodności z prawem obrotu strumieniem śmieciowym:

- Monitoring sprawozdawczości w systemie BDO: Bieżąca, rygorystyczna analiza danych w ogólnopolskiej Bazie Danych o Produktach i Opakowaniach oraz o Gospodarce Odpadami (BDO). Gmina weryfikuje masy odpadów przekazywanych przez podmioty odbierające odpady do ZZO w Poświętnem oraz na składowisko w Dalanówku, precyzyjnie wyliczając miesięczne i roczne wskaźniki recyklingu.
- Monitoring i zwalczanie procederu powstawania dzikich wysypisk: Prowadzenie przez urzędników gminy systematycznych wizji lokalnych terenów leśnych, nieużytków oraz przydrożnych rowów w celu wczesnego wykrywania i likwidacji dzikich wysypisk.
- Kontrole poprawności segregacji u źródła: Realizacja wyrywkowych, terenowych kontroli pojemników na nieruchomościach prywatnych przez pracowników urzędu gminy lub upoważnionego operatora. W przypadku stwierdzenia chronicznego niedopełnienia obowiązku segregacji (wrzucanie tworzyw czy bioodpadów do kodu 20 03 01), gmina uruchamia procedury administracyjne mające na celu naliczenie podwyższonych stawek opłat śmieciowych.

Tendencje zmian stanu środowiska

Negatywne:

- Stały przyrost ogólnej masy odpadów komunalnych (do 3 049,1 Mg w 2025 r.), wciąż zbyt wysoki udział frakcji zmieszanej (53,20%) zagrażający osiągnięciu unijnego progu 60% recyklingu w 2030 roku oraz ryzyko powstawania dzikich wysypisk odpadów budowlanych i rolniczych

Pozytywne:

- Wyraźny wzrost masy odpadów zbieranych selektywnie (ponad 2,5-krotny w latach 2017–2025; udział w odpadach ogółem wzrósł z 24% do 38%), rozwój przydomowego kompostowania bioodpadów oraz systematyczne usuwanie wyrobów azbestowych i odpadów rolniczych (folii, sznurków, opakowań).

5.9. Zasoby przyrodnicze

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Zasoby przyrodnicze Gminy Wiejskiej Płońsk kształtowane są przez wielowiekowe użytkowanie rolnicze Wysoczyzny Płońskiej, w wyniku czego dominującym elementem krajobrazu są agrocenozy, a najcenniejsze ekosystemy naturalne i półnaturalne zachowały się w formie wyspowej oraz liniowej – głównie w dolinie rzeki Płonki oraz w obrębie historycznych parków podworskich. Łączna powierzchnia obszarowych form ochrony przyrody stanowi około 6,5% powierzchni administracyjnej gminy.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody (CRFOP) prowadzonym przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska, na terenie Gminy Płońsk ustanowiono następujące formy ochrony:

- Krysko-Joniecki Obszar Chronionego Krajobrazu – obejmuje północno-wschodnią część gminy (obręb Krępica oraz częściowo obręby Michalinek, Strubiny i Lisewo) w granicach Nadleśnictwa Płońsk. Jest to urozmaicona rzeźba polodowcowa z łańcuchem wzgórz morenowych i kemowych (do 100 m n.p.m.), pełniąca funkcję kluczowego korytarza ekologicznego oraz zaplecza rekreacyjno-turystycznego o wysokiej wartości krajobrazowej. Obszar utworzono uchwałą nr 59/X/90 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Ciechanowie z dnia 23 kwietnia 1990 r.
- Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu – obejmuje fragmenty gminy w sąsiedztwie doliny Wkry ,chroni krajobraz doliny rzecznej i pełni funkcję korytarza ekologicznego.
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Aleja Pachnicowa" (kod obszaru: PLH140054) – obszar o powierzchni 1,09 ha w miejscowości Strachowo, wyznaczony w celu ochrony stanowisk priorytetowego, reliktowego gatunku chrząszcza – pachnicy dębowej (Osmoderma eremita), zasiedlającej próchnowiska starych drzew. Obszar obejmuje 730-metrowy fragment drogi powiatowej nr 741 (Szpondowo – Strachowo – Poczernin) między Szpondowem a Dalanówkiem; wzdłuż poboczy rośnie 94 wierzby, a w 36 z nich stwierdzono ślady pachnicy (Strategia Rozwoju Gminy Płońsk). Zarządcą drogi jest Powiat Płoński.
- Pomniki przyrody (11 obiektów) – stanowią je przede wszystkim okazałe, sędziwe drzewa zlokalizowane w zabytkowych parkach podworskich i alejach (m.in. zabytkowa Aleja Lipowa w Skarżynie skupiająca ponad 120 pomnikowych lip drobnolistnych, dęby szypułkowe w Bogusławicach i Szerominie, klon zwyczajny w Koziminach Nowych, dąb czerwony i klony srebrzyste w Szpondowie oraz kasztanowiec biały i klony pospolite w Dalanówku), a także jeden pomnik przyrody nieożywionej – głaz narzutowy (eratyk) w miejscowości Brody o obwodzie 940 cm.
- Użytki ekologiczne (2 obiekty) w Bogusławicach (0,46 ha) i Woźnikach (0,69 ha) – śródpolne i śródleśne ekosystemy bagienne, pełniące istotną rolę w zachowaniu lokalnej retencji wodnej oraz stanowiące ostoje płazów, ptactwa wodno-błotnego i rzadkich gatunków roślinności hydrofilnej.

5.9.2. Grunty leśne

Struktura użytkowania gruntów Gminy Wiejskiej Płońsk wykazuje bardzo niski udział ekosystemów leśnych. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS – BDL), lasy zajmują 6,8% całkowitego obszaru gminy (859,34 ha; grunty leśne ogółem 865,8 ha, 2025 r.), co plasuje jednostkę znacznie poniżej średniej dla powiatu płońskiego oraz średniej wojewódzkiej i krajowej (wynoszącej blisko 30%). Tak niska lesistość jest bezpośrednią konsekwencją uwarunkowań glebowych – wysoki udział żyznych gruntów ornych o dużej przydatności rolniczej (klasy bonitacyjne I–III i IVa) sprawił, że obszar ten od wieków podlegał intensywnej gospodarce rolnej. Charakterystyka lokalnych zasobów leśnych obejmuje następujące cechy:

- Struktura własnościowa i nadzór: Lasy na terenie gminy charakteryzują się dużym rozdrobnieniem przestrzennym i występują w formie niewielkich, rozproszonych kompleksów. Lasy publiczne Skarbu Państwa zajmują 353,3 ha, z czego 352,5 ha pozostaje w zarządzie

Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (Nadleśnictwo Płońsk), natomiast większość (ok. 59%) stanowią lasy prywatne, nad którymi nadzór w zakresie gospodarki leśnej sprawuje Starosta Płoński. Lasy prywatne zajmują 506 ha, z czego 493,5 ha objęto uproszczonymi planami urządzenia lasu (GUS 2025).

- Skład gatunkowy i siedliskowy: Dominującymi typami siedliskowymi są bory mieszane świeże oraz lasy mieszane świeże. W strukturze gatunkowej przeważają drzewostany sosnowe z domieszką brzozy, dębu, olchy (w obniżeniach terenowych i dolinie Płonki) oraz grabu i lipy w żyźniejszych partiach grądowych.
- Bariery i kierunki rozwoju: Z uwagi na wysoką opłacalność produkcji rolnej na żyznych glebach Wysoczyzny Płońskiej, zainteresowanie właścicieli prywatnych zalesianiem gruntów rolnych jest niewielkie. Głównym kierunkiem działań gminy w perspektywie do 2030 roku jest zatem wspieranie zalesień wyłącznie na gruntach najsłabszych klas bonitacyjnych (klasy V–VI) i nieużytkach, a przede wszystkim rozwój zadrzewień śródpolnych, pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg oraz zieleni urządzonej w centrach sołectw, które w warunkach niskiej lesistości przejmują funkcje retencyjne, wiatrochronne i biocenotyczne.

5.9.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zasoby przyrodnicze wykazują najwyższy stopień wrażliwości na dynamiczne zmiany klimatyczne, co wymaga wdrożenia horyzontalnych działań adaptacyjnych o charakterze czynnym:

- Systemowe podnoszenie lesistości gminy: Zwiększanie odporności ekologicznej regionu poprzez horyzontalne stymulowanie i ułatwianie procesów zalesiania gruntów rolnych najsłabszych klas bonitacyjnych (klasy V–VI) oraz nieużytków. Działanie to, realizowane we współpracy z Nadleśnictwem Płońsk, ma na celu długofalowe łagodzenie mikroklimatu, redukcję zjawiska suszy i odbudowę bilansu wodnego.
- Ochrona i odtwarzanie zadrzewień śródpolnych: Promowanie w strukturze rolniczej tworzenia nowych pasów zadrzewień liniowych, zakrzaczeń oraz remiz ptasich. Zadrzewienia śródpolne pełnią horyzontalną rolę adaptacyjną – stanowią naturalne ekologiczne pasy wiatrochronne (chroniące gleby przed opisaną w rozdz. 5.7 erozją eoliczną) oraz lokalnie zatrzymują wilgoć w krajobrazie rolniczym.
- Renaturyzacja i zachowanie korytarzy ekologicznych w dolinach: Ograniczanie technicznej regulacji koryt rzecznych (zlewnia rzeki Płonki) na rzecz zachowania naturalnych terenów zalewowych, łęgów oraz torfowisk niskich. Działania te pozwalają ekosystemom przetrwać gwałtowne fale upałów i susze hydrologiczne, stanowiąc jednocześnie bezkosztowe polderowe strefy retencyjne dla opadów nawalnych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Komponent przyrodniczy jest bezpośrednio eksponowany na ryzyka związane z nadzwyczajnymi zagrożeniami technicznymi, komunikacyjnymi i klimatycznymi:

- Przeciwdziałanie i likwidacja skutków pożarów ekosystemów: Chroniczny problem nielegalnego, wiosennego wypalania traw na łąkach i nieużytkach śródpolnych oraz ryzyko pożarów w rozproszonych kompleksach leśnych (zwłaszcza prywatnych) podczas susz letnich.
- Zabezpieczenie biocenoz wodnych przed katastrofami ADR: Ponieważ przez gminę przebiegają kluczowe trasy S7, DK10 i DK50, poważna awaria transportowa cysterny z chemikaliami na przepuście lub moście stwarza nadzwyczajne zagrożenie dla życia biologicznego rzeki Płonki

Działania edukacyjne

Budowanie tożsamości przyrodniczej oraz odpowiedzialności mieszkańców za stan lokalnego środowiska realizowane jest poprzez celowane działania edukacyjne:

- Kampanie zwalczania Inwazyjnych Gatunków Obcych (IGO): Szeroka edukacja mieszkańców oraz właścicieli nieruchomości ziemskich na temat szkodliwości i metod eliminacji agresywnych gatunków obcych (takich jak nawłoć kanadyjska, rdestowiec ostrokończysty, barszcz Sosnowskiego), które bezpowrotnie niszczą rodzimą bioróżnorodność w dolinach rzecznych i na nieużytkach.
- Edukacja w zakresie ochrony zadrzewień i zakazu wypalania traw: Prowadzenie stałych akcji informacyjnych (we współpracy z KRUS i izbami rolniczymi) uświadamiających rolnikom katastrofalne skutki wypalania łąk (całkowite zniszczenie fauny glebowej, mikroorganizmów i miejsc lęgowych ptactwa śródpolnego) oraz promujących rolę miedz i zakrzaczeń w rolnictwie zrównoważonym.
- Szkolne programy ochrony pomników przyrody i bioróżnorodności: Tworzenie w szkołach podstawowych na terenie gminy ścieżek dydaktycznych, organizacji konkursów wiedzy krajobrazowej oraz angażowanie młodzieży w opiekę nad punktowymi pomnikami przyrody (np. sędziwymi dębami i lipami w parkach podworskich).

Monitoring środowiska

Horyzontalny monitoring zasobów przyrodniczych na terenie gminy wiejskiej Płońsk stanowi podstawę do podejmowania decyzji planistycznych i interwencyjnych:

- Aktualizacja ewidencji pomników przyrody: Prowadzenie regularnego, cyklicznego monitoringu stanu zdrowotnego i dendrologicznego wszystkich zarejestrowanych na terenie gminy pomników przyrody ożywionej w celu terminowego planowania zabiegów konserwatorskich (np. cięcia sanitarne w koronach, wiązania elastyczne).
- Nasadzenia kompensacyjne: Gmina Płońsk realizuje nasadzenia kompensacyjne drzew i krzewów, rekompensujące ubytek zieleni po wycince drzew.
- Monitoring planistyczny form przestrzennych: Rygorystyczny nadzór nad realizacją zapisów miejscowych planów (MPZP) pod kątem nienaruszalności granic stref chronionych krajobrazowo

(w tym stref powiązanych z Nadwkrzańskim Obszarem Chronionego Krajobrazu). Gmina prowadzi stały monitoring w celu niedopuszczenia do lokalizacji zabudowy kubaturowej w kluczowych korytarzach migracyjnych.

- Współpraca z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska (RDOŚ): Wymiana danych monitoringowych w zakresie występowania na terenie gminy stanowisk gatunków roślin, grzybów i zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, a także zgłaszanie ognisk masowego występowania barszczu Sosnowskiego w celu koordynacji zabiegów likwidacyjnych.

Tendencje zmian stanu środowiska

Pozytywne

- Skuteczna ochrona planistyczna doliny rzeki Płonki, Krysko-Jonieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i obszaru Natura 2000 „Aleja Pachnicowa", systematyczna pielęgnacja pomników przyrody i zabytkowych parków podworskich oraz rozwój zieleni urządzonej i zadrzewień w sołectwach.

Negatywne:

- Utrzymująca się bardzo niska lesistość gminy (6,8%) przy braku zainteresowania zalesianiem żyznych gruntów rolnych, fragmentacja siedlisk przez rozpraszanie zabudowy podmiejskiej oraz ekspansja inwazyjnych gatunków obcych (głównie nawłoci kanadyjskiej) w dolinach rzecznych.

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1.Stan aktualny

Zgodnie z ustawą – Prawo ochrony środowiska, poważna awaria to zdarzenie (w szczególności emisja, pożar lub eksplozja), powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w którym występuje jedna lub więcej substancji niebezpiecznych, prowadzące do natychmiastowego powstania poważnego zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi lub dla środowiska, bądź powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Analiza i przeciwdziałanie poważnym awariom w gminie wiejskiej Płońsk realizowane są w oparciu o system zarządzania kryzysowego, we współpracy z:

- Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej (KP PSP) w Płońsku,
- Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska – Delegatura w Ciechanowie,
- Starostwem Powiatowym w Płońsku.

Na obszarze gminy wiejskiej Płońsk oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie (miasto Płońsk) nie funkcjonują zakłady zakwalifikowane na mocy przepisów dyrektywy Seveso III oraz krajowych rozporządzeń jako Zakłady Dużego Ryzyka (ZDR) lub Zakłady Zwiększonego Ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

W stanie aktualnym zewidencjonowane są jednak podmioty gospodarcze i obiekty infrastrukturalne zaliczane do potencjalnych źródeł awarii technicznych i środowiskowych o zasięgu lokalnym. Należą do nich:

- Stacje paliw płynnych i płynnego gazu propan-butan (LPG): Zlokalizowane głównie wzdłuż tras tranzytowych. Przechowywanie znacznych wolumenów substancji ropopochodnych oraz gazów skroplonych stwarza punktowe ryzyko pożarowe, wybuchowe oraz skażenia gruntu.
- Obiekty magazynujące chemię przemysłową, nawozy sztuczne lub środki ochrony roślin na potrzeby sektora rolniczego.
- Przebiegające przez teren gminy sieci gazowe wysokiego i średniego ciśnienia oraz elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia. Awaria (rozszczelnienie gazociągu) stwarza zagrożenie o charakterze kinetyczno-termicznym.

Najważniejszym i krytycznym czynnikiem generującym ryzyko wystąpienia poważnej awarii na obszarze gminy wiejskiej Płońsk jest tranzytowy transport drogowy substancji niebezpiecznych (tzw. towary ADR).
Gmina wiejska Płońsk charakteryzuje się wyjątkowo niekorzystnym z punktu widzenia bezpieczeństwa ekologicznego układem komunikacyjnym, stanowiąc kluczowy węzeł transportowy o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Przez jej obszar przebiegają:

- Droga ekspresowa S7 (Gdańsk – Warszawa),
- Droga krajowa nr 10 (Warszawa – Toruń – Szczecin),
- Droga krajowa nr 50 (tranzytowa obwodnica Warszawy dla ruchu ciężkiego).

Dobowy potok pojazdów ciężarowych na tych trasach jest bardzo wysoki. Największe ryzyko poważnej awarii środowiskowej wiąże się z potencjalną kolizją lub wypadkiem drogowym cysterny paliwowej lub chemicznej.

Skutki środowiskowe potencjalnej awarii transportowej:

- Skażenie wód powierzchniowych: W przypadku rozszczelnienia cysterny w pobliżu mostów i przepustów, substancje toksyczne mogą w ciągu kilkunastu minut skazić rzekę Płonkę i jej dopływy,
- Infiltracja do gruntu: Nagły zrzut kilku metrów sześciennych chemikaliów na nieutwardzone pobocze powoduje natychmiastową degradację profilu glebowego i stwarza długofalowe zagrożenie dla ujęć wód podziemnych (użytkowego poziomu czwartorzędowego, z którego korzysta sieć wodociągowa gminy).

- Wzrost natężenia ruchu: W latach 2017–2025, wraz z oddawaniem do użytku kolejnych odcinków trasy ekspresowej S7 oraz rozwojem gospodarczym kraju, wolumen transportu towarowego (w tym ADR) sukcesywnie wzrastał, podnosząc statystyczne prawdopodobieństwo zaistnienia zdarzenia wypadkowego.
- Podniesienie standardów technicznych dróg (Trend pozytywny): Przebudowa szlaków komunikacyjnych (powstawanie bezkolizyjnych węzłów, pasów awaryjnych oraz nowoczesnych

systemów odwodnienia dróg wyposażonych w separatory ropopochodne i zbiorniki retencyjno-infiltracyjne) znacząco ograniczyła ryzyko ucieczki substancji niebezpiecznych bezpośrednio do środowiska w przypadku drobnych kolizji.

- Klimatyczne czynniki ryzyka: Notowany w ostatnich latach wzrost częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych (nawałnice, huraganowe wiatry, nagłe gołoledzie) stanowi nowy, dynamiczny czynnik potęgujący ryzyko awarii technicznych i katastrof w ruchu lądowym.

5.10.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu zwiększają częstotliwość zjawisk, które mogą wywołać awarię lub utrudnić usuwanie jej skutków: nawalnych opadów, silnych wiatrów, burz, gołoledzi oraz długotrwałych upałów i susz. Na terenie gminy dotyczy to przede wszystkim transportu substancji niebezpiecznych drogami S7, DK10 i DK50, sieci gazowych i elektroenergetycznych oraz infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej. Działania adaptacyjne w tym obszarze obejmują:

- Uwzględnienie zjawisk ekstremalnych w planie zarządzania kryzysowego. Gminny plan zarządzania kryzysowego obejmuje scenariusze nawalnych opadów, wichur, upałów i suszy, w tym procedury ostrzegania mieszkańców (komunikaty IMGW-PIB, Regionalny System Ostrzegania, sołtysi) oraz zastępczego zaopatrzenia w wodę przy przerwach w pracy stacji uzdatniania wody (zadanie ZPA.1.2).
- Przygotowanie jednostek OSP. Doposażenie jednostek w sprzęt do działań podczas zjawisk pogodowych i do ograniczania skutków wycieków substancji niebezpiecznych (sorbenty, sprzęt do wypompowywania wody, oświetlenie, agregaty) oraz poprawa warunków ich działania, w tym rozbudowa budynku OSP Kownaty (zadanie ZPA.1.1).
- Odporność infrastruktury gminnej. Przy modernizacji stacji uzdatniania wody i przepompowni ścieków wskazane jest zapewnienie zasilania awaryjnego, które ograniczy ryzyko przerw w dostawie wody i niekontrolowanego wypływu ścieków podczas długotrwałego braku prądu. Utrzymanie drożności rowów i przepustów oraz rozwój małej retencji ograniczają podtopienia dróg, które przy opadach nawalnych zwiększają ryzyko wypadków.
- Ochrona przeciwpożarowa w okresach suszy. Długotrwałe upały i susze zwiększają ryzyko pożarów traw, nieużytków i lasów, także w pobliżu obiektów, w których magazynuje się paliwa lub gaz (m.in. stacja regazyfikacji LNG w Poczerninie). Gmina prowadzi działania informacyjne na temat zakazu wypalania traw i współpracuje z KP PSP w Płońsku oraz Nadleśnictwem Płońsk przy ogłaszaniu zagrożenia pożarowego.
- Planowanie przestrzenne. W planie ogólnym i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy unikać lokalizowania zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie gazociągów wysokiego ciśnienia, w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz w miejscach narażonych na spływ wód z dróg tranzytowych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Z uwagi na brak na terenie gminy stacjonarnych zakładów dużego lub zwiększonego ryzyka (dyrektywy Seveso III), nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe są w 100% zdominowane przez ryzyka transportowe i awarie infrastruktury przesyłowej:

- Kompensacja ryzyka katastrofy transportowej ADR w zlewni rzeki Płonki: Kluczowym, horyzontalnym celem systemu kryzysowego jest zabezpieczenie ekosystemów wodnych i glebowych przed nagłym zrzutem substancji toksycznych lub ropopochodnych. Działania ratownicze prowadzi Państwowa Straż Pożarna z udziałem jednostek OSP, a gmina zapewnia ich wyposażenie, informowanie mieszkańców i – w razie zagrożenia ujęć – zastępcze zaopatrzenie w wodę.
- Nadzór nad korytarzami magistralnymi gazociągów: Przebieg przez gminę sieci gazowych wysokiego i średniego ciśnienia niesie ryzyko poważnej awarii (rozszczelnienia) podczas niekontrolowanych prac ziemnych.

Działania edukacyjne

Podnoszenie odporności społecznej oraz sprawności reagowania na sytuacje awaryjne realizowane jest poprzez ukierunkowane programy edukacyjne i szkoleniowe:

- Szkolenia specjalistyczne dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP): Finansowe i merytoryczne wspieranie regularnych szkoleń strażaków-ochotników z terenu gminy (zwłaszcza z jednostek włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego – KSRG) w zakresie procedur ratownictwa chemiczno-ekologicznego, poprawnego stosowania dyspergentów, sorbentów oraz zakładania zapór przeciwolejowych.
- Edukacja mieszkańców w zakresie systemów alarmowania i ewakuacji: Prowadzenie akcji informacyjnych na temat funkcjonowania systemów wczesnego ostrzegania (syreny elektroniczne, Regionalny System Ostrzegania, alerty SMS). Mieszkańcy sołectw sąsiadujących z trasami tranzytowymi (np. Siedlin) są edukowani, jak zachować się w przypadku skażenia powietrza toksycznymi chmurami gazowymi (np. bezwzględne uszczelnienie okien, zakaz opuszczania budynków),
- Promocja bezpiecznych zachowań budowlanych (Zasada bezpiecznej odległości): Edukowanie inwestorów prywatnych na temat zakazu prowadzenia jakichkolwiek prac ziemnych przy użyciu ciężkiego sprzętu w pasach technicznych gazociągów i linii energetycznych bez wcześniejszego, formalnego wytyczenia tras przez operatorów sieci.

Monitoring środowiska

Horyzontalny monitoring zagrożeń awaryjnych opiera się na nadzorze technicznym, prewencji planistycznej oraz stałej wymianie danych ze służbami inspekcyjnymi:

- Monitoring planistyczny stref bezpiecznych (MPZP): Rygorystyczne monitorowanie procesów wydawania decyzji o warunkach zabudowy oraz zapisów miejscowych planów w celu

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

uniemożliwienia zbliżania zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej do pasów technologicznych linii wysokich napięć oraz magistral gazowych.

- Współpraca operacyjna z GIOŚ, ITD i Policją: Wspieranie i analiza działań kontrolnych realizowanych na trasach tranzytowych przez Inspekcję Transportu Drogowego (ITD) w zakresie poprawności i legalności przewozu towarów niebezpiecznych ADR, a także stała wymiana informacji z GIOŚ (Delegatura w Ciechanowie) w celu monitorowania tła zanieczyszczeń w rejonach zwiększonego ryzyka wypadkowego.

Tendencje zmian stanu środowiska

Pozytywne:

- Brak zakładów dużego i zwiększonego ryzyka przemysłowego (Seveso III), poprawa bezpieczeństwa ruchu i budowa separatorów substancji ropopochodnych wzdłuż trasy ekspresowej S7 oraz wysokie wyszkolenie i nowoczesne doposażenie gminnych jednostek OSP (w tym OSP Kownaty i OSP Siedlin w KSRG).

Negatywne:

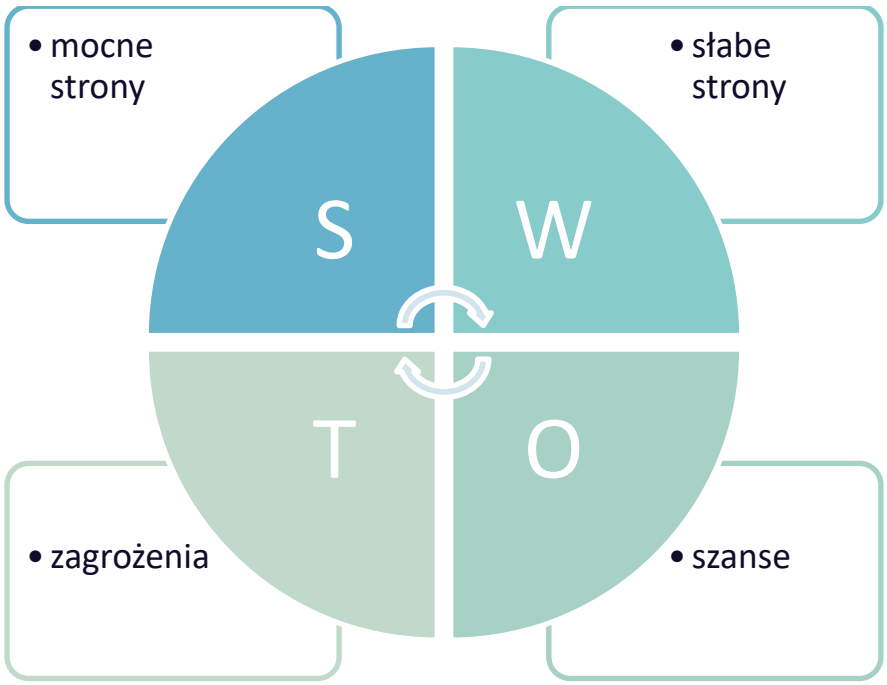
- Stale rosnący tranzyt drogowy materiałów niebezpiecznych (ADR) trasami S7, DK10 i DK50 stwarzający ryzyko skażenia rzeki Płonki w razie wypadku cysterny, przebieg gazociągów wysokiego ciśnienia oraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe zagrażające ciągłości zasilania infrastruktury.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedno z podstawowych narzędzi diagnostycznych wykorzystywanych w planowaniu strategicznym. Jej celem jest kompleksowe uporządkowanie oraz ocena czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które determinują aktualny stan środowiska przyrodniczego Gminy Wiejskiej Płońsk oraz wyznaczają kierunki przyszłych działań naprawczych i rozwojowych w ramach Programu Ochrony Środowiska na lata 2027–2030.

Metoda ta opiera się na podziale zgromadzonego materiału analitycznego na cztery wzajemnie powiązane kategorie:

- Mocne strony (Strengths) – wewnętrzne atuty, zasoby przyrodnicze i infrastrukturalne gminy, które pozytywnie wpływają na jakość środowiska i stanowią solidną bazę do dalszego zrównoważonego rozwoju.
- Słabe strony (Weaknesses) – wewnętrzne bariery, deficyty infrastrukturalne oraz lokalne źródła presji antropogenicznej, które ograniczają możliwości rozwojowe i wymagają podjęcia pilnych działań interwencyjnych.
- Szanse (Opportunities) – korzystne uwarunkowania i trendy zewnętrzne (prawne, finansowe, technologiczne oraz społeczne), których umiejętne wykorzystanie pozwoli zniwelować zdiagnozowane problemy ekologiczne.
- Zagrożenia (Threats) – zewnętrzne czynniki ryzyka oraz niekorzystne zjawiska przyrodnicze, gospodarcze lub demograficzne, które mogą utrudniać realizację celów środowiskowych lub prowadzić do degradacji lokalnych ekosystemów.

Rysunek 4 Pojęcie SWOT

Poniższa macierz prezentuje syntetyczne zestawienie kluczowych uwarunkowań środowiskowych Gminy Płońsk. Została ona opracowana na podstawie szczegółowej diagnozy

poszczególnych komponentów środowiska, wniosków z realizacji poprzedniego Programu Ochrony Środowiska, zapisów Strategii Rozwoju Gminy Płońsk na lata 2025–2035 oraz wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród Radnych Gminy.

Tabela 20 Analiza SWOT

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
Ochrona klimatu i jakość powietrza, w tym adaptacje do zmian klimatu	• Efektywna infrastruktura wsparcia mieszkańców: Stałe i sprawne funkcjonowanie punktu konsultacyjno-informacyjnego Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze" w Urzędzie Gminy. • Aktywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych: Skuteczne aplikowanie o fundusze celowe (np. z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach instrumentów typu „Mazowsze dla czystego powietrza" czy „Mazowsze bez smogu"), • Dynamiczny rozwój mikroinstalacji OZE: Wyraźny, samoistny oraz stymulowany dotacjami wzrost liczby indywidualnych instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła oraz kolektorów słonecznych w nowo budowanym sektorze mieszkalnym (szczególnie w strefie podmiejskiej). • Modernizacja obiektów użyteczności publicznej: Sukcesywna, głęboka termomodernizacja budynków komunalnych (m.in. szkoła podstawowa w Lisewie i budynek w Arcelinie w latach 2024–2025) połączona z wymianą starych kotłowni węglowych na ekologiczne źródła ciepła (pompy ciepła, kotły na pellet o podwyższonym standardzie).	• Utrzymujący się problem „niskiej emisji": Znaczny udział przestarzałych, nieefektywnych kotłów grzewczych na paliwa stałe (węgiel, drewno), niespełniających wymogów Ekoprojektu, zlokalizowanych głównie w starej, rozproszonej zabudowie zagrodowej. • Zjawisko smogu zimowego: Sezonowe przekroczenia dopuszczalnych stężeń pyłów zawieszonych (PM10 i PM2.5) oraz benzo(a)pirenu w okresach grzewczych przy niesprzyjających warunkach atmosferycznych (inwersja temperatury, cisza wietrzna). • Niski stopień świadomości w starych gospodarstwach: Opór części mieszkańców (często wywołany wykluczeniem ekonomicznym) przed rezygnacją z najtańszych, gorszej jakości paliw stałych na rzecz droższych mediów (gaz, energia elektryczna). • Deficyt zieleni izolacyjnej i adaptacyjnej: Brak systemowo zaprojektowanych, wielkopowierzchniowych założeń błękitno-zielonej infrastruktury w sołectwach o intensywnej zabudowie, co ogranicza naturalne chłodzenie terenu w czasie upałów i redukcję zanieczyszczeń.	•Wsparcie finansowe z FEM 2021–2027, FEnIKS i funduszy ochrony środowiska: dostępność środków europejskich i krajowych do 2029 r. oraz nowa perspektywa finansowa UE 2028–2034, dedykowanych na transformację energetyczną, tworzenie lokalnych społeczności energetycznych (klastry energii, spółdzielnie) oraz adaptację do zmian klimatu. • Restrykcje Uchwały Antysmogowej dla Mazowsza: Całkowite wejście w życie rygorystycznych przepisów zakazujących eksploatacji kotłów klas niższych niż 3, 4 i 5zakazujących eksploatacji kotłów pozaklasowych (od 2023 r.) oraz kotłów klas 3 i 4 (od 1 stycznia 2028 r.), co stanowi silny, horyzontalny bodziec prawny zmuszający właścicieli nieruchomości do modernizacji systemów grzewczych. • Rozwój technologii budownictwa pasywnego: Spadek kosztów technologii energooszczędnych i OZE, zwiększający ich dostępność dla przeciętnego inwestora indywidualnego. • Edukacja klimatyczna młodego pokolenia: Możliwość finansowania szeroko zakrojonych kampanii edukacyjnych w szkołach podstawowych na terenie gminy, kształtujących proekologiczne postawy od najmłodszych lat.	• Nasilenie ekstremalnych zjawisk meteorologicznych: Wzrost częstotliwości i gwałtowności huraganowych wiatrów, nawalnych deszczy wywołujących podtopienia lokalne, gradobicia oraz długotrwałych fal upałów niszczących infrastrukturę napowietrzną i uprawy rolnicze. • Zjawisko ubóstwa energetycznego: Wysokie i niestabilne ceny nośników energii (prąd, gaz, biomasa), które mogą zablokować procesy decyzyjne mieszkańców w zakresie wymiany pieców lub prowadzić do ponownego spalania odpadów/paliw zakazanych. • Susze hydrologiczne i glebowe (Stepowienie Mazowsza): Długofalowe zmiany klimatyczne drastycznie obniżające wilgotność gleb i poziom wód aluwialnych, co bezpośrednio uderza w strukturę rolniczą gminy.
Zagrożenie hałasem	• Bezkolizyjna infrastruktura węzłowa: Sukcesywna przebudowa głównych arterii komunikacyjnych na parametry dróg ekspresowych i bezkolizyjnych, co eliminuje konieczność nagłego hamowania i przyspieszania ciężkich składów ciężarowych (redukcja hałasu dynamicznego). • Lokalizacja nowej zabudowy z uwzględnieniem stref buforowych: Egzekwowanie w miejscowych planach	• Skrajnie niekorzystny liniowy układ komunikacyjny: Przebieg przez samo serce i obrzeża gminy trzech gigantycznych arterii transportowych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym: drogi ekspresowej S7, drogi krajowej nr 10 oraz drogi krajowej nr 50 (tranzytowa obwodnica Warszawy dla ruchu ciężkiego).	• Presja prawna na zarządców dróg krajowych (GDDKiA): Możliwość wykorzystania okresowych map akustycznych i przeglądów ekologicznych do formalnego wymuszenia na Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad budowy nowych ekranów akustycznych, wałów	• Liniowy wzrost potoku pojazdów ciężkich: Stały, prognozowany wzrost liczby samochodów ciężarowych (TIR) poruszających się korytarzem S7 i DK50, wynikający z rozwoju logistycznego i gospodarczego kraju, całkowicie niwelujący efekty dotychczasowych działań wyciszających. • Zmiany tras tranzytowych: Ryzyko okresowego przekierowania ciężkiego ruchu na drogi niższych

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
	zagospodarowania przestrzennego (MPZP) odpowiednich odległości linii zabudowy mieszkaniowej od krawędzi jezdni dróg krajowych. • Naturalne bariery geomorfologiczne i roślinne: Istnienie pasów zieleni wysokiej, lasów oraz zadrzewień śródpolnych, które w sposób naturalny pochłaniają i rozpraszają fale akustyczne w kierunku przyległych terenów rolniczych i mieszkalnych.	• Przekroczenia norm hałasu w środowisku: Stała, całodobowa emisja fal akustycznych o wysokim natężeniu w sołectwach bezpośrednio przylegających do wyżej wymienionych tras (np. Siedlin), negatywnie wpływająca na komfort życia i zdrowie psychofizyczne mieszkańców (stres akustyczny, zaburzenia snu). • Wzrost hałasu wewnątrzsołeckiego: Sukcesywne niszczenie nawierzchni dróg gminnych przez ciężki sprzęt rolniczy oraz samochody ciężarowe, co generuje podwyższony hałas wibracyjny na lokalnych wybojach.	ziemnych oraz stosowania tzw. „cichych nawierzchni" (asfaltów porowatych). • Wdrażanie stref uspokojenia ruchu: Możliwość projektowania na drogach powiatowych i gminnych fizycznych i prawnych ograniczeń prędkości (strefy „Tempo 30", szykany, ronda) wewnątrz terenów zabudowanych. • Nowoczesne technologie stolarki okiennej: Rosnąca popularność okien o wysokim wskaźniku izolacyjności akustycznejRw, stosowanych powszechnie w nowym budownictwie mieszkaniowym.	kategorii w czasie prac remontowo-budowlanych lub wypadków drogowych, co nagle eksponuje na hałas obszary dotychczas ciche.
Pola elektromagnetyczne	• Brak emiterów wielkoobszarowych: Całkowity brak na terenie gminy wiejskiej ciężkiego przemysłu energochłonnego, hutniczego czy wielkich centrów nadawczych o charakterze radiowo-telewizyjnym dalekiego zasięgu. • Państwowy, rzetelny monitoring środowiskowy: Prowadzenie regularnych, niezależnych pomiarów kontrolnych natężenia pól elektromagnetycznych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) oraz Państwową Inspekcję Sanitarną (Sanepid). • Prawidłowe lokalizowanie napowietrznych linii NN: Wszystkie linie elektroenergetyczne najwyższych napięć przebiegają przez tereny typowo rolnicze, z zachowaniem skrajni bezpieczeństwa od skupisk ludzkich.	• Lokalne konflikty społeczne: Rosnący opór i protesty grup mieszkańców sołectw podmiejskich wobec planów lokalizacji nowych stacji bazowych telefonii komórkowej (masztów 5G) w bliskim sąsiedztwie działek budowlanych.	• Transparentność danych pomiarowych: Powszechny dostęp do ogólnopolskiego systemu SI2PEM, umożliwiający każdemu mieszkańcowi gminy natychmiastowe, zdalne zweryfikowanie aktualnego poziomu PEM w jego bezpośrednim otoczeniu. • Innowacje w zakresie anten kierunkowych: Wdrażanie nowoczesnych systemów nadawczych o precyzyjnie ukształtowanej wiązce (anteny adaptacyjne), które minimalizują tzw. listki boczne emisji, drastycznie zmniejszając poziom PEM docierający do powierzchni ziemi.	• Eksploatacyjny wzrost zapotrzebowania na pasmo: Konieczność drastycznej rozbudowy i zagęszczenia sieci nadajników komórkowych wymuszona przez procesy suburbanizacji i gigantyczny wzrost transferu danych mobilnych przez mieszkańców i firmy logistyczne. • Samowole lub błędy instalacyjne: Ryzyko niezgodnego z projektami technicznymi montażu urządzeń nadawczych przez operatorów zewnętrznych, prowadzące do punktowego nakładania się fal i lokalnych przekroczeń norm bezpiecznych.
Gospodarowanie wodami	• Naturalna morfologia doliny rzeki Płonki: Zachowanie w dużej mierze naturalnego, meandrującego charakteru koryta głównego rzeki wraz z przyległymi terenami zalewowymi (łąki, szuwary), co stanowi potężny, bezkosztowy bufor retencji korytowej i dolinowej. • Rozbudowana sieć melioracji szczegółowej: Istnienie gęstej sieci rowów melioracyjnych na terenach rolniczych, zarządzanych przez spółki wodne, umożliwiających (przy prawidłowej eksploatacji) sterowanie stosunkami wodnymi. • Niska presja przemysłowa na rzeki: Brak dużych, zrzutów ścieków przemysłowych bezpośrednio do cieków	• Chroniczny spadek poziomu wód gruntowych: Postępujący proces obniżania się zwierciadła pierwszego poziomu wodonośnego, objawiający się okresowym wysychaniem mniejszych rowów, cieków oraz drastycznym spadkiem wydajności lokalnych studni kopanych. • Zły stan techniczny urządzeń wodnych: Wiele urządzeń melioracyjnych, zastawek i jazów na terenie gminy jest zdegradowanych lub porzuconych, co uniemożliwia zatrzymywanie wód odpływowych i prowadzi do	• Krajowe programy rozwoju Retencji: Możliwość pozyskania bardzo dużych funduszy (np. z programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) na odtwarzanie małej retencji, budowę zastawek, renaturyzację małych cieków oraz tworzenie stawów retencyjnych. • Nowelizacja Prawa Wodnego (Zrównoważone wody opadowe): Wdrożenie mechanizmów zachęt finansowych dla mieszkańców i przedsiębiorców zbierających	• Zjawisko permanentnej suszy hydrologicznej: Postępujące zmiany klimatyczne charakteryzujące się długimi okresami bezopadowymi, całkowicie wysuszające profil glebowy i niszczące ekosystemy zależne od wód. • Gwałtowne powodzie błyskawiczne (Flash floods): Ryzyko wystąpienia punktowych, ekstremalnych opadów nawalnych, które na terenach uszczelnionych nie nadążą infiltrować i doprowadzą do lokalnych podtopień infrastruktury mieszkalnej i drogowej.

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
	powierzchniowych gminy, co pozwala zachować zadowalający stan fizykochemiczny wód powierzchniowych.	bezpowrotnego odpływu wody w okresach wiosennych roztopów. • Zjawisko antropogenicznej antropopresji (Uszczelnianie gruntu): Drastyczny wzrost powierzchni zabetonowanych i zaasfaltowanych (podjazdy, dachy hal logistycznych, parkingi) w sołectwach podmiejskich, co niszczy retencję infiltracyjną i zamienia opady w gwałtowny odpływ powierzchniowy.	wodę deszczową (np. programy typu „Moja Woda”). • Współpraca z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie: Realizacja wspólnych, wielkoobszarowych projektów retencji korytowej na rzece Płonce w celu przeciwdziałania skutkom suszy.	
Gospodarka wodno- ściekowa	• Powszechny, stabilny dostęp do wody sieciowej: Gmina wiejska Płońsk osiągnęła bardzo wysoki, dojrzały i bliski pełnego nasycenia poziom zwodociągowania, wynoszący w 2025 roku 98,5% (GUS). Sieć rozdzielcza mierzy ponad 236 km i charakteryzuje się dobrą wydajnością technologiczną. • Cyfryzacja i automatyzacja sieci (Wdrożenie KPO): Zakończenie wielkiego, kluczowego projektu modernizacyjnego polegającego na montażu ponad 3,2 tysiąca nowoczesnych wodomierzy wyposażonych w moduły zdalnego odczytu radiowego, co pozwala na natychmiastowe wykrywanie ukrytych wycieków i radykalne ograniczenie strat wody w sieci dystrybucyjnej. • Uregulowana jakość wody komunalnej: Woda dostarczana z gminnych Stacji Uzdatniania Wody (SUW) podlega rygorystycznemu nadzorowi laboratoryjnemu i spełnia wszystkie parametry sanitarno-epidemiologiczne wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.	• Rażąca, krytyczna dysproporcja infrastrukturalna: Drastyczna luka pomiędzy stopniem zwodociągowania (98,5%) a stopniem skanalizowania gminy, który wynosi zaledwie 12,4% (długość sieci kanalizacyjnej to tylko 12,1 km w 2025 r.). Generuje to potężny asynchronizm ekologiczny • Brak własnego zaplecza oczyszczania: Gmina nie posiada własnej, centralnej oczyszczalni ścieków komunalnych, przez co system jest w 100% uzależniony od przepustowości i polityki cenowej Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Płońsku • Dominacja systemów bezodpływowych (Szamb): Blisko 88% mieszkańców gminy nie korzysta z kanalizacji i w większości odprowadza ścieki do zbiorników bezodpływowych, co generuje olbrzymie koszty logistyczne i stwarza ciągłe ryzyko eksploatacji zbiorników o wątpliwej szczelności.	• Rozbudowa zintegrowanej Aglomeracji Płońsk: Możliwość sukcesywnej, etapowej budowy sieci kanalizacji sanitarnej w sołectwach o najwyższej gęstości zabudowy bezpośrednio graniczących z miastem (Bońki, Szeromin, Szerominek, Skarżyn, Arcelin – aglomeracja Płońsk) i bezpośrednie wpinanie ich do kolektorów miejskich. • Dotacje celowe na przydomowe oczyszczalnie ścieków: Uruchomienie gminnych lub unijnych programów dofinansowań do budowy nowoczesnych, biologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach o zabudowie rozproszonej, gdzie budowa kanalizacji liniowej jest ekonomicznie bezużyteczna. • Zaostrzenie dyscypliny kontrolnej szamb: Pełne wykorzystanie instrumentów prawnych (elektroniczny rejestr, kontrole dowodów wywozu raz na dwa lata) do stuprocentowego uszczelnienia obrotu nieczystościami ciekłymi na terenie gminy.	• Katastrofalne skażenie wód podziemnych: Długofalowa infiltracja biogenów (azotanów, fosforanów) oraz zanieczyszczeń mikrobiologicznych z nieszczelnych szamb bezpośrednio do czwartorzędowych poziomów wodonośnych, grożąca wyłączeniem z eksploatacji ujęć wody pitnej. • Dramatyczny wzrost kosztów asenizacji: Drastyczny wzrost cen usług świadczonych przez firmy asenizacyjne (koszty paliwa, opłat za zrzut ścieków w oczyszczalni miejskiej), co może skłaniać nieuczciwych użytkowników do nielegalnego opróżniania szamb do rowów lub na pola.
Zasoby geologiczne	• Zasobna baza surowców okruchowych: Udokumentowane, bogate zasoby kopalin pospolitych – 68 złóż piasków i żwirów oraz 15 złóż surowców ilastych (PIG-PIB, 2022), gwarantując niezależność w dostępie do podstawowych materiałów budowlanych. • Korzystne warunki eksploatacji: Złoża zlokalizowane są w strefach przypowierzchniowych (utwory fluwioglacjalne	• Trwała antropogeniczna deformacja krajobrazu: Powstawanie głębokich wyrobisk odkrywkowych, które bezpowrotnie niszczą naturalną rzeźbę terenu, strukturę geologiczną oraz profil glebowy w miejscu wydobycia. • Problem nielegalnego poboru kruszyw: Występowanie rozproszonego zjawiska tzw. „dzikich wyrobisk”, gdzie osoby prywatne	• Rygorystyczna rekultywacja przyrodnicza: Wykorzystanie procesów zamknięcia kopalń do tworzenia nowych, cennych nisz ekologicznych – zalesianie wyrobisk suchych lub tworzenie sztucznych zbiorników wodnych podnoszących bioróżnorodność i małą retencję (rekultywacja w kierunku wodno-leśnym).	• Lokalne zaburzenia hydrogeologiczne: Przecięcie przez głębokie wyrobisko odkrywkowe zwierciadła wód gruntowych, skutkujące powstaniem lokalnego leju depresji, osuszeniem okolicznych gruntów rolnych i zanikiem wody w studniach gospodarskich. • Porzucanie wyrobisk bez rekultywacji: Ryzyko upadłości podmiotów eksploatujących i

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
	i sandrowe), co pozwala na ich tanią eksploatację prostą metodą odkrywkową. • Jasne procedury koncesyjne: Pełna integracja działań gminy ze Starostwem Powiatowym w Płońsku oraz Okręgowym Urzędem Górniczym w zakresie nadzoru nad prawnym wydobywaniem kopalin.	pobierają piasek na własne cele gospodarcze bez koncesji, niszcząc środowisko i stwarzając zagrożenie wypadkowe. • Uciążliwość transportowa eksploatacji kopalin: Intensywny ruch ciężkich samochodów samowyładowczych (wanien) w rejonie legalnych kopalń, generujący pył, hałas oraz niszczący lokalną sieć dróg asfaltowych.	• Planistyczna ochrona złóż przed zabudową: Wprowadzenie zapisów chroniących udokumentowane złoża w nowym Planie Ogólnym Gminy, co uniemożliwi ich bezpowrotne zablokowanie przez nową zabudowę mieszkaniową. • Substytucja kruszyw naturalnych wtórnymi: Promocja recyklingu gruzu budowlanego i destruktu asfaltowego, co zmniejsza popyt na surowce pierwotne ze złóż geologicznych.	pozostawienie zdewastowanego terenu bez przeprowadzenia prac naprawczych, co zmusza samorząd do kosztownej rekultywacji zastępczej.
Gleby	• Wybitnie wysoka jakość bonitacyjna zasobów: Gmina Płońsk posiada unikalne w skali regionu, bardzo dobre warunki glebowe. Gleby chronione najwyższych klas przydatności rolniczej (klasy II–III) stanowią ok. 26% użytków rolnych gminy (średnio w powiecie 22%), a najwięcej jest ich w sołectwach Michowo, Poświętne, Ćwiklin i Siedlin • Brak obszarów skażenia przemysłowego: Pomiary chemiczne potwierdzają, że poziomy metali ciężkich i substancji toksycznych w profilu glebowym gminy mieszczą się w granicach tła naturalnego (brak trwałego skażenia przemysłowego powierzchni ziemi).	• Trwała utrata gleb najwyższych klas (Odrolnienia): Ogromna, permanentna presja inwestycyjna i urbanistyczna wynikająca z suburbanizacji wokół Płońska. • Powszechne i głębokie zakwaszenie gleb: Znaczna część użytków rolnych ma odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny. Wynika to ze specyfiki skały macierzystej, ale jest drastycznie potęgowane przez stosowanie fizjologicznie kwaśnych nawozów azotowych, co blokuje przyswajanie mikroelementów przez rośliny. • Spadek zawartości materii organicznej (Humusu): Monokulturowa uprawa zbóż i kukurydzy w części gospodarstw bez adekwatnego nawożenia organicznego (obornik, kompost) prowadzi do powolnego wyjaławiania gleb i niszczenia ich struktury gruzełkowatej.	• Ogólnopolski Program Regeneracji Gleb poprzez Wapnowanie: Możliwość szerokiego, systemowego pozyskiwania przez rolników dofinansowań z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska na zakup wapna nawozowego, co pozwoli radykalnie poprawić odczyn pH gleb w gminie. • Wdrożenie Ekoschematów w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR): Finansowe stymulowanie rolników do stosowania praktyk proekologicznych, takich jak uprawa uproszczona (bezorkowa), mulczowanie, stosowanie poplonów, co chroni strukturę gleby i podnosi zawartość próchnicy. • Rygorystyczna polityka planistyczna gminy: Wprowadzenie w dokumentach strategicznych ograniczeń lokalizacji zabudowy na gruntach rolnych klas I–III i kierowania jej w pierwszej kolejności na grunty słabsze.	• Intensyfikacja procesów erozji eolicznej (Wietrznej): Zmiany klimatyczne powodujące bezśnieżne, suche zimy oraz gwałtowne wiosenne porywy wiatru na otwartych przestrzeniach polowych, co prowadzi do mechanicznego wywiewania najcenniejszej, próchnicznej warstwy gleby. • Wtórna chemizacja i zasolenie wzdłuż tras S7/DK50: Ryzyko trwałego skażenia pasów gleby przylegających do dróg krajowych metalami ciężkimi pochodzącymi ze ścierania opon i klocków hamulcowych oraz zasolenia gleb związanego z zimowym utrzymaniem dróg (sól drogowa).
Gospodarka odpadami	• Rewelacyjne wyniki ograniczenia składowania bioodpadów: Wskaźnik masy odpadów biodegradowalnych kierowanych na składowiska wyniósł zaledwie 11,40%, co oznacza gigantyczny zapas w stosunku do dopuszczalnego limitu ustawowego (maksymalnie 35%). • Wydajny Punkt Selektywnej Zbiórki (PSZOK): Sprawnie funkcjonujący, stacjonarny PSZOK zapewniający bezpłatny odbiór od mieszkańców wszystkich frakcji problemowych	• Niedopuszczalnie wysoki udział frakcji zmieszanej: Odpady komunalne niesegregowane (kod 20 03 01) stanowią wciąż aż 53,20% całkowitego strumienia odpadów generowanych w gminie (ponad 1,6 tys. Mg rocznie). Świadczy to o niedoskonałości systemów segregacji u źródła na części nieruchomości. • Niedotrzymanie poziomu recyklingu w 2025 r.: 46,8% wobec wymaganych 55% (art. 3b	• Implementacja Gospodarki o Obiegu Zamkniętym (GOZ): Wdrażanie systemowych modeli unijnych polegających na maksymalizacji odzysku surowców bezpośrednio w procesach technologicznych. • Masowy rozwój przydomowych kompostowników: Uruchomienie szerokiego programu dotowania kompostowników plastikowych lub drewnianych dla mieszkańców sołectw wiejskich w celu	• Dramatyczny, skokowy wzrost wymogów recyklingu w latach 2026–2030: Przepisy unijne nakazują coroczny wzrost wymaganego poziomu recyklingu aż do osiągnięcia 60% w 2030 roku. Bez radykalnego uszczelnienia segregacji i drastycznego zmniejszenia masy odpadów zmieszanych, gminie realnie grożą kary pieniężne nakładane przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. • Pojawianie się dzikich wysypisk śmieci: Ryzyko podrzucania odpadów wielkogabarytowych lub

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
	i niebezpiecznych, charakteryzujący się wysokim wskaźnikiem zbiórki gabarytów (kod 20 03 07) i opon (kod 16 01 03). • Nowoczesne zaplecze regionalne: Oparcie systemu o nowoczesną instalację komunalną – Zakład Zagospodarowania Odpadów w Poświętnem (instalacja MBP) oraz bliskość legalnego Składowiska Odpadów w Dalanówku.	ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach), co naraża gminę na karę pieniężną wymierzaną przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. • Wysokie koszty logistyczne systemu: Rozproszony charakter sołectw wiejskich generuje długie trasy przejazdu śmieciarek, co przekłada się na wysokie koszty transportu i drastycznie podnosi stawkę opłaty „śmieciowej" dla mieszkańców. • Problem odpadów rolniczych: Generowanie przez sektor agro specyficznych, trudnych w utylizacji odpadów niekomunalnych (folie po silosach, siatki do balotów, opakowania po środkach ochrony roślin), które okresowo zalegają na terenie gospodarstw.	całkowitego zatrzymania bioodpadów (kod 20 02 01) na nieruchomościach, co drastycznie obniży masę odpadów transportowanych i koszty systemu. • Wdrożenie ogólnokrajowego Systemu Kaucyjnego: Przejęcie części strumienia opakowań plastikowych i puszek przez automaty kaucyjne w sklepach, co odciąży system gminny i automatycznie podniesie wskaźniki czystości surowca.	poremontowych do lasów, przydrożnych rowów lub na tereny nieużytków przez nieuczciwe podmioty budowlane lub mieszkańców unikających opłat.
Zasoby przyrodnicze	• Kluczowe korytarze ekologiczne dolin rzecznych: Główna oś przyrodnicza gminy – dolina rzeki Płonki wraz z przyległymi biocenozami łąkowymi, łęgowymi i torfowiskowymi – stanowi naturalny, stabilny korytarz migracji fauny i flory o znaczeniu ponadlokalnym. • Obecność obszarowych form ochrony: Krysko-Joniecki i Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 „Aleja Pachnicowa", 11 pomników przyrody i 2 użytki ekologiczne (łącznie ok. 6,5% powierzchni gminy). • Zarejestrowane punktowe pomniki przyrody: Istnienie na terenie gminy cennych, wiekowych okazów drzew (głównie dęby szypułkowe i lipy w parkach podworskich), chronionych prawnie jako pomniki przyrody.	• Skrajnie niska, alarmująca lesistość gminy: Lasy i grunty leśne zajmują zaledwie 6,8% struktury powierzchniowej gminy, co jest wynikiem drastycznie niskim na tle województwa (23,5%) i kraju (29,6%) • Rozdrobnienie struktury własnościowej lasów: Ogromna większość kompleksów leśnych znajduje się w rękach prywatnych osób fizycznych. Lasy te są podzielone na wąskie, rozproszone działki, co całkowicie uniemożliwia prowadzenie racjonalnej, profesjonalnej gospodarki leśnej i ochrony fitosanitarnej. • Procesy synantropizacji i utraty naturalności: Silna antropopresja w strefie podmiejskiej (Siedlin) prowadzi do wypierania gatunków płochliwych i wrażliwych na rzecz gatunków synantropijnych, przystosowanych do bliskości człowieka.	• Systemowe zalesianie gruntów marginalnych: Wykorzystanie unijnych dotacji w ramach Wspólnej Polityki Rolnej na zalesianie gruntów rolnych najsłabszych klas bonitacyjnych (klasy V–VI) oraz nieużytków, co pozwoli sukcesywnie podnosić lesistość gminy. • Odtwarzanie i prawna ochrona zadrzewień śródpolnych: Finansowanie tworzenia nowych pasów zadrzewień liniowych i remiz ptasich, pełniących funkcję barier wiatrochronnych (ochrona gleb przed erozją eoliczną) oraz ostoi bioróżnorodności. • Rozwój turystyki kwalifikowanej i edukacji przyrodniczej: Budowa ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych wzdłuż doliny rzeki Płonki, podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców i promujących ochronę czynną.	• Niepowstrzymana ekspansja Inwazyjnych Gatunków Obcych (IGO): Masowe zarastanie nieużytków, obrzeży lasów i dolin rzecznych przez obce gatunki roślinne (nawłoć kanadyjska, rdestowiec ostrokończysty, robinia akacjowa, barszcz Sosnowskiego), co prowadzi do całkowitego wyparcia rodzimych gatunków flory. • Wysychanie siedlisk zależnych od wody: Długotrwałe susze klimatyczne powodujące degradację i bezpowrotne zanikanie unikalnych ekosystemów torfowisk niskich i lasów olszowych w dolinach rzecznych. • Wiosenne wypalanie traw: Chroniczny, coroczny problem nielegalnego wypalania pozostałości roślinnych na łąkach i nieużytkach śródpolnych, niszczący faunę glebową, gniazda ptaków oraz stwarzający gigantyczne ryzyko pożarów leśnych.

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
Zagrożenie poważnymi awariami i nadzwyczajne zagrożenia środowiska	• Brak stacjonarnych obiektów wysokiego ryzyka dyrektywy SEVESO: Na terenie gminy wiejskiej Płońsk nie funkcjonuje żaden zakład przemysłowy sklasyfikowany jako Zakład Dużego Ryzyka (ZDR) lub Zakład Zwiększonego Ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. • Wysoka sprawność operacyjna ratownictwa ochotniczego: Przygotowanie lokalnych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), z których kluczowe są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). • Bliskość profesjonalnego zaplecza PSP: Bezpośrednie sąsiedztwo Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Płońsku, dysponującej specjalistycznym sprzętem ratownictwa technicznego i ekologicznego. • Sprawny system zarządzania kryzysowego: Aktualny, cyklicznie weryfikowany Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego	• Ekstremalne, krytyczne liniowe zagrożenie transportowe (ADR): Przebieg przez teren gminy kluczowego w skali kraju węzła drogowego (S7, DK10, DK50). Dobowo trasami tymi przemieszczają się setki ciężkich cystern przewożących substancje skrajnie niebezpieczne: paliwa płynne, gazy skroplone (LPG), substancje żrące, toksyczne i wybuchowe (towary klasy ADR) • Wysokie ryzyko katastrofy w ruchu lądowym: Duże natężenie ruchu i specyfika skrzyżowań dróg krajowych podnoszą statystyczne prawdopodobieństwo zderzenia z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne. • Zagęszczenie podziemnej infrastruktury przesyłowej: Przebieg przez gminę magistralnych gazociągów wysokiego i średniego ciśnienia oraz sieci elektroenergetycznych najwyższych napięć, narażonych na uszkodzenia mechaniczne podczas niekontrolowanych prac ziemnych.	• Modernizacja systemów osłonowych dróg krajowych: Sukcesywna budowa przez GDDKiA wzdłuż S7 i DK50 nowoczesnych systemów odwodnienia pasów drogowych wyposażonych w automatyczne zastawki zamykające, osadniki zawiesin oraz separatory substancji ropopochodnych, co w razie wypadku zatrzymuje rozlaną chemię wewnątrz infrastruktury drogowej. • Finansowanie specjalistycznego sprzętu dla OSP: Możliwość pozyskania dotacji z funduszy unijnych i wojewódzkich na zakup dla gminnych jednostek strażackich nowoczesnych zestawów ratownictwa chemiczno-ekologicznego (sorbenty, zapory pływające, poduszki uszczelniające cysterny). • Prowadzenie wspólnych ćwiczeń międzyresortowych: Organizacja cyklicznych, pozorowanych akcji ratowniczych na drogach S7/DK50 z udziałem OSP, PSP, Policji i Inspekcji Transportu Drogowego (ITD) w celu wypracowania automatyzmu procedur ratunkowych.	• Katastrofalna w skutkach awaria transportowa w zlewni rzeki Płonki: Rozszczelnienie wielkotonażowej cysterny z toksycznymi chemikaliami na moście lub przepuście drogowym, skutkujące natychmiastowym zrzutem substancji do rzeki Płonki. Może to w ciągu kilku godzin doprowadzić do całkowitego skażenia biologicznego cieków powierzchniowych oraz infiltracji toksyn do ujęć wodnych. • Ekstremalne anomalie pogodowe jako zapalnik awarii: Ryzyko zerwania napowietrznych linii energetycznych lub uszkodzenia stacji transformatorowych przez orkany i gwałtowne burze, co może wywołać długotrwały blackout (brak zasilania) i wtórnie sparaliżować pracę Stacji Uzdatniania Wody (SUW) czy przepompowni ścieków.

7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie Gminy Płońsk

7.1. Diagnoza ekspercka uwarunkowań i presji ekologicznych

Identyfikacja i hierarchizacja kluczowych problemów środowiskowych na obszarze Gminy Płońsk stanowi fundamentalny element etapu diagnostycznego Programu Ochrony Środowiska. Stanowiska te wynikają bezpośrednio ze specyfiki przestrzenno-gospodarczej jednostki, na którą nakładają się trzy sprzeczne wektory: intensywne procesy suburbanizacji rezydencjonalnej wokół sąsiadującego Miasta Płońsk, intensywny charakter gospodarki agrarnej (obejmujący 87,8% powierzchni strukturalnej gminy) oraz unikalne w skali województwa mazowieckiego obciążenie liniowe krajowymi i międzynarodowymi szlakami transportowymi. Interdyscyplinarne analizy stanu środowiska pozwoliły na wyodrębnienie dziesięciu obligatoryjnych obszarów problemowych:

1. Ochrona klimatu i jakość powietrza:
   - Dominacja niskiej emisji z sektora komunalno-bytowego: Utrzymujący się wysoki udział przestarzałych, bezklasowych kotłów grzewczych na paliwa stałe (węgiel, drewno) w starej zabudowie zagrodowej generuje punktowe, zimowe epizody smogowe, skutkujące przekroczeniami poziomów docelowych rakotwórczego benzo(a)pirenu w pyle PM10.
   - Deficyt zieleni adaptacyjnej: Niedobór systemowo zaprojektowanej błękitno-zielonej infrastruktury w nowo wznoszonych osiedlach ogranicza naturalny potencjał mitygacyjny gminy i zwiększa jej wrażliwość na ekstremalne zjawiska meteorologiczne.
2. Zagrożenie hałasem:
   - Ponadnormatywna presja akustyczna korytarzy tranzytowych: Całodobowa, wysokotonażowa emisja hałasu komunikacyjnego z tras ekspresowych S7 oraz dróg krajowych DK10 i DK50 generuje ryzyko przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu przy zabudowie, dotykając bezpośrednio mieszkańców sołectw przylegających do pasów technologicznych (w szczególności Siedlina, Bońków i Poczernina).
3. Pola elektromagnetyczne (PEM):
   - Ryzyko konfliktów społecznych wokół infrastruktury telekomunikacyjnej: Rozbudowa stacji bazowych (5G) w strefie podmiejskiej wymaga rzetelnego informowania mieszkańców; pomiary PMŚ nie wykazują przekroczeń poziomów dopuszczalnych.
4. Gospodarowanie wodami:
   - Postępujący proces suszy hydrologicznej: Chroniczne obniżanie się zwierciadła wód aluwialnych i gruntowych skutkuje zanikaniem przepływów w małych ciekach oraz rowach melioracji szczegółowej Wysoczyzny Płońskiej.
   - Antropogeniczne uszczelnianie powierzchni gruntu: Gwałtowny rozwój wielkopowierzchniowej zabudowy logistycznej i osiedli mieszkaniowych ogranicza retencję infiltracyjną, blokując naturalne zasilanie czwartorzędowego poziomu wodonośnego.
5. Gospodarka wodno-ściekowa:
   - Krytyczna dysproporcja infrastrukturalna (luka kanalizacyjna): Stanowi to najpoważniejszy problem strukturalny samorządu. Podczas gdy wskaźnik zwodociągowania gminy wynosi 98,5%, zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej objęte jest zaledwie 12,4% mieszkańców, co generuje asynchronizm sanitarny na poziomie aż 86 punktów procentowych.

- Presja emisyjna systemów bezodpływowych u źródła: Blisko 88% mieszkańców gminy nie korzysta z kanalizacji, a większość z nich odprowadza ścieki do szamb, co wobec ich potencjalnej nieszczelności stwarza chroniczne ryzyko infiltracji biogenów oraz bakterii kałowych do przypowierzchniowych warstw wodonośnych.

6. Zasoby geologiczne:
   - Antropogeniczne przekształcenia rzeźby terenu: Intensywna eksploatacja bogatych lokalnych złóż kruszyw naturalnych metodą odkrywkową prowadzi do trwałych deformacji morfologicznych i zmian w strukturze hydrogeologicznej, co lokalnie potęgowane jest przez występowanie nielegalnego poboru piasku i żwiru z tzw. dzikich wyrobisk.
7. Gleby:
   - Trwałe wyłączanie najcenniejszych gleb z produkcji rolniczej (odrolnienia): Gmina posiada walory glebowe – grunty wysokich klas bonitacyjnych (II–III) stanowią ok. 26% użytków rolnych. Głównym wyzwaniem jest permanentna presja urbanistyczna w sołectwach Szerominek, Siedlin i Arcelin, gdzie pod zabudowę bezpowrotnie betonuje się doskonałe rolniczo gleby.
   - Wysoki wskaźnik zakwaszenia użytków rolnych: część gruntów ornych ma odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny, co wymusza konieczność systematycznego wapnowania w celu utrzymania właściwej struktury gleby.
8. Gospodarka odpadami:
   - Niewłaściwa struktura segregacji u źródła: Ponad połowę całkowitego strumienia odpadów komunalnych (53,20% masowych) nadal stanowią odpady niesegregowane (zmieszane), co przy drastycznie rosnących progach unijnych i krajowych (wymóg osiągnięcia 60% recyklingu do 2030 roku) naraża gminę na dotkliwe kary finansowe.
9. Zasoby przyrodnicze:
   - Skrajnie niska, alarmująca lesistość regionalna: Wskaźnik lesistości gminy wynosi zaledwie 6,8%, co stanowi głęboki deficyt ekologiczny na tle średniej wojewódzkiej i krajowej, ograniczający funkcje osłonowe środowiska.
   - Ekspansja Inwazyjnych Gatunków Obcych (IGO): Odnotowuje się masowe wypieranie rodzimej flory przez agresywne, obce gatunki roślin (głównie nawłoć kanadyjską) w ekosystemach dolin rzecznych.
10. Zagrożenie poważnymi awariami:
    - Ekstremalne liniowe ryzyko katastrofy transportowej (ADR): Tranzyt pojazdów przewożących substancje niebezpieczne (paliwa, chemikalia, gazy LPG) drogami S7, DK10 i DK50 sprawia, że jakikolwiek wypadek drogowy w bezpośrednim sąsiedztwie mostów i przepustów grozi natychmiastowym, katastrofalnym skażeniem ekosystemu rzeki Płonki i jej dopływów.

7.2. Wyniki partycypacyjnych badań ankietowych wśród Radnych Gminy Płońsk

W procesie partycypacyjnego opracowywania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2027–2030, jako kluczowy element uzupełnienia diagnozy eksperckiej, zastosowano metodę badań ankietowych skierowanych do Radnych Gminy Płońsk. Radni, jako bezpośredni reprezentanci

społeczności lokalnych poszczególnych okręgów wyborczych i sołectw, stanowią najwłaściwsze źródło wiedzy o realnych, punktowych problemach środowiskowych oraz oczekiwaniach mieszkańców.

Badanie przeprowadzono w formule zindywidualizowanej i anonimowej w trzecim kwartale 2026 roku, z terminem zwrotu kwestionariuszy do dnia 15 września 2026 roku. Kwestionariusz obejmował identyfikację trzech głównych problemów środowiskowych w okręgu, ocenę stanu infrastruktury technicznej, hierarchizację zadań priorytetowych przeznaczonych do dofinansowania, wskazanie miejsc wymagających pilnej interwencji oraz ocenę poziomu świadomości ekologicznej i metod jej stymulowania. Uzyskane wyniki poddano zbiorczej analizie merytorycznej.

Zestawienie deklaracji ankietowych ujawnia wyraźną rejonizację wyzwań ekologicznych na obszarze gminy wiejskiej Płońsk. Analiza odpowiedzi dotyczących najpoważniejszych zagrożeń środowiskowych pozwoliła na wyodrębnienie trzech głównych obszarów problemowych:

- Gospodarka wodno-ściekowa i retencja. Radni reprezentujący okręgi podmiejskie oraz dolinę rzeki Płonki (m.in. okręgi Szerominek i Siedlin) jako dominujący problem wskazali brak zbiorczej sieci kanalizacyjnej, nieszczelność zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz podtopienia dróg i posesji po opadach nawalnych. Potwierdza to silną presję suburbanizacyjną i postępujące uszczelnianie gruntu w strefie bezpośrednio przylegającej do miasta Płońsk.
- Presja odpadowa sektora rolniczego oraz azbest. W okręgach o wybitnie agrarnym profilu (m.in. Cholewy, Skrzynki, Kownaty) jako główne zagrożenie zidentyfikowano wyroby zawierające azbest (eternit) zalegające w gospodarstwach oraz niedobór systemowych rozwiązań dla odpadów z intensywnej działalności rolniczej, takich jak folie kiszonkowe, sznurki czy opakowania po środkach ochrony roślin.
- Lokalne uciążliwości odorowe i infrastrukturalne. Radni z okręgów wschodnich i południowych (m.in. Skarżyn, Ilino, Ilinko oraz Bogusławice, Jeżewo) zasygnalizowali uciążliwości punktowe, wskazując na chroniczny, uciążliwy zapach związany z funkcjonowaniem lokalnej biogazowni rolniczej. Z kolei w sołectwach takich jak Brody i Siedlin zwrócono uwagę na zły stan techniczny dróg gruntowych generujących uciążliwe zapylenie w okresie letnim oraz na zalewanie infrastruktury drogowej (m.in. ul. Wspólnej i ul. Wesołej).

W ocenie infrastruktury wodno-ściekowej dominowała nota „przeciętna”. Respondenci podkreślali, że o ile system zaopatrzenia w wodę funkcjonuje sprawnie, o tyle gospodarka ściekowa wymaga pilnej rozbudowy w sołectwach o najwyższej dynamice rozwoju zabudowy mieszkaniowej.

Jako działania proekologiczne, które gmina powinna dofinansować mieszkańcom w pierwszej kolejności, Radni wskazali:

- Budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach o rozproszonej zabudowie zagrodowej, gdzie budowa sieci liniowej jest ekonomicznie nieuzasadniona.
- Usuwanie i bezpieczną utylizację wyrobów zawierających azbest.
- Wymianę przestarzałych źródeł ciepła na nowoczesne systemy grzewcze oraz montaż instalacji odnawialnych źródeł energii (fotowoltaika, pompy ciepła).

Świadomość ekologiczna mieszkańców została oceniona jako „średnia”. Zdaniem ankietowanych wiedza prośrodowiskowa lokalnej społeczności sukcesywnie rośnie, jednak dla utrwalenia właściwych postaw niezbędne jest prowadzenie dalszej edukacji. Za najbardziej efektywne formy działań uznano warsztaty ekologiczne w szkołach i przedszkolach dla dzieci oraz stacjonarne spotkania informacyjne dla

dorosłych dotyczące możliwości pozyskiwania dotacji celowych, między innymi z programu „Czyste Powietrze".

7.3. Podsumowanie i wnioski strategiczne do planu działań POŚ

Konfrontacja diagnozy eksperckiej z wynikami badań ankietowych przeprowadzonych wśród Radnych Gminy Płońsk dostarczyła spójnego materiału dowodowego, który precyzyjnie wyznacza kierunki interwencji dla Programu Ochrony Środowiska do 2030 roku. Synteza obu tych źródeł wskazuje, że najpoważniejsze wyzwania ekologiczne gminy koncentrują się wokół gospodarki wodnej, infrastruktury sanitarnej oraz ograniczania lokalnych uciążliwości rolniczo-przemysłowych.

Główne wnioski strategiczne, które zostają przeniesione do harmonogramu rzeczowo-finansowego Programu, obejmują:

- Systemową interwencję w zlewni rzeki Płonki. Zły stan techniczny koryta rzeki Płonki, potwierdzony zarówno w analizach hydrologicznych, jak i w postulatach radnych (m.in. z okręgu Szerominek), jest bezpośrednią przyczyną podtopień terenów rolnych oraz infrastruktury drogowej. Plan działań zakłada regularne oczyszczanie, udrażnianie i konserwację koryta cieku we współpracy z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie oraz gminnymi spółkami wodnymi,
- Wzmocnienie nadzoru nad uciążliwościami odorowymi biogazowni. Zgłaszane w ankietach (okręgi Skarżyn, Ilino, Bogusławice) uciążliwości zapachowe związane z funkcjonowaniem lokalnej biogazowni rolniczej o mocy 0,99 MW wymagają podjęcia działań kontrolnych. Gmina będzie przekazywać zgłoszenia mieszkańców organom właściwym w sprawie kontroli instalacji (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Delegatura w Ciechanowie, Starosta Płoński) oraz informować mieszkańców o wynikach kontroli,
- Priorytetowe wsparcie dla rozproszonej infrastruktury sanitarnej i usuwania azbestu. Ponieważ blisko 88% mieszkańców gminy nie korzysta z kanalizacji, a większość z nich – ze zbiorników bezodpływowych, wyznaczony przez radnych priorytet dla dofinansowania przydomowych oczyszczalni ścieków oraz likwidacji azbestu staje się kluczowym zadaniem operacyjnym samorządu. Program zakłada ubieganie się o środki zewnętrzne na dotacje celowe dla mieszkańców przy jednoczesnym uszczelnieniu gminnej ewidencji i kontroli wywozu nieczystości ciekłych, co skutecznie ograniczy ryzyko zanieczyszczenia wód podziemnych.

8. Podsumowanie efektów realizacji dotychczas realizowanych działań na rzecz ochrony środowiska

8.1. Podstawa formalno-prawna oceny sprawozdawczej

Ocena stopnia realizacji zadań określonych w poprzedniej perspektywie planistycznej stanowi obligatoryjny element procedury tworzenia nowego Programu Ochrony Środowiska. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy gminy (Wójt) zobligowany jest do sporządzania co 2 lata raportu z wykonania ustaleń POŚ i przedkładania go Radzie Gminy.

Bazę retrospektywną dla niniejszego rozdziału stanowi oficjalny „Raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2023–2026 z perspektywą na lata 2027–2030" za lata 2023–2024, przyjęty uchwałą nr XXI/139/2025 Rady Gminy Płońsk z dnia 29 października 2025 r. Dotychczasowy Program został przyjęty Uchwałą Nr LIX/410/2023 Rady Gminy Płońsk z dnia 24 lutego 2023 roku. Wykazane w nim efekty rzeczowe i ekologiczne stanowią bezpośrednie dane wejściowe (punkt wyjścia) do zbilansowania celów krótko- i długoterminowych nowej struktury strategicznej.

8.2. Analiza wykonania zadań w rozbiciu na komponenty środowiskowe (2023–2024)

W okresie sprawozdawczym zadania inwestycyjne w tym obszarze koncentrowały się na sukcesywnej rozbudowie liniowej sieci sanitarnej, wodociągowej oraz stymulowaniu systemów rozproszonych. Efekty rzeczowe i technologiczne objęły:

- Infrastruktura kanalizacyjna: W 2023 roku w miejscowości Szerominek wybudowano sieć kanalizacji ciśnieniowej o długości 38,00 m oraz kolektor sanitarny o długości 15,30 m. Równolegle w miejscowości Boński zrealizowano odcinek sieci o długości 36,00 m, a w 2024 roku wykonano sieć w miejscowości Skarżyn o długości 138,00 m. Zadania te sfinansowano bezpośrednio z budżetu gminy, przeznaczając na nie łącznie kwotę 245 437,05 zł.
- Infrastruktura wodociągowa i zaopatrzenie: W 2023 roku wybudowano łącznie 1 004,30 m nowych sieci wodociągowych w miejscowościach: Brody (113,00 m), Siedlin (488,30 m), Cempkowo (260,00 m), Szeromin (123,00 m) oraz Szerominek (20,00 m). W 2024 roku kluczowym sukcesem była głęboka przebudowa i modernizacja technologiczna Stacji Uzdatniania Wody (SUW) w Szerominku oraz budowa kolejnych 1 369,00 m sieci dystrybucyjnej obejmującej miejscowości: Skarżyn, Cieciórki, Siedlin, Arcelin, Ilinko oraz Boński. Łączny nakład finansowy na modernizację SUW i sieci wyniósł 3 811 411,68 zł i został pokryty z budżetu gminy oraz celowej dotacji z Rządowego Funduszu Polski Ład.
- Mała retencja wodna: W ramach adaptacji do zmian klimatu w 2024 roku rozpoczęto wieloletnie zadanie inwestycyjne (horyzont 2024–2026) obejmujące budowę dużego zbiornika retencyjnego w Szerominku (nakład początkowy 50 000,00 zł na dokumentację techniczną) oraz sfinalizowano I etap budowy zbiornika retencyjnego w miejscowości Jeżewo (łączny nakład na zadania retencyjne w 2024 r. wyniósł 79 391,95 zł ze współudziałem środków EFRR oraz budżetu Województwa Mazowieckiego w programie „Mazowsze dla klimatu"). W Wieloletniej Prognozie Finansowej na 2026 r. przedsięwzięcie „Budowa dużego zbiornika retencyjnego w miejscowości

Szerominek" ma nakłady 0 zł i nie zostało ujęte w WPF na 2027 r.; zadanie będzie kontynuowane po pozyskaniu dofinansowania.

Działania naprawcze ukierunkowane były na redukcję niskiej emisji powierzchniowej i liniowej, podnoszenie efektywności energetycznej oraz wdrażanie systemów OZE u mieszkańców:

- Wymiana źródeł ciepła: W latach 2023–2024 w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze" (WFOŚiGW w Warszawie) oraz programu regionalnego „Mazowsze dla czystego ciepła" zlikwidowano przestarzałe paleniska domowe, instalując u mieszkańców: 14 nowoczesnych kotłów na biomasę (pellet, drewno spełniające wymogi ekoprojektu), 42 indywidualne kotły gazowe, 8 pomp ciepła, 1 kocioł zgazowujący drewno oraz 1 prosumencką instalację fotowoltaiczną (PV). Łączny skumulowany koszt dofinansowania i wkładu prywatnego mieszkańców wyniósł w tym komponencie 1,49 mln zł.
- Modernizacja oświetlenia publicznego: Gmina zrealizowała kompleksową modernizację liniową, polegającą na demontażu i wymianie 714 sztuk starych opraw sodowych na energooszczędne oprawy wykonane w technologii LED. Równolegle w latach 2023–2024 zamontowano łącznie 43 autonomiczne lampy solarne oświetlające kluczowe ciągi drogowe w 21 miejscowościach gminy (m.in. w Strubinach, Szpondowie, Ilinku, Bońkach, Poczerninie, Bogusławicach, Cempkowie, Pilitowie, Arcelinie, Brodach, Siedlinie, Strachówku, Raźniewie i Szerominku).
- Termomodernizacja budynków publicznych: W 2024 roku uruchomiono procedurę głębokiej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, obejmującą budynek Szkoły Podstawowej w Lisewie oraz budynek gminny w Arcelinie (poniesiony koszt początkowy w 2024 r. wyniósł 968 712,00 zł ze środków Polskiego Ładu).

W sferze odpadowej działania skupiały się na utrzymaniu sprawności selektywnej zbiórki i eliminacji frakcji niebezpiecznych:

- Oczyszczanie z wyrobów azbestowych: W 2023 roku w oparciu o środki własne gminy oraz celową dotację z Ministerstwa Rozwoju i Technologii dokonano pełnej aktualizacji bazy inwentaryzacyjnej oraz dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Płońsk na lata 2023–2032", przeznaczając na ten cel 17 240,00 zł. Pozwoliło to na utrzymanie wysokiej dynamiki corocznego odbioru i unieszkodliwiania płyt eternitowych z dachów budynków mieszkalnych i gospodarczych w sołectwach.
- Unieszkodliwianie odpadów rolniczych: Gmina z sukcesem zrealizowała program sektorowy pt. „Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej". W 2024 roku, dzięki pozyskaniu dotacji z NFOŚiGW oraz wkładowi własnemu (łączny koszt 41 711,76 zł), trwale usunięto z gospodarstw indywidualnych 77,244 Mg (ton) odpadów problemowych, w tym folii kiszonkowych, siatek i sznurków do owijania balotów oraz opakowań typu BIG-BAG, eliminując ryzyko ich spalania w paleniskach domowych lub deponowania w lasach.
- Nadzór nad gospodarką ściekową (Ewidencja i Kontrole): W latach 2023–2024 gmina przeznaczyła z budżetu kwotę 68 597,50 zł na systemową aktualizację cyfrowej bazy zbiorników bezodpływowych (szamb) i przydomowych oczyszczalni ścieków, połączoną z weryfikacją proporcjonalności zużycia wody do ilości odprowadzanych ścieków oraz wysłaniem oficjalnych wezwań kontrolnych do 170 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG.

Pozostałe komponenty (Hałas, Gleby, Przyroda, Awarie):

- Ochrona przed hałasem i infrastruktura drogowa: W celu poprawy klimatu akustycznego i ograniczenia emisji wtórnego pyłu, gmina wiejska Płońsk przeprowadziła szeroki program drogowy. W 2023 roku wykonano przebudowę 3 752,50 m dróg, rozbudowę 1 685,00 m, remont 640,00 m oraz budowę 1 057,00 m nowych odcinków. W 2024 roku zrealizowano przebudowę kolejnych 3 040,60 m dróg, rozbudowę 688,00 m oraz powierzchniowy remont 10 368,00 m nawierzchni bitumicznych. W projektach MPZP uwzględniano zapisy chroniące tereny mieszkaniowe przed hałasem.
- Ochrona gleb i zasobów naturalnych: Działania oparto na horyzontalnej promocji dobrych praktyk rolniczych MODR i ARiMR oraz prewencji planistycznej polegającej na rygorystycznym ograniczaniu w decyzjach o warunkach zabudowy powierzchni działek rolnych klas I–III wyznaczanych pod nową zabudowę. Udokumentowane w MPZP złoża surowców naturalnych zostały trwale wyłączone z możliwości transformacji urbanistycznej.
- Zasoby przyrodnicze i ochrona przed awariami: W sferze zieleni wykonano nasadzenia zastępcze drzew za kwotę 9 685,44 zł. W obszarze reagowania kryzysowego utrzymano ciągłą sprawność systemów łączności radiowej oraz przeprowadzono zintegrowane, powiatowe ćwiczenia ratownicze dla struktur OSP Kownaty i OSP Siedlin, włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG).

8.3. Wnioski z realizacji poprzedniego POŚ

Kompleksowa ewaluacja raportu sprawozdawczego za lata 2023–2024 pozwala na sformułowanie twardych wniosków końcowych, które determinują cele operacyjne nowego Programu Ochrony Środowiska do roku 2030:

- Utrzymanie wysokiej dynamiki zielonej transformacji energetycznej: Dotychczasowe programy („Czyste Powietrze”, „Mazowsze dla czystego ciepła”) przyniosły wymierne efekty rzeczowe, jednak skala wymiany kotłów stałych stanowi zaledwie ułamek realnych potrzeb w kontekście zaostrzenia norm jakości powietrza od 2030 r. (dyrektywa (UE) 2024/2881).
- Konieczność likwidacji asymetrii sanitarno-ściekowej: Sukcesy w rozbudowie sieci wodociągowej i modernizacji SUW Szerominek potęgują zjawisko powstawania ścieków bytowych. Wobec faktu, że większość gminy trwale pozostaje poza zasięgiem zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej, nowy Program przewiduje pozyskiwanie środków zewnętrznych na wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków przy jednoczesnym utrzymaniu pełnego, cyfrowego nadzoru kontrolnego nad szambami (gminna ewidencja zbiorników bezodpływowych).
- Zabezpieczenie finansowania dla programów retencyjnych: Rozpoczęta w Szerominku i Jeżewie budowa zbiorników retencyjnych powinna być kontynuowana po pozyskaniu dofinansowania i rozszerzona o systemy mitygacji suszy rolniczej w kolejnych sołectwach Wysoczyzny Płońskiej, co stanowi bezpośrednią odpowiedź na chroniczny deficyt opadów atmosferycznych w strefie mazowieckiej.

9. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i finansowanie

Cele, kierunki interwencji i zadania Programu wyznaczono na podstawie oceny stanu środowiska (rozdz. 5), analizy SWOT oraz zidentyfikowanych problemów środowiskowych gminy, z uwzględnieniem celów Strategii Rozwoju Gminy Płońsk na lata 2025–2035 (Uchwała nr XXVII/186/2026 Rady Gminy Płońsk z dnia 29 kwietnia 2026 r.), dokumentów strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego oraz dokumentów finansowych gminy – Wieloletniej Prognozy Finansowej i budżetu na 2027 r. Struktura celów i zadań odpowiada „Wytycznym do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" (Ministerstwo Środowiska, 2015).

Program obejmuje dziesięć obszarów interwencji wskazanych w wytycznych oraz zagadnienia horyzontalne. Adaptację do zmian klimatu ujęto przede wszystkim w obszarze gospodarowania wodami (retencja, ochrona przed powodzią i suszą), nadzwyczajne zagrożenia środowiska – w obszarze zagrożeń poważnymi awariami, a edukację ekologiczną i monitoring – jako osobną grupę zadań horyzontalnych. Dla każdego zadania wskazano, czy jest zadaniem własnym gminy, czy zadaniem monitorowanym:

- **zadanie własne (W)** – zadanie finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji gminy;
- **zadanie monitorowane (M)** – zadanie realizowane przez inne podmioty (przedsiębiorstwa, organy i instytucje szczebla krajowego, wojewódzkiego lub powiatowego), finansowane z ich środków; gmina monitoruje jego realizację i współpracuje z wykonawcą;
- **zadanie mieszane (W/M)** – zadanie realizowane wspólnie przez gminę i inne podmioty.

Każde zadanie ma kod (np. GWS.2.1 – obszar V, kierunek interwencji 2, zadanie 1), który łączy tabelę celów i zadań (tab. 21) z harmonogramem (tab. 22) i analizą ryzyk (tab. 23). Ułatwi to sporządzanie raportów z realizacji Programu, o których mowa w art. 18 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska.

9.1. Cele Programu

W poszczególnych obszarach interwencji przyjęto następujące cele:

- I. Ochrona klimatu i jakości powietrza – Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu
- II. Zagrożenia hałasem – Ograniczenie narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas komunikacyjny
- III. Pola elektromagnetyczne – Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej wartości dopuszczalnych
- IV. Gospodarowanie wodami (w tym adaptacja do zmian klimatu) – Zwiększenie retencji, ochrona przed powodzią i skutkami suszy oraz poprawa stanu wód
- V. Gospodarka wodno-ściekowa – Zapewnienie mieszkańcom wody dobrej jakości i ograniczenie odprowadzania nieoczyszczonych ścieków
- VI. Zasoby geologiczne – Racjonalne gospodarowanie złożami i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

- VII. Gleby – Ochrona jakości i produktywności gleb
- VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią i osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu
- IX. Zasoby przyrodnicze – Zachowanie różnorodności biologicznej, ochrona krajobrazu i zwiększenie lesistości
- X. Zagrożenia poważnymi awariami – Ograniczenie ryzyka wystąpienia i skutków poważnych awarii oraz nadzwyczajnych zagrożeń środowiska
- Zagadnienia horyzontalne – edukacja ekologiczna i monitoring – Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców i skuteczne monitorowanie Programu

9.2. Kierunki interwencji, zadania i wskaźniki

Zestawienie celów, kierunków interwencji, zadań oraz wskaźników ich realizacji przedstawiono w tabeli 21. Wskaźniki mają podaną jednostkę, źródło danych i rok wartości bazowej, a wartości docelowe określono na rok 2030. Tam, gdzie obowiązują wymagania prawne (m.in. uchwała antysmogowa dla województwa mazowieckiego, poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych), wartością docelową jest wymóg prawny. Większość wskaźników pokrywa się z miernikami Strategii Rozwoju Gminy (cele operacyjne 1.1 i 1.2), co pozwala monitorować oba dokumenty na podstawie tych samych danych.

Dla działań, których gmina dotychczas nie ewidencjonowała w ujęciu liczbowym (m.in. kontrole palenisk i zbiorników bezodpływowych, likwidacja dzikich wysypisk, elementy błękitno-zielonej infrastruktury), wskaźnik liczy działania podjęte w okresie obowiązywania Programu, a wartością bazową jest 0 na koniec 2026 r. Wartości bazowe pochodzą z Banku Danych Lokalnych GUS, Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, Bazy Azbestowej, raportu z realizacji poprzedniego Programu za lata 2023–2024 oraz Strategii Rozwoju Gminy.

Oprócz zadań wskazanych w tabeli gmina będzie kontynuować wprowadzanie do aktów planowania przestrzennego (planu ogólnego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) ustaleń służących ochronie środowiska, w szczególności: ochrony udokumentowanych złóż, gruntów rolnych wysokich klas, obszarów chronionego krajobrazu i korytarzy ekologicznych, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, wymagań ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi, zasad retencji wód opadowych i minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej oraz wskazania terenów pod odnawialne źródła energii.

Tabela 21 Cele, kierunki interwencji, wskaźniki i zadania Programu

Kod	Wskaźnik: nazwa [jedn.]; źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (2030 r.)	Kierunek interwencji	Zadanie	W/ M*	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka**
A	*D*	*E*	*F*	*G*	*H*		*I*	*J*
B: I. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA								
C: Cel I: Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu (Strategia – CO 1.2)								
OKJP.1.1	Liczba kotłów na paliwa stałe niespełniających wymagań uchwały antysmogowej (poniżej kl. 3 oraz kl. 3 i 4) [szt.]; CEEB	1 336 (poniżej kl. 3 – 801; kl. 3 – 357; kl. 4 – 178) oraz 261 kotłów bez określonej klasy (CEEB)	0 (uchwała SWM nr 162/17 ze zm. – kotły kl. 3 i 4 do 1.01.2028)	OKJP.1. Ograniczenie niskiej emisji	Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła i termomodernizacja budynków mieszkalnych – informowanie i pomoc mieszkańcom w programie „Czyste Powietrze" (punkt konsultacyjny w UG)	W/ M	Gmina Płońsk; mieszkańcy, WFOŚiGW w Warszawie	R5, R10
OKJP.1.2	Stopień realizacji przedsięwzięcia zgodnie z limitami WPF [%]; WPF, sprawozdania z projektu	0 (projekt realizowany od 2024 r.)	100% limitów WPF 2027–2028 (890,5 tys. zł)	OKJP.1. Ograniczenie niskiej emisji	Realizacja projektu „Mazowsze bez smogu – wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych", współfinansowanego ze środków UE (WPF poz. 1.1.1.2, okres 2024–2028)	W	Gmina Płońsk	R2, R7
OKJP.1.3	Liczba kontroli palenisk (uchwała antysmogowa, zakaz spalania odpadów – art. 379 Poś) w latach 2027–2030 [szt.]; UG	0 (rok bazowy 2026)	≥ 100 (min. 25/rok)	OKJP.1. Ograniczenie niskiej emisji	Kontrole przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów w instalacjach grzewczych oraz realizacja i sprawozdawczość z Programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej	W	Gmina Płońsk (Wójt, upoważnieni pracownicy)	R7
OKJP.1.4	Odsetek mieszkańców z dostępem do sieci gazowej [%]; GUS BDL	21,3 (GUS 2025)	≥ 23,0	OKJP.1. Ograniczenie niskiej emisji	Rozbudowa sieci gazowej i przyłączanie budynków, w tym gazociąg Płońsk – Olsztyn (PZPWM)	M	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o., GAZ-SYSTEM S.A.; właściciele budynków	R11
OKJP.2.1	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w latach 2027–2030 [szt.] (wskaźnik Strategii); UG	2 (SP Lisewo, budynek w Arcelinie – 2024–2025, raport z POŚ)	≥ 1 (po pozyskaniu dofinansowania)	OKJP.2. Efektywność energetyczna i OZE	Termomodernizacja budynków gminnych wraz z wymianą źródeł ciepła i OZE – po pozyskaniu dofinansowania	W	Gmina Płońsk	R1, R2, R3
OKJP.2.2	Udział nowych punktów oświetlenia w technologii LED lub z własnym źródłem zasilania (solarne) [%]; UG	757 punktów energooszczędnych (714 opraw LED + 43 lampy solarne, raport z POŚ 2023–2024)	100% nowych punktów	OKJP.2. Efektywność energetyczna i OZE	Kompleksowa usługa oświetlenia ulic i dróg (WPF poz. 1.3.1.3, okres 2022–2028) oraz rozbudowa oświetlenia energooszczędnego z własnym źródłem zasilania (kontynuacja zadania z 2026 r.)	W	Gmina Płońsk; operator usługi oświetleniowej	R3

Kod	Wskaźnik: nazwa [jedn.]; źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (2030 r.)	Kierunek interwencji	Zadanie	W/ M*	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka**
OKJP.2.3	Przyjęte dokumenty planowania energetycznego [szt.]; UG	0 (Program ograniczenia niskiej emisji 2018–2024 wygasł)	1 (założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe)	OKJP.2. Efektywność energetyczna i OZE	Opracowanie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (art. 19 Prawa energetycznego), z oceną potencjału OZE	W	Gmina Płońsk	R7
OKJP.3.1	Dokumentacja projektowa drogi dla pieszych i rowerów wzdłuż DK10 [szt.]; WPF	0	1 (2028)	OKJP.3. Zrównoważona mobilność	Prace projektowe drogi dwukierunkowej dla pieszych i rowerów wzdłuż drogi krajowej nr 10 (WPF poz. 1.3.2.5; limity 2027–2028)	W	Gmina Płońsk; GDDKiA (uzgodnienia)	R3, R4
B: II. ZAGROŻENIA HAŁASEM								
C: Cel II: Ograniczenie narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas komunikacyjny (Strategia – CO 1.1)								
ZH.1.1	Liczba zrealizowanych zadań budowy, rozbudowy, przebudowy i remontu dróg gminnych w latach 2027–2030 [szt.]; budżet, WPF	0 (rok bazowy 2026)	≥ 6 (zadania z budżetu 2027 i rozbudowa drogi nr 300740W – 2028) oraz zadania z budżetów 2028–2030	ZH.1. Minimalizacja oddziaływania ruchu drogowego	Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych – w 2027 r.: budowa dróg nr 300729W, 301770W, 301769W Pilitowo – Siedlin; budowa drogi w Ilinku; przebudowa drogi Michowo – Szpondowo; remont drogi nr 300715W ul. Południowa w Szerominku-Ilinku; remont drogi nr 300726W ul. Wspólna w Brodach; dokumentacja projektowo-kosztorysowa dróg; rozbudowa drogi gminnej nr 300740W Poświętne – Siedlin – Strachówko (WPF poz. 1.3.2.7, okres 2026–2028)	W	Gmina Płońsk	R1, R3, R4
ZH.1.2	Dokumentacja projektowa rozbudowy DW632 Płońsk – Nowe Miasto [szt.]; WPF	0	1 (2029)	ZH.1. Minimalizacja oddziaływania ruchu drogowego	Opracowanie dokumentacji projektowej rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 632 na odcinku Płońsk – Nowe Miasto (WPF poz. 1.3.2.1; limity 2027–2029)	W/ M	Gmina Płońsk; MZDW w Warszawie	R4, R11
B: III. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE								
C: Cel III: Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej wartości dopuszczalnych								
PEM.1.1	Liczba punktów pomiarowych PMŚ na terenie gminy z przekroczeniem dopuszczalnych poziomów PEM [szt.]; GIOŚ	0	0	PEM.1. Kontrola i ograniczanie oddziaływania PEM	Uwzględnianie linii WN i stacji bazowych w planie ogólnym i MPZP; zgłoszenia instalacji (starosta) i pomiary PEM w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (GIOŚ)	W/ M	Gmina Płońsk; Starosta Płoński, GIOŚ	R10
B: IV. GOSPODAROWANIE WODAMI (w tym adaptacja do zmian klimatu)								

Kod	Wskaźnik: nazwa [jedn.]; źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (2030 r.)	Kierunek interwencji	Zadanie	W/ M*	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka**
C: Cel IV: Zwiększenie retencji, ochrona przed powodzią i skutkami suszy oraz poprawa stanu wód (Strategia – CO 1.2)								
GW.1.1	Liczba utworzonych nowych zbiorników wodnych [szt.] (wskaźnik Strategii); UG	1 (Jeżewo – I etap, 2024, raport z POŚ)	2 (+ Szerominek, po pozyskaniu dofinansowania)	GW.1. Zwiększenie retencji	Budowa zbiorników retencyjnych w miejscowościach Szerominek, Jeżewo (II etap), Cempkowo, Arcelin, Pilitowo i Dalanówek (poza obszarem Natura 2000 „Aleja Pachnicowa", por. rozdz. 9.6) – po pozyskaniu dofinansowania	W	Gmina Płońsk; PGW Wody Polskie (uzgodnienia)	R1, R2, R4, R6
GW.1.2	Liczba wprowadzonych elementów błękitno-zielonej infrastruktury [szt.] (wskaźnik Strategii); UG	0 (rok bazowy 2026)	≥ 4 (min. 1/rok)	GW.1. Zwiększenie retencji	Błękitno-zielona infrastruktura i retencja wód opadowych przy inwestycjach gminnych oraz promocja retencji na posesjach mieszkańców (programy krajowe typu „Moja Woda")	W/ M	Gmina Płońsk; mieszkańcy, NFOŚiGW, WFOŚiGW	R1, R5, R10
GW.2.1	Przebudowa jazu na Płonce w km 8+258 zrealizowana [tak/nie]; informacja PGW Wody Polskie	nie	tak (wg harmonogramu PZRP)	GW.2. Ochrona przed powodzią	Przebudowa jazu na Płonce w km 8+258 (PZPWM), poprawa przepustowości koryta w km 13+348–19+007 oraz bieżące utrzymanie cieków i urządzeń melioracji wodnych	M	PGW Wody Polskie, spółki wodne	R9, R11
B: V. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA								
C: Cel V: Zapewnienie mieszkańcom wody dobrej jakości i ograniczenie odprowadzania nieoczyszczonych ścieków (Strategia – CO 1.1)								
GWS.1.1	Długość rozbudowanej sieci wodociągowej w latach 2027–2030 [km] (wskaźnik Strategii); UG, GUS BDL (236,1 km w 2025 r.)	0 (rok bazowy 2026)	≥ 3,0 (ok. 0,75 km/rok przy nakładach 300 tys. zł/rok)	GWS.1. Rozbudowa i modernizacja wodociągów	Rozbudowa sieci wodociągowej (300 tys. zł w 2027 r.) oraz zwroty za sieci wybudowane przez mieszkańców (100 tys. zł w 2027 r.)	W	Gmina Płońsk; GZK Sp. z o.o.	R1, R3
	Odsetek mieszkańców z dostępem do sieci wodociągowej [%] (wskaźnik Strategii); GUS BDL	98,5 (2025)	≥ 98,5 (przy rosnącej liczbie mieszkańców)					
GWS.1.2	Liczba zmodernizowanych SUW [szt.]; UG	2 (Szerominek 2024, Cholewy 2026)	3 (Krępica – 2028)	GWS.1. Rozbudowa i modernizacja wodociągów	Modernizacja SUW w Krępicy – poprawa wydajności (dokumentacja techniczna 100 tys. zł w 2026 r.; realizacja WPF poz. 1.3.2.8, 2027–2028); nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia (PPIS w Płońsku)	W	Gmina Płońsk; GZK Sp. z o.o.; PPIS w Płońsku	R1, R3, R4
GWS.2.1	Długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej w latach 2027–2030 [km] (wskaźnik Strategii); UG, GUS BDL (12,1 km w 2025 r.)	0 (rok bazowy 2026)	≥ 0,5 (przy nakładach 200 tys. zł/rok; w latach 2023–2024 wybudowano 0,23 km)	GWS.2. Rozbudowa kanalizacji i oczyszczania ścieków	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Płońsk (Bońki, Szeromin, Szerominek, Skarżyn, Arcelin)	W	Gmina Płońsk; GZK Sp. z o.o.	R1, R2, R3, R4

Kod	Wskaźnik: nazwa [jedn.]; źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (2030 r.)	Kierunek interwencji	Zadanie	W/ M*	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka**
	Odsetek mieszkańców z dostępem do sieci kanalizacyjnej [%] (wskaźnik Strategii); GUS BDL	12,4 (2025)	≥ 13,0					
GWS.2.2	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]; ewidencja UG	457 (stan obecny)	≥ 470	GWS.2. Rozbudowa kanalizacji i oczyszczania ścieków	Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków poza zasięgiem sieci (Strategia – CO 1.1) – po pozyskaniu środków	W/ M	Gmina Płońsk; mieszkańcy, WFOŚiGW	R1, R5
GWS.2.3	Odsetek zbiorników bezodpływowych objętych kontrolą w latach 2027–2030 [%]; UG	0 (rok bazowy 2026; 2 374 zbiorniki – GUS 2025)	≥ 50% (ok. 300 kontroli/rok, zgodnie z dwuletnimi planami kontroli)	GWS.2. Rozbudowa kanalizacji i oczyszczania ścieków	Prowadzenie ewidencji oraz kontrola zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków (art. 3 ust. 3 oraz art. 6 ust. 5a i 5aa ucpg) – kontrole prowadzą pracownicy UG (Strategia)	W	Gmina Płońsk	R7, R8
GWS.2.4	Przepustowość oczyszczalni ścieków Poświętne [RLM]; PGK Płońsk	66 660	wg projektu rozbudowy	GWS.2. Rozbudowa kanalizacji i oczyszczania ścieków	Rozbudowa oczyszczalni ścieków PGK w Poświętnem w ramach partnerstwa (Strategia – CO 1.1)	M/ W	PGK Sp. z o.o. w Płońsku; Miasto i Gmina Płońsk	R11
B: VI. ZASOBY GEOLOGICZNE								
C: Cel VI: Racjonalne gospodarowanie złożami i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych								
ZG.1.1	Liczba zrekultywowanych wyrobisk [szt./3]; Starosta Płoński	0	≥ 1	ZG.1. Ochrona złóż i rekultywacja	Kontrola nielegalnej eksploatacji kopalin i rekultywacja wyrobisk (Dalanówek, Michalinek, Lisewo)	M	Starosta Płoński, OUG w Warszawie, przedsiębiorcy	R11
B: VII. GLEBY								
C: Cel VII: Ochrona jakości i produktywności gleb								
GL.1.1	Udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych [%]; OSChR w Warszawie (publikowane wyniki badań)	wg ostatniego badania OSChR	spadek	GL.1. Ochrona gleb przed degradacją	Badania odczynu i zasobności gleb, wapnowanie, doradztwo rolnośrodowiskowe (ekoschematy, program azotanowy, przeciwdziałanie erozji); ochrona gruntów rolnych wysokich klas (ok. 26% UR) – w ramach zadania H.3.1	M	OSChR, MODR, ARiMR, rolnicy	R5
B: VIII. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW								
C: Cel VIII: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią i osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu (Strategia – CO 1.2)								

Kod	Wskaźnik: nazwa [jedn.]; źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (2030 r.)	Kierunek interwencji	Zadanie	W/ M*	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka**
GO.1.1	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych [%]; sprawozdanie gminy z realizacji zadań GOK	46,8 (2025; wymagane 55%)	≥ 60% (wymóg ustawowy na 2030 r.)	GO.1. Selektywna zbiórka i recykling	Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami: kontrola segregacji u źródła, promocja kompostowania bioodpadów, edukacja w zakresie segregacji	W	Gmina Płońsk	R5, R12
GO.1.2	Liczba PSZOK dostępnych dla mieszkańców gminy [szt.]; Strategia, PZPWM	1 (PSZOK PGK, ul. Żołnierzy Wyklętych w Płońsku)	≥ 1 (+ nowy PSZOK wg PZPWM)	GO.1. Selektywna zbiórka i recykling	Utrzymanie dostępu mieszkańców do PSZOK PGK, budowa PSZOK przewidziana w PZPWM, rozbudowa i modernizacja instalacji MBP w Poświętnem oraz rekultywacja kwatery nr 2 składowiska w Dalanówku (PZPWM, WPGO 2030)	M/ W	PGK Sp. z o.o. w Płońsku; Gmina Płońsk (porozumienie)	R6, R11
GO.1.3	Odsetek zinwentaryzowanych dzikich wysypisk zlikwidowanych w latach 2027–2030 [%]; UG	0 (rok bazowy 2026)	100%	GO.1. Selektywna zbiórka i recykling	Likwidacja dzikich wysypisk odpadów (Strategia – CO 1.2)	W	Gmina Płońsk	R5
GO.2.1	Masa wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia [Mg]; Baza Azbestowa	3 934,4 (zinwentaryzowano 6 099,9 Mg, unieszkodliwiono 2 165,5 Mg – Baza Azbestowa)	≤ 3 300 (ok. 160 Mg/rok)	GO.2. Odpady niebezpieczne i problemowe	Usuwanie wyrobów zawierających azbest (Program usuwania azbestu z terenu Gminy Płońsk na lata 2023–2032)	W/ M	Gmina Płońsk; właściciele nieruchomości, WFOŚiGW	R1, R5
GO.2.2	Masa usuniętych odpadów z działalności rolniczej [Mg]; UG, NFOŚiGW	77,244 (2024)	≥ 75 Mg w każdym naborze NFOŚiGW	GO.2. Odpady niebezpieczne i problemowe	Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów z działalności rolniczej (dotacje NFOŚiGW)	W	Gmina Płońsk; NFOŚiGW	R1, R2
B: IX. ZASOBY PRZYRODNICZE								
C: Cel IX: Zachowanie różnorodności biologicznej, ochrona krajobrazu i zwiększenie lesistości								
ZP.1.1	Liczba form ochrony przyrody ustanowionych przez gminę (pomniki przyrody, użytki ekologiczne) [szt.]; RDOŚ – CRFOP	13 (11 pomników, 2 użytki ekologiczne)	≥ 13	ZP.1. Ochrona form przyrody i zieleni	Ochrona i pielęgnacja pomników przyrody i użytków ekologicznych (oznakowanie, zabiegi pielęgnacyjne)	W	Gmina Płońsk	R7
ZP.1.2	Stan ochrony siedliska pachnicy dębowej w SOO Aleja Pachnicowa; RDOŚ / PMŚ	wg oceny RDOŚ	utrzymanie lub poprawa	ZP.1. Ochrona form przyrody i zieleni	Działania ochronne w obszarze Natura 2000 Aleja Pachnicowa (Strachowo)	M/ W	RDOŚ w Warszawie; Zarząd Powiatu Płońskiego (zarządca drogi powiatowej nr 741)	R11
ZP.1.3	Przyjęcie corocznego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi [tak/nie]; uchwała Rady Gminy	tak (2026)	tak (każdego roku)	ZP.1. Ochrona form przyrody i zieleni	Realizacja programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi – opieka, odławianie, sterylizacja i kastracja kotów, zakup karmy, odbiór i utylizacja padłych zwierząt (WPF poz. 1.3.1.4)	W	Gmina Płońsk	R1

Kod	Wskaźnik: nazwa [jedn.]; źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (2030 r.)	Kierunek interwencji	Zadanie	W/ M*	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka**
ZP.2.1	Lesistość [%]; GUS BDL	6,8 (2025)	≥ 6,9	ZP.2. Zwiększenie lesistości	Zalesianie gruntów niskich klas i nieużytków	M	Właściciele gruntów, Nadleśnictwo Płońsk, ARiMR	R5
B: X. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI								
C: Cel X: Ograniczenie ryzyka wystąpienia i skutków poważnych awarii oraz nadzwyczajnych zagrożeń środowiska								
ZPA.1.1	Liczba zrealizowanych zadań poprawy wyposażenia i warunków jednostek OSP w latach 2027–2030 [szt.]; budżet, WPF	0 (rok bazowy 2026)	≥ 1 (OSP Kownaty – 2028)	ZPA.1. Przygotowanie służb i mieszkańców	Rozbudowa budynku OSP Kownaty – poprawa warunków OSP (WPF poz. 1.3.2.6, okres 2026–2028); w 2026 r. modernizacja garażu OSP Siedlin oraz dron i kamera termowizyjna dla OSP Siedlin i OSP Kownaty	W	Gmina Płońsk; OSP	R1
ZPA.1.2	Plan zarządzania kryzysowego uwzględniający suszę, upał i powódź [tak/nie]; UG	tak (obowiązek ustawowy)	tak (aktualizacja co 2 lata)	ZPA.1. Przygotowanie służb i mieszkańców	Aktualizacja planu zarządzania kryzysowego, ostrzeganie i informowanie mieszkańców	W	Gmina Płońsk	R7, R9
B: ZAGADNIENIA HORYZONTALNE – EDUKACJA EKOLOGICZNA I MONITORING								
C: Cel H: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców i skuteczne monitorowanie Programu								
H.1.1	Liczba przedsięwzięć na rzecz edukacji ekologicznej [szt./rok] (wskaźnik Strategii); UG	5 (2024, raport z POŚ)	≥ 5 szt./rok	H.1. Edukacja ekologiczna	Akcje i kampanie edukacyjne: niska emisja, segregacja, oszczędzanie wody, retencja, przyroda, adaptacja do zmian klimatu	W	Gmina Płońsk; szkoły, KGW, OSP	R5
H.2.1	Liczba raportów z realizacji POŚ przedstawionych Radzie Gminy [szt.]; UG	0	1 (2029 – za lata 2027–2028); kolejny w 2031 r.	H.2. Monitoring Programu	Zbieranie wskaźników i sporządzanie co 2 lata raportu z realizacji POŚ (art. 18 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska)	W	Gmina Płońsk	R7, R8
H.3.1	Plan ogólny gminy uchwalony z ustaleniami ochrony środowiska [tak/nie]; UG	nie (plan ogólny w opracowaniu)	tak	H.3. Uwzględnianie ochrony środowiska w planowaniu przestrzennym	Uwzględnianie wymagań ochrony środowiska w planie ogólnym i MPZP: tereny pod OZE (Strategia – CO 1.2); ochrona przed hałasem (S7, DK10, DK50, DW632); obszary szczególnego zagrożenia powodzią i podtopień (także w decyzjach); udokumentowane złoża (83); grunty rolne kl. I–III; obszary chronionego krajobrazu, korytarze ekologiczne i zieleń publiczna (Strategia – CO 1.3)	W	Gmina Płońsk	R6, R10

Kod	Wskaźnik: nazwa [jedn.]; źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa (2030 r.)	Kierunek interwencji	Zadanie	W/ M*	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka**
H.4.1	Średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu w pyle PM10 na stacji PMŚ reprezentatywnej dla gminy [ng/m³]; GIOŚ – ocena roczna	wg oceny GIOŚ za 2025 r. (strefa mazowiecka – klasa C, przekroczenie poziomu docelowego 1 ng/m³)	spadek względem roku bazowego (cel długoterminowy: 1 ng/m³ i klasa A strefy)	H.4. Państwowy monitoring środowiska	Państwowy monitoring środowiska: ocena jakości powietrza, mapy akustyczne i pomiary hałasu (w tym S7 Płońsk – Czosnów, drogi krajowe i wojewódzkie), stan jednolitych części wód, nadzór nad zakładami i transportem materiałów niebezpiecznych (m.in. stacja LNG Poczernin)	M	GIOŚ, GDDKiA, MZDW, PGW Wody Polskie, KP PSP w Płońsku	R11

** W – zadanie własne; M – zadanie monitorowane; W/M – zadanie realizowane wspólnie. ** Kody ryzyk wg tab. 23. Kolumny A–J zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" (MŚ, 2015); obszar interwencji (B) i cel (C) podano w wierszach nagłówkowych. Źródło: opracowanie własne.*

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

9.3. Harmonogram realizacji zadań wraz z ich finansowaniem

Harmonogram realizacji zadań własnych przedstawiono w tabeli 22 (część A), a zadań monitorowanych – w części B tej tabeli. Kwoty zadań własnych podano w tys. zł na podstawie limitów wydatków z wykazu przedsięwzięć Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Płońsk oraz załącznika nr 3 do projektu uchwały budżetowej na 2027 r. (wydatki na zadania inwestycyjne nieobjęte WPF). Dla zadań realizowanych corocznie (rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowa i remonty dróg gminnych, program opieki nad zwierzętami) kwoty na lata 2028–2030 przyjęto prognostycznie na poziomie 2027 r. – w tabeli oznaczono je kursywą. Zostaną one zweryfikowane w kolejnych uchwałach budżetowych i raportach z realizacji Programu.

Łączne nakłady na zadania własne o określonej kwocie wynoszą 14 460,7 tys. zł, w tym: w 2027 r. – 3 784,1 tys. zł, w 2028 r. – 6 000,6 tys. zł, w 2029 r. – 2 401 tys. zł i w 2030 r. – 2 275 tys. zł. Mniejsze kwoty w latach 2029–2030 wynikają z tego, że Wieloletnia Prognoza Finansowa przewiduje na te lata jedynie końcowy etap dokumentacji rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 632 (2029 r.); nowe zadania będą wprowadzane do WPF w miarę pozyskiwania dofinansowania.

Zadania wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy, dla których nie zabezpieczono jeszcze środków w budżecie i WPF – w szczególności budowa zbiorników retencyjnych (m.in. w Szerominku), termomodernizacja budynków gminnych, wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz usuwanie wyrobów zawierających azbest i odpadów z działalności rolniczej – będą realizowane po pozyskaniu środków zewnętrznych, a ich koszt zostanie określony na etapie dokumentacji lub naboru wniosków. Zadania realizowane w ramach bieżącej działalności urzędu (kontrole, ewidencje, ustalenia w dokumentach planistycznych, edukacja ekologiczna) nie mają wyodrębnionej kwoty.

Tabela 22 Harmonogram realizacji zadań wraz z ich finansowaniem

A. Zadania własne [tys. zł]

Kod	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2027	2028	2029	2030	Razem 2027–2030	Dodatkowe informacje (podstawa kwoty)	Źródła finansowania
I. Ochrona klimatu i jakości powietrza									
OKJP.1.1	Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła – punkt konsultacyjny „Czyste Powietrze”	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG; WFOŚiGW (porozumienie)
OKJP.1.2	Projekt „Mazowsze bez smogu” (wydatki bieżące)	Gmina Płońsk	252,3	638,3	–	–	890,5	WPF 2027 poz. 1.1.1.2	Środki UE (art. 5 ust. 1 pkt 2 ufp), BG
OKJP.1.3	Kontrole palenisk oraz realizacja i sprawozdawczość POP	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG
OKJP.2.1	Termomodernizacja budynków gminnych	Gmina Płońsk	*kwota zostanie określona po pozyskaniu dofinansowania*					realizacja po pozyskaniu dofinansowania	BG; możliwe: FEM 2021–2027, NFOŚiGW
OKJP.2.2	Kompleksowa usługa oświetlenia ulic i dróg	Gmina Płońsk	509,6	509,6	–	–	1 019,2	WPF 2027 poz. 1.3.1.3	BG
OKJP.2.3	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowe	Gmina Płońsk	*kwota zostanie określona po pozyskaniu dofinansowania*					realizacja po pozyskaniu dofinansowania	BG, WFOŚiGW
OKJP.3.1	Prace projektowe drogi dla pieszych i rowerów wzdłuż DK10	Gmina Płońsk	158,3	632,8	–	–	791,1	WPF 2027 poz. 1.3.2.5	BG
II. Zagrożenia hałasem									
ZH.1.1	Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych (zadania roczne) oraz rozbudowa drogi nr 300740W Poświętne – Siedlin – Strachówko	Gmina Płońsk	1 630	*1 930*	*1 430*	*1 430*	6 420	Budżet 2027; 2028–2030 prognoza; droga nr 300740W – WPF 2027 poz. 1.3.2.7	BG; możliwe: RFRD
ZH.1.2	Dokumentacja rozbudowy DW632 Płońsk – Nowe Miasto	Gmina Płońsk	189	944,8	126	–	1 259,8	WPF 2027 poz. 1.3.2.1	BG
III. Pola elektromagnetyczne									
PEM.1.1	Źródła PEM w planie ogólnym i MPZP	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG
IV. Gospodarowanie wodami									

Kod	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2027	2028	2029	2030	Razem 2027–2030	Dodatkowe informacje (podstawa kwoty)	Źródła finansowania
GW.1.1	Zbiorniki retencyjne (Szerominek, Jeżewo II, Cempkowo, Arcelin, Pilitowo, Dalanówek – poza obszarem Natura 2000)	Gmina Płońsk	*kwota zostanie określona po pozyskaniu dofinansowania*					realizacja po pozyskaniu dofinansowania	BG; możliwe: FEM 2021–2027, NFOŚiGW, PS WPR
GW.1.2	Błękitno-zielona infrastruktura przy inwestycjach gminnych i promocja retencji na posesjach	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					w kosztach inwestycji	BG
V. Gospodarka wodno-ściekowa									
GWS.1.1	Rozbudowa sieci wodociągowej (300) i zwroty za sieci wybudowane przez mieszkańców (100)	Gmina Płońsk	400	*400*	*400*	*400*	1 600	Budżet 2027; 2028–2030 prognoza	BG; możliwe: PS WPR 2023–2027
GWS.1.2	Modernizacja SUW w Krępicy	Gmina Płońsk	100	200	–	–	300	WPF 2027 poz. 1.3.2.8	BG
GWS.2.1	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Gmina Płońsk	200	*200*	*200*	*200*	800	Budżet 2027; 2028–2030 prognoza	BG; możliwe: FEnIKS, PS WPR
GWS.2.2	Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Płońsk	*kwota zostanie określona po pozyskaniu dofinansowania*					realizacja po pozyskaniu dofinansowania	BG; możliwe: WFOŚiGW; środki mieszkańców
GWS.2.3	Ewidencja i kontrola zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG
VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów									
GO.1.1	System gospodarowania odpadami, kontrola segregacji, kompostowanie	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					opłaty za GOK	Opłaty za GOK
GO.1.3	Likwidacja dzikich wysypisk	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG
GO.2.1	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gmina Płońsk	*kwota zostanie określona po pozyskaniu dofinansowania*					wg naborów WFOŚiGW	WFOŚiGW, BG
GO.2.2	Usuwanie folii rolniczych i odpadów z działalności rolniczej	Gmina Płońsk	*kwota zostanie określona po pozyskaniu dofinansowania*					wg naborów NFOŚiGW	NFOŚiGW, BG
IX. Zasoby przyrodnicze									
ZP.1.1	Pielęgnacja pomników przyrody i użytków ekologicznych	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG

Kod	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2027	2028	2029	2030	Razem 2027–2030	Dodatkowe informacje (podstawa kwoty)	Źródła finansowania
ZP.1.3	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi	Gmina Płońsk	245	*245*	*245*	*245*	980	WPF 2027 poz. 1.3.1.4; 2028–2030 prognoza	BG
X. Zagrożenia poważnymi awariami									
ZPA.1.1	Rozbudowa budynku OSP Kownaty	Gmina Płońsk	100	300	–	–	400	WPF 2027 poz. 1.3.2.6	BG
ZPA.1.2	Aktualizacja planu zarządzania kryzysowego	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG
Zagadnienia horyzontalne – edukacja ekologiczna i monitoring									
H.1.1	Akcje i kampanie edukacyjne	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG, WFOŚiGW
H.2.1	Zbieranie wskaźników i raport z realizacji POŚ (co 2 lata)	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG
H.3.1	Wymagania ochrony środowiska w planie ogólnym i MPZP (OZE, hałas, OSZP, złoża, grunty kl. I–III, OChK i korytarze ekologiczne)	Gmina Płońsk	*w ramach wydatków bieżących (bez wyodrębnionej kwoty)*					–	BG
RAZEM zadania własne z określoną kwotą			3 784,1	6 000,6	2 401	2 275	14 460,7		

Kursywa – prognoza na lata 2028–2030 dla zadań realizowanych corocznie, przyjęta na poziomie 2027 r. BG – budżet gminy (środki zabezpieczone w budżecie lub WPF); „możliwe:" – źródła zewnętrzne, o które gmina może się ubiegać. WPF – wykaz przedsięwzięć Wieloletniej Prognozy Finansowej (projekt na 2027 r.); Budżet 2027 – załącznik nr 3 do projektu uchwały budżetowej na 2027 r. Źródło: opracowanie własne na podstawie WPF i projektu budżetu Gminy Płońsk na 2027 r.

B. Zadania monitorowane

Kod	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji	Źródła finansowania (koszty wg budżetów podmiotów)
OKJP.1.1	Wymiana źródeł ciepła i termomodernizacja budynków mieszkalnych	Mieszkańcy, WFOŚiGW w Warszawie	2027–2030	„Czyste Powietrze", środki mieszkańców
OKJP.1.4	Rozbudowa sieci gazowej, gazociąg Płońsk – Olsztyn (PZPWM)	PSG Sp. z o.o., GAZ-SYSTEM S.A.	2027–2030	Środki operatorów
ZH.1.2	Rozbudowa DW632 Płońsk – Nowe Miasto (realizacja po dokumentacji)	MZDW w Warszawie	po 2029	Budżet województwa
PEM.1.1	Pomiary PEM (PMŚ)	GIOŚ	wg programu PMŚ	Budżet państwa
GW.1.2	Retencja wód opadowych na posesjach	Mieszkańcy, NFOŚiGW, WFOŚiGW	2027–2030	Programy funduszy, środki mieszkańców
GW.2.1	Przebudowa jazu na Płonce (km 8+258) i poprawa przepustowości (km 13+348–19+007)	PGW Wody Polskie	wg PZRP	Budżet państwa, środki UE
GW.2.1	Utrzymanie cieków i urządzeń melioracji wodnych	PGW Wody Polskie, spółki wodne	corocznie	Budżet państwa, składki członków spółek
GWS.1.2	Nadzór nad jakością wody do spożycia	PPIS w Płońsku, GZK Sp. z o.o.	corocznie	Budżet państwa, taryfa

Kod	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Okres realizacji	Źródła finansowania (koszty wg budżetów podmiotów)
GWS.2.4	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Poświętnem	PGK Sp. z o.o. w Płońsku (w partnerstwie z gminą)	wg PGK	Środki PGK, FEnIKS, NFOŚiGW
ZG.1.1	Kontrola nielegalnej eksploatacji kopalin, rekultywacja wyrobisk	Starosta Płoński, OUG, przedsiębiorcy	2027–2030	Środki przedsiębiorców, budżet powiatu
GL.1.1	Badania gleb, wapnowanie, doradztwo rolnośrodowiskowe	OSChR, MODR, ARiMR, rolnicy	2027–2030	Budżet państwa, PS WPR, środki rolników
GO.1.2	PSZOK PGK i budowa PSZOK (PZPWM)	PGK Sp. z o.o. w Płońsku	2027–2030	Opłaty za GOK, środki PGK, NFOŚiGW
GO.1.2	Rozbudowa instalacji MBP w Poświętnem, rekultywacja kwatery nr 2 składowiska w Dalanówku	PGK Sp. z o.o. w Płońsku	wg PGK	Środki PGK, NFOŚiGW, FEnIKS
ZP.1.2	Działania ochronne w SOO Aleja Pachnicowa	RDOŚ w Warszawie	wg PZO	Budżet państwa, środki UE
ZP.2.1	Zalesienia gruntów niskich klas	Właściciele gruntów, Nadleśnictwo Płońsk, ARiMR	2027–2030	PS WPR, środki Lasów Państwowych
H.4.1	Państwowy monitoring środowiska: ocena jakości powietrza, budowa S7 Płońsk – Czosnów, mapy akustyczne i pomiary hałasu, monitoring stanu JCWP i JCWPd, nadzór nad zakładami i transportem materiałów niebezpiecznych	GIOŚ, GDDKiA, MZDW, PGW Wody Polskie, KP PSP w Płońsku	corocznie / wg programu PMŚ	Budżet państwa, KFD, budżet województwa

Koszty zadań monitorowanych ponoszą podmioty odpowiedzialne i są określane w ich planach finansowych. Źródło: opracowanie własne.

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

9.4. Źródła finansowania

Podstawowym źródłem finansowania zadań własnych jest budżet gminy, a w przypadku systemu gospodarowania odpadami komunalnymi – opłaty pobierane od właścicieli nieruchomości. Zadania inwestycyjne mogą być współfinansowane ze środków zewnętrznych, w szczególności:

- programy UE perspektywy 2021–2027 – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027 (m.in. efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii, adaptacja do zmian klimatu i retencja) oraz program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (m.in. gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach);
- środki na rozwój obszarów wiejskich – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (m.in. gospodarka wodno-ściekowa na obszarach wiejskich, zalesienia, działania rolnośrodowiskowo-klimatyczne);
- fundusze ochrony środowiska – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (m.in. program „Czyste Powietrze”, usuwanie wyrobów zawierających azbest, usuwanie odpadów z działalności rolniczej, retencja wód opadowych);
- środki krajowe – Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (drogi gminne);
- środki własne innych podmiotów – środki mieszkańców, przedsiębiorców i operatorów infrastruktury (zadania monitorowane).

Okres obowiązywania Programu przypada na zakończenie perspektywy finansowej UE 2021–2027 i początek perspektywy 2028–2034. Gmina będzie dążyć do złożenia wniosków o dofinansowanie zadań z gotową dokumentacją w naborach ogłaszanych w latach 2027–2028 oraz do przygotowania dokumentacji zadań, które mogą zostać sfinansowane z nowej perspektywy.

9.5. Analiza ryzyk realizacji Programu

Zgodnie z wytycznymi dla każdego zadania wskazano główne zagrożenia jego realizacji (kolumna J tab. 21). Ryzyka zestawiono w tabeli 23 wraz z oceną prawdopodobieństwa wystąpienia (P) i wpływu na realizację Programu (W) w skali: N – niskie, Ś – średnie, W – wysokie, oraz z działaniami ograniczającymi. Za najistotniejsze uznano ryzyka finansowe (brak lub niższe dofinansowanie zewnętrzne, przejście między perspektywami finansowymi UE) oraz niską aktywność mieszkańców w programach wymiany źródeł ciepła, budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i usuwania azbestu. Rejestr ryzyk będzie aktualizowany przy sporządzaniu raportów z realizacji Programu.

Tabela 23 Analiza ryzyk realizacji Programu

Kod	Ryzyko	Kategoria	P	W	Poziom (P×W)	Zadania narażone	Działania ograniczające ryzyko	Monitorowanie
R1	Brak lub niższe niż zakładano dofinansowanie zewnętrzne (odrzucony wniosek, niska alokacja naboru); część zadań nie ma zabezpieczonych środków w budżecie ani WPF	finansowe	W	W	wysoki	OKJP.2.1, GW.1.1, GWS.2.2, GO.2.x, zadania inwestycyjne	Dokumentacja projektowa „na półce" przed naborami; wnioski do kilku źródeł; etapowanie inwestycji; wprowadzanie zadań do WPF po uzyskaniu dofinansowania	Wójt; wydział inwestycji
R2	Luka między perspektywami UE: FEM i FEnIKS 2021–2027 kończą się (wydatki do końca 2029 r.), a pierwsze nabory z budżetu UE 2028–2034 będą raczej w latach 2029–2030; KPO zakończony w 2026 r.; WPF 2027 nie przewiduje przedsięwzięć środowiskowych po 2028 r. (poza dokumentacją DW632 w 2029 r.)	finansowe	W	W	wysoki	OKJP.1.2, OKJP.2.1, GW.1.1, GWS.2.1, GO.2.2	Priorytet dla zadań z gotową dokumentacją w naborach 2027–2028; aktualizacja WPF i POŚ po ogłoszeniu programów 2028–2034	Wydział inwestycji / funduszy
R3	Wzrost cen robót i materiałów, oferty przetargowe powyżej budżetu, unieważnione postępowania	rynkowe	Ś	Ś	średni	OKJP.2.x, OKJP.3.1, ZH.1.x, GWS.1.x, GWS.2.1	Aktualizacja kosztorysów przed przetargiem; klauzule waloryzacyjne; rezerwa w budżecie; łączenie zamówień	Wydział zamówień publicznych
R4	Przedłużające się procedury: decyzje środowiskowe, pozwolenia wodnoprawne, zgody właścicieli gruntów, uzgodnienia z PGW WP, GDDKiA i MZDW	prawno-formalne	Ś	Ś	średni	OKJP.3.1, ZH.1.1, ZH.1.2, GW.1.1, GWS.1.2, GWS.2.1	Wczesne rozpoczęcie procedur; konsultacje z RDOŚ i PGW WP przed złożeniem wniosku; zapas czasu w harmonogramie	Wydział inwestycji
R5	Niska aktywność mieszkańców w programach (wymiana kotłów, przydomowe oczyszczalnie ścieków, azbest, segregacja), brak środków własnych, ubóstwo energetyczne	społeczne	W	W	wysoki	OKJP.1.1, GWS.2.2, GO.1.1, GO.2.1, H.1.1	Punkt konsultacyjny; pomoc w wypełnianiu wniosków; informowanie o najwyższym poziomie dofinansowania dla najuboższych; kampanie przed terminem 1.01.2028	Wydział ochrony środowiska
R6	Sprzeciw społeczny i konflikty lokalizacyjne (zbiorniki, PSZOK, OZE)	społeczne	Ś	Ś	średni	H.3.1, GW.1.1, GO.1.2	Wczesne konsultacje z sołectwami; informowanie o korzyściach; warianty lokalizacji	Wójt; sołtysi
R7	Braki kadrowe i organizacyjne w UG (kontrole, ewidencje, sprawozdawczość, obsługa programów)	organizacyjne	Ś	Ś	średni	OKJP.1.2, OKJP.1.3, OKJP.2.3, GWS.2.3, H.2.1	Przypisanie zadań w regulaminie organizacyjnym; szkolenia; ewidencje elektroniczne (CEEB, ewidencja zbiorników)	Sekretarz gminy
R8	Brak gminnych ewidencji i danych do wskaźników (GUS publikuje z opóźnieniem, nieaktualna CEEB i Baza Azbestowa)	informacyjne	W	Ś	wysoki	GWS.2.3, OKJP.1.1, GO.2.1, H.2.1	Karta wskaźników prowadzona od 2027 r. i uzupełniana co 2 lata (rok, źródło); aktualizacja CEEB i Bazy Azbestowej	Wydział ochrony środowiska
R9	Zjawiska ekstremalne: susza, nawalne opady, wezbrania Płonki – straty i opóźnienia robót	środowiskowe/klimatyczne	Ś	W	wysoki	GW.2.x, ZPA.1.2	Retencja; ujęcie zagrożeń w planie zarządzania kryzysowym; współpraca z PGW WP	Zarządzanie kryzysowe
R10	Zmiany prawa i programów (uchwała antysmogowa, „Czyste Powietrze", plan ogólny, poziomy recyklingu)	prawno-formalne	Ś	Ś	średni	OKJP.1.1, H.3.1, PEM.1.1	Bieżący przegląd przepisów; aktualizacja POŚ po raporcie, jeśli zmiany są istotne	Wydział ochrony środowiska / planowania
R11	Zależność od podmiotów zewnętrznych przy zadaniach monitorowanych (PGW WP, GDDKiA, MZDW, PGK, PSG, RDOŚ)	organizacyjne	Ś	Ś	średni	Zadania „M" w tab. 22 (część B)	Coroczne zapytania o stan realizacji; porozumienia; wnioski gminy do planów tych podmiotów	Wydział ochrony środowiska

Kod	Ryzyko	Kategoria	P	W	Poziom (P×W)	Zadania narażone	Działania ograniczające ryzyko	Monitorowanie
R12	Niedotrzymanie wymaganego poziomu recyklingu (2025 r.: 55%, 2030 r.: 60%) – kary administracyjne, wzrost opłat	finansowe/ prawne	W	Ś	wysoki	GO.1.1	Kontrola segregacji i podwyższona opłata za jej brak; promocja kompostowania; analiza umowy z odbiorcą odpadów	Wydział gospodarki odpadami

P – prawdopodobieństwo, W – wpływ; N – niskie (1), Ś – średnie (2), W – wysokie (3). Poziom ryzyka: iloczyn ocen – 6–9 wysoki, 3–4 średni, 1–2 niski. Źródło: opracowanie własne.

9.6. Oddziaływanie realizacji Programu na środowisko, obszar Natura 2000 i zdrowie ludzi

Realizacja Programu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszar Natura 2000 i zdrowie ludzi. Program służy poprawie stanu środowiska, a większość z 37 zadań ma charakter organizacyjny, kontrolny, planistyczny lub edukacyjny.

Program jest kontynuacją Programu ochrony środowiska na lata 2023–2026 i obejmuje wyłącznie obszar Gminy Płońsk. Zadania inwestycyjne gminy ujęto w nim na podstawie uchwalonego budżetu i Wieloletniej Prognozy Finansowej. Program nie stanowi podstawy ich realizacji i nie przesądza o ich lokalizacji, skali, parametrach ani technologii. Zadania innych podmiotów (m.in. droga ekspresowa S7, przebudowa jazu na Płonce, instalacja MBP w Poświętnem) wynikają z dokumentów wyższego szczebla, które przeszły odrębne oceny, i są w Programie jedynie monitorowane.

Zadania inwestycyjne gminy to niewielkie przedsięwzięcia lokalne: rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacja SUW w Krępicy, budowa i remonty dróg gminnych, modernizacja oświetlenia, termomodernizacja budynków gminnych, rozbudowa budynku OSP oraz budowa małych zbiorników retencyjnych. Realizowane są głównie w istniejących pasach drogowych i na terenach już zainwestowanych. Ich ewentualne uciążliwości (hałas i pył z placów budowy, czasowe przekształcenie powierzchni ziemi) będą krótkotrwałe, lokalne i ustąpią po zakończeniu robót. Każde przedsięwzięcie zostanie przed realizacją ocenione indywidualnie w postępowaniu o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, jeżeli będą tego wymagały przepisy.

Program nie przewiduje żadnych zadań w granicach obszaru Natura 2000 „Aleja Pachnicowa” (PLH140054) ani w jego bezpośrednim sąsiedztwie, w tym wycinki lub pielęgnacji drzew alei innej niż wynikająca z działań ochronnych. Lokalizacje zbiorników retencyjnych i innych inwestycji zostaną ustalone na etapie dokumentacji projektowej poza obszarem Natura 2000. Dotyczy to w szczególności zbiornika w Dalanówku, który zostanie zlokalizowany poza granicami obszaru Natura 2000 „Aleja Pachnicowa” i w sposób niewpływający na stosunki wodne w obrębie alei; jeżeli wymagać tego będą przepisy ustawy ooś, przedsięwzięcie zostanie poddane ocenie oddziaływania na obszar Natura 2000. Jedyne zadanie dotyczące obszaru (ZP.1.2) polega na działaniach ochronnych dla siedliska pachnicy dębowej i ma charakter pozytywny. Program nie wpłynie na cele ochrony, integralność obszaru ani spójność sieci Natura 2000.

Program nie przewiduje działań naruszających zakazy obowiązujące w Krysko-Jonieckim i Nadwkrzańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu ani w pomnikach przyrody i użytkach ekologicznych. Przed termomodernizacją budynków i usuwaniem drzew gmina sprawdzi występowanie gatunków chronionych (ptaki, nietoperze), a w razie potrzeby wystąpi do RDOŚ o zezwolenie na odstępstwo od zakazów (art. 56 ustawy o ochronie przyrody).

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

Program nie wprowadza nowych źródeł zagrożeń dla zdrowia ludzi. Ogranicza natomiast główne zagrożenia dla zdrowia mieszkańców: narażenie na pył zawieszony i benzo(a)piren, hałas komunikacyjny przy drogach S7, DK10 i DK50, złą jakość wody pitnej, zanieczyszczenie wód ściekami oraz kontakt z włóknami azbestu. Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi prowadzi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Płońsku.

Ze względu na niewielką skalę i rozproszenie zadań w czasie i przestrzeni nie przewiduje się znaczących oddziaływań skumulowanych. Program nie spowoduje oddziaływania transgranicznego.

Program obejmuje obszar jednej gminy, kontynuuje dotychczasową politykę ochrony środowiska i służy poprawie jego stanu. Nie będzie znacząco oddziaływał na środowisko, obszar Natura 2000 ani zdrowie ludzi. Spełnia więc przesłanki odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (art. 48 ust. 1 i 3 oraz art. 49 ustawy ooś).

10. Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość z realizacji Programu Ochrony Środowiska

10.1. System monitorowania i kontroli wdrażania programu

Skuteczne wdrożenie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2027–2030 wymaga prowadzenia systematycznego i uporządkowanego monitoringu postępów jego realizacji. Proces ten polega na cyklicznym zbieraniu oraz analizie wskaźników charakteryzujących stopień wykonania zaplanowanych zadań rzeczowych, a także stopień osiągnięcia celów ekologicznych określonych w harmonogramie.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za operacyjne zarządzanie, koordynację, gromadzenie danych oraz nadzór nad realizacją ustaleń Programu jest Wójt Gminy Płońsk, działający przy merytorycznym wsparciu właściwego wydziału Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych, w tym Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o.

System monitoringu na poziomie lokalnym będzie wykorzystywał dane pochodzące z rejestrów wewnętrznych urzędu oraz zasobów informacyjnych instytucji zewnętrznych, do których należą:

- Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Lokalnych) – dane statystyczne z zakresu infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, gospodarki odpadami oraz lesistości.
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Warszawie oraz Delegatura GIOŚ w Ciechanowie – dane w zakresie ocen jakości powietrza, klimatu akustycznego, pomiarów pól elektromagnetycznych oraz wyników kontroli interwencyjnych.
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Nadzór Wodny w Płońsku – informacje w zakresie gospodarki wodnej, pozwoleń wodnoprawnych oraz prac utrzymaniowych w korycie rzeki Płonki.
- Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków (CEEB) oraz gminna ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków – dane dotyczące tempa wymiany źródeł ciepła oraz nadzoru nad gospodarką ściekową na terenach nieskanalizowanych.
- Wieloletnia Prognoza Finansowa, sprawozdania z wykonania budżetu gminy, sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz Baza Azbestowa – dane o nakładach na zadania z tab. 22, poziomach recyklingu i masie usuniętych wyrobów zawierających azbest.
- Podmioty realizujące zadania monitorowane (PGW Wody Polskie, GDDKiA, MZDW, PGK Sp. z o.o. w Płońsku, PSG Sp. z o.o., RDOŚ w Warszawie, Starosta Płoński) – informacje o stanie realizacji zadań z tab. 22 (część B), pozyskiwane w drodze zapytań kierowanych co 2 lata, przy przygotowaniu raportu.

10.2. Wskaźniki efektywności realizacji Programu

Wskaźniki monitorowania Programu odpowiadają wskaźnikom przypisanym zadaniom w tabeli 21 (rozdz. 9), w której podano także ich wartości bazowe i docelowe na 2030 r. Poniższe zestawienie wskazuje dla każdego wskaźnika jednostkę, źródło danych oraz sposób i częstotliwość ich

pozyskiwania. Dane będą gromadzone w karcie wskaźników uzupełnianej co 2 lata, przed przygotowaniem raportu z realizacji Programu. Większość wskaźników pochodzi z ewidencji urzędu, Banku Danych Lokalnych GUS, ocen GIOŚ i sprawozdania z gospodarowania odpadami, więc ich zebranie nie wymaga odrębnych badań.

Tabela 24 Zestawienie wskaźników monitorowania i sprawozdawczości z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2027–2030

Kod zadania	Wskaźnik	Jednostka	Źródło danych	Częstotliwość / sposób pozyskania
I. Ochrona klimatu i jakości powietrza				
OKJP.1.1	Liczba kotłów na paliwa stałe niespełniających wymagań uchwały antysmogowej (poniżej kl. 3 oraz kl. 3 i 4)	szt.	CEEB	co 2 lata – CEEB (stan na 31 grudnia)
OKJP.1.2	Stopień realizacji przedsięwzięcia zgodnie z limitami WPF	%	WPF, sprawozdania z projektu	co 2 lata – sprawozdanie z wykonania budżetu
OKJP.1.3	Liczba kontroli palenisk (uchwała antysmogowa, zakaz spalania odpadów – art. 379 Poś) w latach 2027–2030	szt.	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
OKJP.1.4	Odsetek mieszkańców z dostępem do sieci gazowej	%	GUS BDL	co 2 lata – BDL GUS (dane za ostatni dostępny rok)
OKJP.2.1	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w latach 2027–2030 (wskaźnik Strategii)	szt.	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
OKJP.2.2	Udział nowych punktów oświetlenia w technologii LED lub z własnym źródłem zasilania (solarne)	%	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
OKJP.2.3	Przyjęte dokumenty planowania energetycznego	szt.	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
OKJP.3.1	Dokumentacja projektowa drogi dla pieszych i rowerów wzdłuż DK10	szt.	WPF	co 2 lata – sprawozdanie z wykonania budżetu
II. Zagrożenia hałasem				
ZH.1.1	Liczba zrealizowanych zadań budowy, rozbudowy, przebudowy i remontu dróg gminnych w latach 2027–2030	szt.	budżet, WPF	co 2 lata – sprawozdanie z wykonania budżetu
ZH.1.2	Dokumentacja projektowa rozbudowy DW632 Płońsk – Nowe Miasto	szt.	WPF	co 2 lata – sprawozdanie z wykonania budżetu
III. Pola elektromagnetyczne				
PEM.1.1	Liczba punktów pomiarowych PMŚ na terenie gminy z przekroczeniem dopuszczalnych poziomów PEM	szt.	GIOŚ	co 2 lata – ocena roczna GIOŚ za ostatni rok
IV. Gospodarowanie wodami (w tym adaptacja do zmian klimatu)				
GW.1.1	Liczba utworzonych nowych zbiorników wodnych (wskaźnik Strategii)	szt.	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
GW.1.2	Liczba wprowadzonych elementów błękitno-zielonej infrastruktury (wskaźnik Strategii)	szt.	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)

Kod zadania	Wskaźnik	Jednostka	Źródło danych	Częstotliwość / sposób pozyskania
GW.2.1	Przebudowa jazu na Płonce w km 8+258 zrealizowana	tak/nie	informacja PGW Wody Polskie	co 2 lata – informacja od podmiotu przy przygotowaniu raportu
V. Gospodarka wodno-ściekowa				
GWS.1.1	Długość rozbudowanej sieci wodociągowej w latach 2027–2030 (wskaźnik Strategii)	km	UG, GUS BDL (236,1 km w 2025 r.)	co 2 lata – BDL GUS (dane za ostatni dostępny rok)
	Odsetek mieszkańców z dostępem do sieci wodociągowej (wskaźnik Strategii)	%	GUS BDL	co 2 lata – BDL GUS (dane za ostatni dostępny rok)
GWS.1.2	Liczba zmodernizowanych SUW	szt.	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
GWS.2.1	Długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej w latach 2027–2030 (wskaźnik Strategii)	km	UG, GUS BDL (12,1 km w 2025 r.)	co 2 lata – BDL GUS (dane za ostatni dostępny rok)
	Odsetek mieszkańców z dostępem do sieci kanalizacyjnej (wskaźnik Strategii)	%	GUS BDL	co 2 lata – BDL GUS (dane za ostatni dostępny rok)
GWS.2.2	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
GWS.2.3	Odsetek zbiorników bezodpływowych objętych kontrolą w latach 2027–2030	%	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
GWS.2.4	Przepustowość oczyszczalni ścieków Poświętne	RLM	PGK Płońsk	co 2 lata – informacja od podmiotu przy przygotowaniu raportu
VI. Zasoby geologiczne				
ZG.1.1	Liczba zrekultywowanych wyrobisk	szt./3	Starosta Płoński	co 2 lata – informacja od podmiotu przy przygotowaniu raportu
VII. Gleby				
GL.1.1	Udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych	%	OSChR w Warszawie (publikowane wyniki badań)	co 2 lata – publikowane wyniki badań OSChR
VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
GO.1.1	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	%	sprawozdanie gminy z realizacji zadań GOK	co 2 lata – roczne sprawozdanie gminy z gospodarowania odpadami
GO.1.2	Liczba PSZOK dostępnych dla mieszkańców gminy	szt.	Strategia, PZPWM	co 2 lata – informacja PGK Sp. z o.o.

Kod zadania	Wskaźnik	Jednostka	Źródło danych	Częstotliwość / sposób pozyskania
GO.1.3	Odsetek zinwentaryzowanych dzikich wysypisk zlikwidowanych w latach 2027–2030	%	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
GO.2.1	Masa wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia	Mg	Baza Azbestowa	co 2 lata – Baza Azbestowa (dane gminy)
GO.2.2	Masa usuniętych odpadów z działalności rolniczej	Mg	UG, NFOŚiGW	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
IX. Zasoby przyrodnicze				
ZP.1.1	Liczba form ochrony przyrody ustanowionych przez gminę (pomniki przyrody, użytki ekologiczne)	szt.	RDOŚ – CRFOP	co 2 lata – rejestr CRFOP
ZP.1.2	Stan ochrony siedliska pachnicy dębowej w SOO Aleja Pachnicowa	–	RDOŚ / PMŚ	co 2 lata – informacja od podmiotu przy przygotowaniu raportu
ZP.1.3	Przyjęcie corocznego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi	tak/nie	uchwała Rady Gminy	co 2 lata – uchwały Rady Gminy
ZP.2.1	Lesistość	%	GUS BDL	co 2 lata – BDL GUS (dane za ostatni dostępny rok)
X. Zagrożenia poważnymi awariami				
ZPA.1.1	Liczba zrealizowanych zadań poprawy wyposażenia i warunków jednostek OSP w latach 2027–2030	szt.	budżet, WPF	co 2 lata – sprawozdanie z wykonania budżetu
ZPA.1.2	Plan zarządzania kryzysowego uwzględniający suszę, upał i powódź	tak/nie	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
Zagadnienia horyzontalne – edukacja ekologiczna i monitoring				
H.1.1	Liczba przedsięwzięć na rzecz edukacji ekologicznej (wskaźnik Strategii)	szt./rok	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
H.2.1	Liczba raportów z realizacji POŚ przedstawionych Radzie Gminy	szt.	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
H.3.1	Plan ogólny gminy uchwalony z ustaleniami ochrony środowiska	tak/nie	UG	co 2 lata – ewidencja UG (stan na 31 grudnia)
H.4.1	Średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu w pyle PM10 na stacji PMŚ reprezentatywnej dla gminy	ng/m³	GIOŚ – ocena roczna	co 2 lata – ocena roczna GIOŚ za ostatni rok

Źródło: opracowanie własne. Wartości bazowe i docelowe wskaźników podano w tabeli 21 (rozdz. 9); kody zadań wg tabeli 21.

10.3. Procedura sprawozdawczości i ewaluacji

Zgodnie z wymogami ustawowymi (art. 18 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska) proces oceny realizacji Programu Ochrony Środowiska zamyka się w dwuletnim cyklu sprawozdawczym, w ramach

którego Wójt Gminy Płońsk, na podstawie danych cząstkowych zebranych z wydziałów merytorycznych oraz jednostek podległych, sporządza raporty z jego wykonania i przedstawia je Radzie Gminy Płońsk. Pierwszym dokumentem ewaluacyjnym będzie raport obejmujący lata 2027–2028, natomiast podsumowaniem całego okresu obowiązywania Programu będzie raport za lata 2029–2030, zawierający zbiorczą analizę osiągniętych efektów rzeczowych, ekologicznych oraz finansowych. W przypadku, gdy wyniki monitoringu cząstkowego wykażą istotne odchylenia od założonych celów strategicznych, takie jak nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu odpadów lub opóźnienia w realizacji zaplanowanych inwestycji infrastrukturalnych, Wójt Gminy może przedłożyć Radzie Gminy projekt uchwały wprowadzającej korekty lub działania naprawcze do Programu, co zapewni dokumentowi odpowiednią elastyczność oraz zdolność adaptacyjną do zmieniających się uwarunkowań prawno-finansowych. Po przedstawieniu Radzie Gminy raport przekazuje się Zarządowi Powiatu Płońskiego (art. 18 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska). Pierwszy raport, za lata 2027–2028, zostanie sporządzony w 2029 r., a drugi, za lata 2029–2030 – w 2031 r.

10.4. System realizacji Programu – instrumenty i podmioty

Program jest realizowany za pomocą instrumentów wskazanych w wytycznych:

Instrumenty prawne: pozwolenia, zgłoszenia i decyzje wydawane przez organy ochrony środowiska; uchwały Rady Gminy (regulamin utrzymania czystości i porządku, uchwały dotacyjne, program opieki nad zwierzętami); plan ogólny gminy i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego; kontrole palenisk oraz zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Instrumenty finansowe: budżet gminy i WPF, opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, opłaty i kary środowiskowe, dotacje i pożyczki NFOŚiGW i WFOŚiGW w Warszawie, fundusze UE (FEM 2021–2027, FEnIKS, PS WPR) oraz środki własne mieszkańców i przedsiębiorców.

Instrumenty społeczne: edukacja ekologiczna, informacja o środowisku udostępniana w BIP i na stronie gminy, doradztwo w punkcie konsultacyjnym „Czyste Powietrze”, konsultacje społeczne oraz współpraca z sołectwami, szkołami, OSP i organizacjami pozarządowymi.

Instrumenty strukturalne: Strategia Rozwoju Gminy Płońsk 2025–2035, program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej oraz inne dokumenty planistyczne, z którymi Program jest powiązany.

Za realizację Programu odpowiada Wójt Gminy Płońsk. Rada Gminy uchwala Program, przyjmuje raporty z jego wykonania i zapewnia środki w budżecie. Zadania monitorowane realizują podmioty wskazane w tabeli 22 (część B), z którymi gmina współpracuje w zakresie wymiany informacji. Informacje o Programie i raportach z jego realizacji są udostępniane w publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach (art. 21 ustawy ooś) oraz w BIP.

11. Wykaz skrótów

Tabela 25 Wykaz skrótów

Lp.	Skrót	Rozwinięcie
1	ADR	Umowa europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych
2	ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
3	art.	artykuł
4	B(a)P	benzo(a)piren
5	BDL	Bank Danych Lokalnych GUS
6	BDO	Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami
7	BG	budżet gminy
8	BIP	Biuletyn Informacji Publicznej
9	CEEB	Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków
10	CO	cel operacyjny (Strategii Rozwoju Gminy)
11	DK	droga krajowa
12	DW	droga wojewódzka
13	Dz. U.	Dziennik Ustaw
14	Dz. Urz. Woj. Maz.	Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego
15	FEM	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027
16	FEnIKS	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027
17	GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
18	GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
19	GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
20	GOK	gospodarka odpadami komunalnymi
21	GOZ	gospodarka o obiegu zamkniętym
22	GUS	Główny Urząd Statystyczny
23	GZK	Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o.
24	GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
25	IGO	inwazyjne gatunki obce
26	ITD	Inspekcja Transportu Drogowego
27	JCWP	jednolita część wód powierzchniowych
28	KGW	Koło Gospodyń Wiejskich
29	kl.	klasa
30	KPGO	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
31	KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
32	KSRG	Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
33	LDWN, LN	długookresowy średni poziom dźwięku A wyznaczony dla wszystkich dób w roku (LDWN) oraz dla pory nocy (LN)
34	LED	dioda elektroluminescencyjna (ang. Light Emitting Diode)
35	LNG	skroplony gaz ziemny (ang. Liquefied Natural Gas)
36	LPG	gaz płynny (ang. Liquefied Petroleum Gas)
37	MBP	mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów

Lp.	Skrót	Rozwinięcie
38	Mg	megagram (tona)
39	MIDAS	System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski
40	MODR	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
41	MPZP	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
42	MW	megawat
43	MZDW	Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich
44	NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
45	NID	Narodowy Instytut Dziedzictwa
46	NO2, NOx	dwutlenek azotu, tlenki azotu
47	O3	ozon
48	OChK	obszar chronionego krajobrazu
49	OOŚ	ocena oddziaływania na środowisko
50	OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
51	OSZP	obszary szczególnego zagrożenia powodzią
52	OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
53	OZE	odnawialne źródła energii
54	PC	pompa ciepła
55	PEM	pola elektromagnetyczne
56	PEP2030	Polityka Ekologiczna Państwa 2030
57	PGK	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku
58	PGN	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
59	PGOMW	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego
60	PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
61	PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
62	PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
63	PM10, PM2,5	pył zawieszony o średnicy ziaren do 10 µm i do 2,5 µm
64	PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
65	POP	Program ochrony powietrza
66	POŚ	Program Ochrony Środowiska
67	PPIS	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
68	PPSS	Plan przeciwdziałania skutkom suszy
69	PS WPR	Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027
70	PSG	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.
71	PSP	Państwowa Straż Pożarna
72	PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
73	PSZOK	punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
74	PV	instalacja fotowoltaiczna
75	PWIS	Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
76	PZPWM	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego
77	PZRP	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
78	RDOŚ	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska

Lp.	Skrót	Rozwinięcie
79	RFRD	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
80	RG	Rada Gminy
81	RLM	równoważna liczba mieszkańców
82	SI2PEM	System Informacyjny o Instalacjach wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne
83	SO2	dwutlenek siarki
84	SOO	specjalny obszar ochrony siedlisk (Natura 2000)
85	SOOŚ	strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
86	SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
87	SP	szkoła podstawowa
88	SUW	stacja uzdatniania wody
89	SWOT	analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)
90	ucpg	ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
91	UE	Unia Europejska
92	UG	Urząd Gminy Płońsk
93	UR	użytki rolne
94	WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
95	WPF	Wieloletnia Prognoza Finansowa
96	WPGO	Wojewódzki plan gospodarki odpadami
97	WPR	Wspólna Polityka Rolna
98	WZ	warunki zabudowy
99	ZDR	zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
100	ZZO	Zakład Zagospodarowania Odpadów
101	ZZR	zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Źródło: opracowanie własne

EKOPROJEKT INŻYNIERIA BUDOWLANA Sp. z o.o.
09-100 Płońsk, ul. PŁOCKA 69/2 , Tel. 791-560-568
E-mail: aleksandra@ekoprojektbiuro.pl
NIP: 5671925503; REGON:521046734; KRS 0003348821

12. Wykaz źródeł

- Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, 2015 r. (z aktualizacją załączników z 2020 r.).
- Strategia Rozwoju Gminy Płońsk na lata 2025–2035.
- Program ochrony środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2023–2026 z perspektywą na lata 2027–2030 oraz raport z jego realizacji za lata 2023–2024.
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Płońskiego do roku 2029.
- Projekt uchwały budżetowej Gminy Płońsk na 2027 r. (wykaz wydatków majątkowych), wykaz zadań inwestycyjnych na 2026 r., Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Płońsk – wykaz przedsięwzięć (2026, 2027).
- Sprawozdanie Wójta Gminy Płońsk z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2025 r.
- Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków (CEEB) – dane dla Gminy Płońsk; Baza Azbestowa – dane dla Gminy Płońsk.
- Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (bdl.stat.gov.pl).
- GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim; wyniki pomiarów PEM w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.
- Platforma sprawozdawcza programu ochrony powietrza województwa mazowieckiego.
- PGW Wody Polskie: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, karty jednolitych części wód (karty.apgw.gov.pl), mapy zagrożenia powodziowego, plan przeciwdziałania skutkom suszy.
- PIG-PIB: System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski MIDAS; Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce.
- GDOŚ: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody; standardowy formularz danych obszaru Natura 2000 PLH140054 „Aleja Pachnicowa”.
- Ankieta przeprowadzona wśród radnych Gminy Płońsk w ramach prac nad Programem.

Spis tabel

Tabela 1 Zabytki wpisane do rejestru zabytków na terenie Gminy Płońsk 13
Tabela 2 Podmioty gospodarki narodowej działające na terenie Gminy Płońsk w 2024 r. według sekcji PKD 14
Tabela 3 Liczba ludności, ruch naturalny i migracje w Gminie Płońsk w latach 2020–2025 15
Tabela 4 Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia 23
Tabela 5 Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin 24
Tabela 6 Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach wydane dla elektrowni fotowoltaicznych na terenie Gminy Płońsk w latach 2019–2023 27
Tabela 7 Uzyskana redukcja emisji [t] na terenie gminy Płońsk 28
Tabela 8 Liczba wymienionych kotłów [szt.] na terenie gminy Płońsk 28
Tabela 9 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku dla wybranych terenów 32
Tabela 10 Charakterystyka głównych źródeł hałasu na terenie Gminy Płońsk 32
Tabela 11 Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Płońsk 37
Tabela 12 Stan jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Płońsk i cele środowiskowe 40
Tabela 13 Rozwój infrastruktury wodociągowej oraz wskaźniki zużycia wody w Gminie Wiejskiej Płońsk w latach 2017–2025 45
Tabela 14 Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej oraz liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Wiejskiej Płońsk w latach 2017–2025 47
Tabela 15 Odpady komunalne zebrane z terenu Gminy Płońsk w latach 2017–2025 (masa w Mg; wskaźniki w kg/mieszkańca) 58
Tabela 16 Struktura ilościowa strumienia odpadów komunalnych odbieranych bezpośrednio od właścicieli nieruchomości w Gminie Płońsk w 2025 roku 59
Tabela 17 Strumień odpadów zagospodarowywanych za pośrednictwem Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Gminie Płońsk w 2025 roku 59
Tabela 18 Stan zinwentaryzowanych oraz unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Płońsk 60
Tabela 19 Poziomy recyklingu oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych osiągnięte w 2025 roku na terenie Gminy Wiejskiej Płońsk [%] 61
Tabela 20 Analiza SWOT 74
Tabela 21 Cele, kierunki interwencji, wskaźniki i zadania Programu 89
Tabela 22 Harmonogram realizacji zadań wraz z ich finansowaniem 97
Tabela 23 Analiza ryzyk realizacji Programu 102
Tabela 24 Zestawienie wskaźników monitorowania i sprawozdawczości z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Płońsk na lata 2027–2030 106
Tabela 25 Wykaz skrótów 110

Spis rysunków

Rysunek 1 Gmina Płońsk 12
Rysunek 2 Podział województwa mazowieckiego na strefy 23
Rysunek 3 Sieć hydrologiczna gminy Płońsk 38
Rysunek 4 Pojęcie SWOT 72